

Úřední věstník

Evropské unie

C 151

Svazek 51

České vydání

Informace a oznámení

17. června 2008

Oznámení č.

Obsah

Strana

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

441. plenární zasedání ve dnech 16. a 17. ledna 2008

2008/C 151/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Zelené knize o maloobchodních finančních službách na jednotném trhu KOM(2007) 226 v konečném znění	1
2008/C 151/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se zrušuje směrnice Rady 84/539/EHS o sbližování právních předpisů členských států týkajících se zdravotnických elektrických přístrojů používaných ve veterinářství KOM(2007) 465 v konečném znění – 2007/0168 (COD)	11
2008/C 151/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o spotřebičích plyných paliv (kodifikované znění) KOM(2007) 633 v konečném znění – 2007/0225 (COD)	12
2008/C 151/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o montáži zařízení pro osvětlení a světelnou signalizaci na dvoukolová a tříkolová motorová vozidla (kodifikované znění) KOM(2007) 768 v konečném znění – 2007/0270 (COD)	12
2008/C 151/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o nové strategii Evropské unie v oblasti zdraví zvířat (2007–2013) podle zásady „Prevence je lepší než léčba“ KOM(2007) 539 v konečném znění	13
2008/C 151/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádějí společná pravidla týkající se závazných podmínek pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy KOM(2007) 263 v konečném znění – 2007/0098 (COD)	16
2008/C 151/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Námořní dálnice v logistickém řetězci	20

2008/C 151/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se ruší směrnice Rady č. 87/372/EHS o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství KOM(2007) 367 v konečném znění – 2007/0126 (COD)	25
2008/C 151/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Směrem k Evropské chartě práv spotřebitelů energie KOM(2007) 386 v konečném znění	27
2008/C 151/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimální úrovni výcviku námořníků (přepracované znění) KOM(2007) 610 v konečném znění – 2007/0219 (COD)	35
2008/C 151/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o bezpečnostních pravidlech a normách pro osobní lodě (přepracované znění) KOM(2007) 737 v konečném znění – 2007/0257 (COD)	35
2008/C 151/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Bílé knize o sportu KOM (2007) 391 v konečném znění	36
2008/C 151/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zlepšování kvality vzdělávání učitelů KOM(2007) 392 v konečném znění	41
2008/C 151/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Podpora plnohodnotné účasti mladých lidí na vzdělávání, zaměstnanosti a ve společnosti KOM(2007) 498 v konečném znění	45
2008/C 151/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. [...] na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti KOM(2007) 439 v konečném znění – 2007/0152 (CNS)	50

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

441. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 16. A 17. LEDNA 2008

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Zelené knize o maloobchodních finančních službách na jednotném trhu

KOM(2007) 226 v konečném znění

(2008/C 151/01)

Dne 30. dubna 2007 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci:

Zelené knihy o maloobchodních finančních službách na jednotném trhu

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. prosince 2007. Zpravodajem byl pan IOZIA, spolupředsedou paní MADER-SAUSSAYE.

Na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 129 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor souhlasí s cílem zelené knihy, kterým je rozvinout jednotný trh s maloobchodními finančními službami a snažit se označit a odstranit všechny účelové a umělé překážky, které brání evropským občanům přímo a plně využívat jeho výhody, co do nákladů a kvality nabídky. Výbor se domnívá, že zelená kniha se zabývá finančními produkty a službami pouze částečně, jelikož opomíjí otázku distribuce, jež je určujícím faktorem hospodářské soutěže.

1.2 EHSV sdílí a oceňuje záměr Komise stimulovat nabídku kvalitních a inovačních produktů a podporovat volný pohyb bankovních produktů a produktů pojišťovnictví, které jsou v současnosti poškozovány vnitrostátními předpisy nebo daňovými povinnostmi, jež tuto možnost omezují.

1.3 Obecným principem *Zelené knihy o maloobchodních finančních službách na jednotném trhu* je zvýšit blahobyt spotřebitelů. Šíření a využívání těchto služeb je stále vyšší, a iniciativy v této oblasti proto získávají charakter obecného zájmu. Další integrace maloobchodních finančních služeb by mohla vést ke snížení nákladů prostřednictvím růstu hospodářské soutěže. Výhody pro spotřebitele vzniknou, pokud se evropskému finančnímu systému podaří zachovat si konkurenceschopnost uvnitř Unie i mimo ni.

1.4 EHSV souhlasí s myšlenkou, že by bylo vhodné snížit roztříštěnost maloobchodního trhu, zdůrazňuje nicméně, že obecně jsou maloobchodní trhy nevyhnutelně více segmentované než trhy velkoobchodní.

1.5 EHSV zaznamenává, že se objevují nové tržní modely. Globální trh je budován pomocí přeshraničních procesů konsolidace. Nadnárodní bankovní společnosti a pojišťovny pokračují ve své strategii akvizic a posilují mobilitu nabídky. Procesy přeshraniční konsolidace však mají (nebo mohou mít) velmi negativní dopady na zaměstnanost. Jako důsledek těchto případných akvizic je ohlášeno zrušení desítek tisíc pracovních míst, i když ve skutečnosti k rušení tak velkého počtu někdy nedochází. EHSV již upozornil na toto riziko a navrhl vhodná opatření na řešení této naléhavé sociální potřeby, např. systémy odborné přípravy a profesní rekvalifikace a zmírňující opatření⁽¹⁾, které jsou konec konců součástí mnoha kolektivních dohod v evropském bankovním sektoru.

1.6 EHSV považuje za zásadní požadavek na přijetí všech iniciativ vhodných k růstu schopností a povědomí spotřebitelů. Úplné základní informace jsou nezbytné k jejich ochraně, přičemž je samozřejmě vždy třeba brát v úvahu to, že finanční produkty a služby nelze přirovnávat k jiným produktům a službám. Spotřebitelé potřebují kvalitní informace, spíše než jejich velké množství.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 309, 16.12.2006, s. 26.

1.7 EHSV se domnívá, že je třeba odlišovat informování od poradenství. Poskytování informací spotřebitelům je povinné a je třeba ho přizpůsobit schopnostem a klientů a jejich ochotě přijímat rizika. Klient musí být spraven o rizicích, se kterými se může setkat. Poradenství je profesionální služba poskytovaná na požádání a určitou odpovědnost v ní má i poradce. Směrnice o trzích finančních nástrojů vymezuje okruhy informování a poradenství a hranici mezi nimi a také postupy v případě střetu zájmů.

1.8 EHSV se domnívá, že je nutné se tímto tématem zabývat, tedy vytvořit jasné právní předpisy v této oblasti, které budou vylučovat možné střety zájmů, stimulaci prodeje produktů a systémy odměn pro prodejce, vypůjčené od komerční distribuce a spojené s cíly prodeje konkrétních produktů. EHSV doporučuje, aby byla zahájena konkrétní výměna názorů mezi podniky, spotřebiteli a zaměstnanci v tomto odvětví, jež by mohla být prvním krokem k naplnění primární potřeby spotřebitelů, kterou je důvěra v transparentnost jednání bankovních a pojišťovacích ústavů.

1.9 EHSV doporučuje bankovním a pojišťovacím ústavům, aby rozvinuly specifickou odbornou přípravu pro své zaměstnance. Spotřebitelé mohou být více chráněni, pokud budou mít pracovníci vyšší kvalifikace. Aniž by byla dotčena nezávislost zainteresovaných stran, tyto programy by mohly být projednány v rámci sociálního dialogu mezi evropským odborovým svazem tohoto odvětví UniEurope Finance a evropskými organizacemi zastupujícími banky a pojišťovny.

1.10 EHSV zaznamenává, že Komise je více než v minulosti nakloněna přijetí nepovinného režimu, tzv. „28. režimu“. Vedle nepovinného evropského režimu by bylo vhodné zavést také evropský etický kodex. Tento kodex by nezávisle vytvořili provozovatelé a projednali ho s odpovědnými útvary Komise a sdruženími spotřebitelů a pracovníků odvětví, které by ho schválily, a konkrétně by upravoval vztah mezi podniky a klientem na poli finančních služeb.

1.11 EHSV sdílí obavy v souvislosti s transparentností bankovních podmínek. Nesouměřitelnost a obtížné porovnání cen jsou často způsobeny rozmanitostí cen a tarifů, ale často chybějící požadavky na použitelné poplatky.

1.12 EHSV podporuje komisařku pro ochranu spotřebitele paní Megleny Kunevovou, která si, co se týče strategie spotřebitelské politiky na období 2007–2013, vytyčila tři hlavní cíle:

- posílit spotřebitele,
- rozvíjet ekonomický i neekonomický blahobyt evropských spotřebitelů,
- účinně chránit spotřebitele.

EHSV se chystá vypracovat k tomuto tématu zvláštní stanovisko. Komise předložila Radě v květnu 2007 směrnici o spotřebitelském úvěru.

1.13 EHSV souhlasí s myšlenkou, podle které je mobilita klientů významným faktorem růstu odvětví finančních služeb, a to jak z hlediska kvality, tak z hlediska účinnosti. Domnívá se nicméně, že není vhodné stanovovat přílišně optimistické cíle pro mobilitu spotřebitelů v odvětví finančních služeb.

1.14 Ve finančnictví jsou vztahy důvěry nadmíru důležité, vzhledem k tomu, že velká část produktů je specifická a zahrnuje dlouhodobé závazky mezi prodejcem a kupujícím. Existuje řada důvodů, které mohou vysvětlit, proč je pro spotřebitele obtížnější navázat vztah důvěry se zprostředkovateli, kteří nejsou přímo přítomní v jejich zemi.

1.15 Lidé získávají informace o finančních službách z jejich popisu uvedeném v informačních letácích a ve smluvních podmínkách; nelze proto podceňovat jazykový a kulturní problém. V tomto ohledu se EHSV domnívá, že by nebylo ani reálné ani správné nutit zprostředkovatele, aby vydávali informační letáky a smluvní podmínky ve všech jazycích Unie. Problém jazykové bariéry je tedy odsouzen k tomu, že ve střednědobém časovém horizontu zůstane nevyřešen a že bude zásadním způsobem brzdit rozvoj přeshraniční mobility spotřebitelů.

1.16 EHSV souhlasí s tím, že je vhodné pozorně prověřit oprávněnost překážek mobility spotřebitelů, kterými jsou např. vysoké poplatky za zrušení účtu, nedostatek transparentních informací nebo smluvní podmínky finančních služeb, jež nadměrným způsobem vytvářejí překážky bránící změně produktu nebo poskytovatele, jak je tomu v některých státech. EHSV nicméně také zdůrazňuje, že i nadále existují technická, normativní, daňová a právní omezení, která je často těžké překonat, aby bylo možné zajistit podmínky umožňující mobilitu spotřebitelů na takové úrovni, kterou navrhuje Komise. Navíc existuje nebezpečí, že zjednodušení předpisů o finančních službách povede ke snížení úrovně ochrany spotřebitele. Odstraňování překážek nesmí vést ani ke zdražování výrobků ani ke zhoršení stávajících ochranných opatření.

1.17 Potíže s harmonizací rámce ochrany, které se objevily např. při revizi směrnice o spotřebitelském úvěru, mohou budit u spotřebitelů dojem, že stát, ve kterém kupují službu, do značné míry ovlivňuje nabízenou úroveň ochrany.

1.18 EHSV se domnívá, že pouze spotřebitelé s odpovídající finanční gramotností dostatečným způsobem chápou, jak může být obtížné naplnit finanční potřeby, a následně mohou ocenit přidanou hodnotu kvalifikovaného a nezávislého finančního poradenství. Bylo by rovněž zapotřebí konkrétně se zabývat spotřebiteli, kteří neumí (dobře) zacházet s novými technologiemi.

1.19 EHSV považuje za zásadní, aby se „snížila“ vzdálenost mezi finančními ústavy a klienty. Domnívá se, že pokud se některým demokratickým zemím s tržní ekonomikou podařilo stanovit určitá minimální práva spotřebitelů, např. zákonné právo na bankovní konto pro občany s trvalým pobytem a bez záznamu v trestním rejstříku, které je považováno za občanské právo, bylo by tedy možné sladit tyto osvědčené postupy s vnitrostátními právními předpisy a národními zvyklostmi a učinit z nich společné dědictví Unie ⁽²⁾.

1.20 EHSV považoval při vypracovávání tohoto stanoviska za vhodné uspořádat slyšení s organizacemi podniků, spotřebitelů a zaměstnanců. Postoje těchto organizací jsou ve stanovisku shrnuty. EHSV sdílí oprávněné obavy spotřebitelů v souvislosti s nutností zlepšit podmínky pro účinné otevření jednotného trhu maloobchodních finančních služeb a odstranění umělých překážek, které mu stojí v cestě. Zasluhou zelené knihy byla zahájena významná diskuse. Objektivní názory podniků a požadavky zaměstnanců si však zaslouží náležitou pozornost, aby bylo možné celkově zlepšit spolupráci mezi různými hospodářskými a sociálními subjekty. Výbor proto považuje za nezbytné před přijetím jakýchkoliv opatření otevřít specifické fórum pro diskusi mezi uvedenými představiteli, jejichž zájmy je třeba umět sladit.

2. Úvod

2.1 V zelené knize Komise vymezuje politiku, kterou chce vést v odvětví maloobchodních finančních služeb, které definuje jako „běžné účty, platby, osobní půjčky, hypotéky, úspory, penzijní připojištění, investiční a pojistné produkty, jsou-li poskytovány jednotlivým spotřebitelům, včetně investorů z řad soukromých osob“.

2.2 Komise bere v úvahu přetrvávající překážky a malý rozvoj přeshraniční aktivity, chce však občanům EU umožnit využívat výhod jednotného trhu a jako překážku vstupu na jednotný trh označuje rozdíly v předpisech a v daňových opatřeních a roztržitého trhu.

2.3 Komise má v úmyslu s využitím tržních sil a hospodářské soutěže snížit ceny také v oblasti těchto služeb a zavazuje se, že přijme vhodná opatření v případě, že nebudou dodržovány předpisy Společenství. Komise v zelené knize uvádí, že přijme i legislativní opatření, pokud se to ukáže jako nezbytné.

2.4 Komise hodlá stimulovat nabídku kvalitních a inovačních produktů a podporovat volný pohyb mnoha bankovních produktů a produktů pojišťovnictví, které jsou v současnosti penalizovány vnitrostátními předpisy nebo daňovými povinnostmi, jež tuto možnost omezují.

2.5 V souvislosti s právním rámcem zahajuje Komise diskusi o „28. režimu“ (a zjevně odsunuje stranou všechny předchozí obavy).

3. Připomínky

3.1 EHSV v tomto stanovisku nechce odpovědět na jednotlivé otázky zelené knihy, ale jednoduše vypracovat komplexní posouzení nejvýznamnějších témat, kterými se dokument zabývá.

3.2 EHSV zdůrazňuje, že je účelné odlišovat finanční produkty a finanční služby. Finanční produkty lidé kupují a stávají se jejich „majiteli“ (např. cenné papíry, fondy, pojištění). Riziko tedy nese kupující. V případě bankovních služeb jsou lidé jejich uživateli, ne majiteli (např. osobní úvěry, hypotéky, přečerpání účtu). Riziko nese prodejce služeb. Výbor se domnívá, že zelená kniha se zabývá finančními produkty a službami pouze částečně, jelikož opomíjí otázku distribuce, jež je určujícím faktorem hospodářské soutěže. Různé distribuční kanály a různé druhy nabídky mají tu vlastnost, že silně ovlivňují jak ceny (vezmeme v úvahu např. nabídky na povinné ručení auta prostřednictvím telefonu nebo internetu), tak spolehlivost a způsobilost oprávněných subjektů (finančních ústavů, obchodních domů, makléřů, pošt atd.). EHSV považuje za nezbytné zabývat se také netradičními distribučními kanály a vazbou mezi produkty a distribučními systémy.

3.2.1 Segmenty: Aby bylo možné vzít v úvahu rozměr finančních služeb spojený se spotřebitelem, je třeba rozdělit tyto služby na části a poté přihlédnout k maloobchodním prodejním místům (distribučnímu systému), prostřednictvím kterých má spotřebitel k těmto různým službám přístup, a k úrovni hospodářské soutěže v maloobchodní síti. Osobní finanční služby se přirozeně dělí na tři skupiny: retailové bankovníctví, pojištění osob a majetku a spořicí a investiční produkty.

3.2.2 Retailové bankovníctví ⁽³⁾

3.2.2.1 Klienti tradičně získávají všechny maloobchodní bankovní služby přímým kontaktem se zaměstnanci bank na pobočkách, kteří nejprve ověří jejich totožnost a bona fide. Ve většině zemí existuje řada vzájemně si konkurujících bank. Pokud chce zahraniční banka vstoupit na domácí trh jiné země, je pro ni praktičtější koupit již existující banku než vytvářet novou síť, což by nějakou dobu trvalo a následně by to ještě zesílilo hospodářskou soutěž (příkladem může být koupě Abbey National bankou Santander, ABN Amro bankou Fortis nebo RBOS bankou Santander atd.). Spotřebitelův výběr v podstatě závisí na konkurenceschopnosti národních trhů, jelikož klient si musí zvolit jednu z bank na domácím trhu.

3.2.2.2 V současnosti se rozvíjející internetové bankovníctví pravděpodobně zůstane na vnitrostátní úrovni, protože značka musí být známá a klienti jí musejí důvěřovat a protože banka bude závislá na vnitrostátních předpisech, aby mohla ověřit totožnost a bona fide svých klientů.

⁽³⁾ Běžný účet s šekovou knížkou, spořicí účet, úvěrový účet a/nebo přečerpání, trvalý příkaz, přímé inkaso, (mezinárodní) peněžní převod, debetní karta, kreditní karta, přístup k bankomatům na celém světě.

⁽²⁾ Úř. věst. C 309, 16.12.2006, s. 26.

3.2.2.3 Internetové a telefonní bankovníctví poskytují přístup k bankovním službám 24 hodin denně, což představuje obrovskou výhodu ve srovnání s dobou, kdy přístup závisel na otevírací době banky.

3.2.2.4 Zatímco soupeření bank o klienty, kteří využijí všech jejích služeb, je nutně omezen na banky, které všechny tyto služby nabízejí, v oblasti kreditních karet dochází velmi často k účelovému výběru (tzv. „cherry-picking“), zejména ze strany společností American Express a MBNA (nyní Bank of America Card Services). Tyto služby jsou nabízeny prostřednictvím přímých prodejních kanálů a jsou dostupné v celé EU. Držitelé kreditní karty získají následně přístup k bankomatům a širokému spotřebitelskému úvěru. Spotřebitelé mohou tímto způsobem těžit z konkurence mezi národními a mezinárodními bankami. Zároveň však existují obavy, že tím ještě více vzroste zadlužení soukromých osob.

3.2.2.5 Retailové banky se neomezují na nabídku maloobchodních bankovních služeb. Využívají strategie často nazývané „bankopojištění“ a nabízejí nyní úplnou škálu maloobchodních finančních produktů a služeb. Jejich pobočky a záznamy o klientech mají distribuční kapacitu obrovské hodnoty. Banky se snaží opatrovat značkou většinu nebo všechny finanční produkty a služby, které nabízejí svým klientům, tyto produkty však nemusejí mít nutně nejvýhodnější cenu nebo nejvyšší hodnotu.

3.2.3 Pojištění osob a majetku ⁽⁴⁾

3.2.3.1 Spotřebitelův výběr v oblasti pojištění osob a majetku závisí na síle a rozsahu nezávislého distribučního systému, který představují zprostředkovatelé, např. makléři a nezávislí finanční poradci. Tradiční úloha zprostředkovatelů spočívá v poskytování nejlepšího doporučení pro situaci konkrétního klienta. Zprostředkovatel posuzuje hodnotu i cenu.

3.2.3.2 Stejně tak jako v bankovníctví, i v této oblasti dochází k účelovému výběru ze strany přímo prodávajících pojišťovacích ústavů, které vyhledávají klienty z málo rizikových kategorií.

3.2.3.3 Obchod přímo prodávajících společností a úloha zprostředkovatelů nyní čelí výzvě v podobě internetových stránek, které nabízejí přímé porovnání konkurenčních produktů, především pojištění motorových vozidel. Toto vynechání zprostředkovatelů se zaměřuje na cenu a dělá ze všech produktů pouhé zboží.

3.2.3.4 Aby měli spotřebitelé co nejlepší výběr v oblasti pojištění osob a majetku, včetně pojištění motorových vozidel, musí existovat alternativa k distribuci v rámci bankopojištění. Za tímto účelem je třeba, aby neexistovala žádná protikonkurenční omezení rozvoje sítí nezávislých zprostředkovatelů nebo distribuce přes internet.

⁽⁴⁾ Pojištění domácnosti (budov), pojištění zařízení domácnosti a osobního vlastnictví, pojištění motorových vozidel, cestovní pojištění, životní pojištění, zdravotní pojištění.

3.2.4 Spořicí a investiční produkty ⁽⁵⁾

3.2.4.1 Spořicí a investiční produkty jsou významným segmentem obchodu bank. Představují také segment, který nabízí nejširší škálu konkurenčních produktů a nejrozvinutější systém nezávislých zprostředkovatelů. Přípomínky k pojištění osob a majetku uvedené v odstavci 3.1.3.4 platí rovněž pro spotřebitelův výběr v rámci tohoto segmentu. Předpisy stanoví, že zaměstnanci bank, kteří radí klientům při výběru spořicí a investičních produktů, musí v rámci svých rad objasnit to, že jako zaměstnanci banky mohou prodávat pouze produkty opatřené značkou banky a že tyto produkty nemusejí mít nutně nejnižší cenu nebo poskytovat nejvyšší hodnotu.

3.2.4.2 Spotřebitelé zajisté využijí státem podporované systémy spoření ve své vlasti. Mezinárodní společnosti poskytnou konkurenční produkty v rámci těchto systémů tam, kde je to pro ně zajímavé z hlediska objemu a kde existují distribuční kanály.

3.2.4.3 Hypotéky jsou pro spotřebitele nezbytným produktem. Nejvyspělejší národní trhy charakterizuje přítomnost mnoha poskytovatelů hypoték, kromě bank, a velmi důmyslná síť nezávislých poradců podpořených rozsáhlým přímým prodejem. Hospodářská soutěž vytvořila velmi vynalézavý trh s bohatou nabídkou různých produktů a způsobila, že klienti mění poskytovatele hypoték při změně podmínek a okolností. Při tolika možnostech potřebují klienti od svých poradců co nejlepší poradenské služby.

3.2.4.4 Penzijní pojištění, kolektivní investice, cenné papíry a akcie a deriváty jsou také propracované produkty, při jejichž výběru je klientům třeba poskytovat nejlepší rady po důkladném pochopení jejich situace. Klient proto musí mít přístup ke kompetentním poradcům a zprostředkovatelům, kteří zase mají přístup k široké škále alternativních produktů. Jak již bylo uvedeno dříve, poradci zaměstnaní bankami musejí obzvláště usilovat o to, aby poskytovali nejlepší rady.

3.2.5 Zelená kniha klade důraz na to, aby klienti mohli využívat výhod jednotného trhu také v oblasti maloobchodních finančních služeb. Ústřední otázkou je předěl mezi retailovými bankami a zbytkem odvětví. Banky mají nedobytné postavení v retailovém bankovníctví, což znamená, že mají jedinečnou tržní sílu, jelikož všichni uživatelé finančních služeb již jsou jejich klienty. Povaha poradenství poskytovaného zaměstnanci

⁽⁵⁾ Vládou schválené systémy spoření s daňovými pobídkami, hypotéky: fixní a pohyblivé sazby, stálé a pohyblivé podmínky, „zpětné hypotéky“ (equity release), atd.; penzijní pojištění a připojištění; kolektivní investice: investiční společnosti s proměnným kapitálem (SICAV), podílové fondy atd.; cenné papíry a akcie; deriváty, např. exchange traded funds (indexové fondy obchodované na burze), contracts for differences (termínové kontrakty obchodované na londýnském mezibankovním trhu vypsané na přední britské a americké akcie nebo indexy, v poslední době i komodity) atd.

bank je zásadní pro fungování trhu, protože v oblasti pojištění osob a majetku a spoření a investic existují alternativní produkty a alternativní distribuční systémy, které by klienti měli vzít v úvahu, pokud mají mít přístup ke všemu, co jim trh může nabídnout.

3.2.6 Obdobně je existence sítě vysoce kvalifikovaných nezávislých poradců a vznik distribučních kanálů produktů na internetu klíčem pro fungování trhu.

3.3 Shrnutí a výsledky veřejného slyšení

3.3.1 V průběhu slyšení, které uspořádal EHSV, byly uvedeny určité závažné problémy, které se již však objevily v dokumentech, které zaslaly sdružení spotřebitelů, podnikatelů a zaměstnanců jako odpověď Komisi.

3.3.2 V diskusi byl vyjádřen souhlas s cíly, které navrhla Komise, a uvedeny konkrétní problémy zjištěné v některých oblastech. Zelená kniha neobjasňuje, jakým způsobem je možné překonat právní a daňová omezení (např. zákon o praní špinavých peněz a zákon o financování teroristické činnosti, které vyžadují osobní identifikaci klienta (tzv. KYC – know your customer) pro otevření účtu nebo provádění určitých finančních operací) a odstranit překážky úplné integrace trhů, záporným způsobem podtrhuje roztržitenost maloobchodních trhů a téměř doufá v zahájení dalších procesů konsolidace národních a především nadnárodních trhů.

3.3.3 Provozovatelé upozorňují, že požadavek na mobilitu je přehnaný, a žádají o pozorné a důkladné prověření skutečné poptávky na trhu, jelikož se domnívají, že opatření týkající se evropského platebního systému pravděpodobně přispěla k oslabení zájmu spotřebitelů. Požadavek na změnu celého systému číslování evropských účtů s cílem usnadnit přenositelnost vlastního čísla se jeví jako nepřiměřený, protože má jen malé výhody oproti přemrštěným nákladům, na kterých by se museli podílet všichni spotřebitelé.

3.3.4 Objevila se také potřeba posoudit všechna vhodná opatření, kterými lze zlepšit právní předpisy v tomto odvětví. Bankovníctví požaduje snížit počet povinných předpisů, což by trhu umožnilo spontánně reagovat na poptávku a nalézt rovnováhu na stále pozornějším a specializovanějším trhu.

3.3.5 V pojišťovnictví je poptávka po maloobchodních službách ještě více než v bankovníctví orientována na národní trh a míra uspokojení klientů je tak vysoká (83 %), že nic nenačnuje tomu, že by změnila strukturu poptávky. Na druhé straně však vyvstaly obavy ohledně toho, že brzy vyprší opatření důležitá pro pojišťovny a týkající se především zajištění, např. nařízení (ES) č. 358/2003 a ohledně záměru Komise obnovit v r. 2010 nařízení o blokových výjimkách. Neobnovení nařízení o blokových výjimkách by znamenalo, že právní jasnost, již zaručuje, by již neexistovala. Pojišťovny by z opatrnosti mohly odstoupit od pozitivní spolupráce, již

v současné době zabezpečuje nařízení o blokových výjimkách, čímž by spotřebitelé a pojišťovny přišli o jasné výhody spolupráce, již je mobilita klientů, srovnatelnost produktů, pojistitelnost a umožnění přístupu na trh malým a středním podnikům a novým konkurentům.

3.3.6 Zástupci pracovníků ve finančnictví uvedli, že zelená kniha se vůbec nezabývá úlohou pracovníků, a zdůraznili požadavek na posílení specifické odborné přípravy vhodné na uspokojení rostoucí poptávky po informacích a vysvětleních týkajících se různých nabízených možností investování. Zdůraznili však dále, že obzvláště agresivní obchodní praktiky a systémy odměn a hodnocení spojené s dosažením výsledků umožnily ve více případech prodej produktů, které nebyly vhodné a ušité na míru skutečným potřebám spotřebitelů. Tento aspekt byl zdůrazněn společně s úvahami spojenými s nedávnou finanční krizí a s nedostatky vyplývajícími z chybějícího účinného a rozsáhlého integrovaného dozoru nad trhem spojeného se stále významnější úlohou zajišťovacích investičních fondů (*hedge fund*) a soukromých investičních fondů (*private equity fund*) a z potřeby důkladně monitorovat chování ratingových společností, které jsou často pověřeny emitenty, aby posoudily hodnotu jejich cenných papírů, čímž vzniká očividný konflikt zájmů.

3.3.7 Zástupci spotřebitelů dále požádali o zavedení opatření na radikální snížení zátěže a překážek na národní i mezinárodní úrovni spojených s mobilitou účtů, o kompetentní a odpovědné poradenství, úplné a srozumitelné informace, společná pravidla pro různé země, ale vyjádřili nedůvěru v nepovinný jednotný režim (tzv. „28. režim“) a v harmonizaci platných právních předpisů, které jsou jak je známo původem různého stupně ochrany uvnitř EU.

3.3.8 Všichni účastníci slyšení zdůraznili požadavek na posílení spolupráce mezi spotřebiteli a finančními institucemi, čímž by pracovníci mohli konkrétním a specifickým způsobem přispět ke zlepšení vztahů a sblížení.

3.3.9 EHSV považuje příspěvek získaný během slyšení za velmi významný a schvaluje vznesené připomínky, jež jsou důkazem naléhavé potřeby, vzniklé po zveřejnění výsledků veřejných konzultací, zahájit mnohostrannou diskusi s cílem nalézt rovnováhu mezi různými stranami. EHSV je připraven převzít úlohu koordinátora a podpořit tento způsob diskuse.

3.4 Jednotný trh

3.4.1 Obecným principem *Zelené knihy o maloobchodních finančních službách na jednotném trhu* je zvýšit blahobyt spotřebitelů. V každodenním životě spotřebitelů existuje mnoho příležitostí na využití finančních služeb a zlepšení odvětví maloobchodních finančních služeb by tedy mohlo získat značný význam při plnění obecného cíle.

3.4.2 Evropská unie se vybavila rámcem regulace a dohledu, který podporuje pevné postavení finančních zprostředkovatelů a volné poskytování služeb, a byl tak důležitým krokem na podporu hospodářské soutěže ve finančnictví.

3.4.3 Zavedení jednotné měny a účinky akčního plánu pro finanční služby navíc do značné míry podpořily rozvoj jednotného trhu na úrovni institucionální a velkoobchodní klientely.

3.4.4 Maloobchodní trh je podle Komise naopak stále ještě velmi roztržštěn, v důsledku čehož:

- Činnost sahající za hranice státu je celkově omezená.
- Existuje široké rozpětí cen služeb, které jsou v podstatě podobné.
- Spotřebitelé mají relativně omezený výběr.
- Ziskovost zprostředkovatelů se značně liší od státu ke státu.

3.4.5 EHSV souhlasí s předpokladem, že by bylo vhodné snížit roztržštěnost maloobchodního trhu, zdůrazňuje nicméně, že obecně jsou maloobchodní trhy nevyhnutelně více segmentované než trhy velkoobchodní, a to z jasných důvodů spojených s roztržštěností a nestejnorodostí poptávky, na kterou se orientují, a že maloobchodní trhy proto není možné posuzovat podle stejných kritérií jako velkoobchodní trhy.

3.4.6 EHSV zaznamenává, že se objevují nové tržní modely. Globální trh je budován pomocí přeshraničních procesů konsolidace. Nadnárodní bankovní společnosti a pojišťovny pokračují ve své strategii akvizic a posilují mobilitu nabídky. Evropský rozměr se pro některá velká seskupení stává rozměrem domácím a tato seskupení se nezabývají tím, že mohou nabízet své produkty a služby v jiném členském státě, ale spíše tím, aby zvýšila objemy a příležitosti prostřednictvím přímého vstupu na jednotlivé národní trhy a jejich ovládnutí zevnitř. Silná konkurence, která nedávno vznikla při koupi jedné velké holandské banky to dokazuje.

3.4.7 Procesy přeshraniční konsolidace však mají (nebo mohou mít) velmi negativní dopady na zaměstnanost. Jako důsledek těchto případných akvizic je ohlášeno zrušení desítek tisíc pracovních míst, i když ve skutečnosti k rušení tak velkého počtu někdy nedochází. EHSV již upozornil na toto riziko a navrhl vhodná opatření na řešení této naléhavé sociální potřeby, např. systémy odborné přípravy a profesní rekvalifikace a zmírňující opatření⁽⁶⁾, které jsou konec konců součástí mnoha kolektivních dohod v bankovním sektoru. Snižují se náklady, ale nejsou registrovány výrazné výhody pro spotřebitele, protože podniky mají tendenci vytvářet svůj systém cen na základě místního trhu a očekávané výhody pro vstup nových subjektů na trh se projevují opožděně.

⁽⁶⁾ Tamtéž.

3.4.8 Možná ekonomická návratnost rozvoje jednotného trhu je ze své podstaty nižší než výhody, které může přinést přímý vstup na národní trhy, a to jak z hlediska úspor z rozsahu, tak z hlediska postavení. Pokud k tomu dojde, znamená to, že případné výhody pro podniky jsou považovány za okrajové a zanedbatelné. Z tohoto je třeba vycházet při konkrétní analýze opatření, která lze uskutečnit.

3.4.9 EHSV samozřejmě souhlasí s cílem odstranit všechny účelové a umělé překážky jednotného trhu, a proto doufá, že budou přijata všechna vhodná opatření k dosažení tohoto cíle. Zdůrazňuje však také, že je nutné, aby činnosti, které budou prováděny, byly skutečně cílené a aby jasně ukazovaly vztah mezi náklady a přínosy.

4. Informování spotřebitelů a odborná příprava pracovníků

4.1 EHSV považuje za zásadní požadavek na přijetí všech iniciativ vhodných k růstu schopností a povědomí spotřebitelů, jež jim umožní odpovědně se rozhodnout. Úplné základní informace jsou zásadní k jejich ochraně, přičemž je samozřejmě třeba brát v úvahu to, že finanční produkty a služby nelze přirovnávat k jiným produktům a službám.

4.2 EHSV se domnívá, že je třeba odlišovat informování od poradenství. Poskytování informací spotřebitelům je povinné a je třeba ho přizpůsobit schopnostem klientů a jejich ochotě přijímat rizika. Klient musí být spraven o rizicích, se kterými se může setkat. Poradenství je profesionální služba poskytovaná na požádání a určitou odpovědnost v ní má i poradce. Tento rozdíl není vždy správně pochopen. V některých zemích, jako např. ve Spojeném království, tyto služby poskytují nezávislí odborníci, v jiných zemích jsou to zaměstnanci finančních institucí, kteří se mohou ocitnout ve zjevném střetu zájmů mezi potřebou prodat finanční produkty (která může být vázána na bonusy a systémy odměn) a ochranou klienta, který má důvěru v jejich profesionální schopnosti.

4.3 EHSV se domnívá, že je nutné se tímto tématem zabývat, tedy vytvořit jasné právní předpisy v této oblasti, které budou vylučovat možné střety zájmů, stimulaci prodeje produktů a systémy odměn pro prodejce, vypůjčené od komerční distribuce a spojené s cíly prodeje konkrétních produktů. EHSV doporučuje, aby byla zahájena konkrétní výměna názorů mezi podniky, spotřebiteli a zaměstnanci v tomto odvětví, jež by mohla být prvním krokem k naplnění primární potřeby spotřebitelů, kterou je důvěra v transparentnost jednání bankovních a pojišťovacích ústavů.

4.4 Aby bylo informování spotřebitelů skutečně účinné, musí zohlednit kulturní rozmanitost a vzít v úvahu skutečnost, že neexistuje jediný nejlepší postup. Informační povinnost tedy musí být přizpůsobena situaci v jednotlivých státech. Bylo by však možné vytvořit minimální systém společné evropské ochrany, jak hodlá navrhnout Komise. Je však třeba také zvážit to, že směrnice o trzích finančních nástrojů začleňuje poradenství mezi investiční služby. Poradenství se tak stává vyhrazenou činností. Směrnice o trzích finančních nástrojů zaručuje investovi vysoký stupeň ochrany při poskytování poradenské služby. Poradce je povinen získat všechny informace potřebné k posouzení vhodnosti poskytovaných doporučení. Je nutné definovat poradenskou činnost takovým způsobem, aby ji bylo možné jasně odlišit od poskytování všeobecných rad prostřednictvím distribuční sítě, a vymezit oblast uplatňování nepřísňších povinností.

4.5 Zprostředkovatelé musejí učinit veškeré vhodné kroky na identifikaci střetů zájmů a musí je řešit tak, aby neměly negativní dopad na zájmy klientů. Pokud nebudou kroky na řešení střetů zájmů postačující k tomu, aby s přijatelnou jistotou zajistily vyloučení rizika poškození zájmů klientů, musí zprostředkovatelé klienty jasně informovat o obecné povaze a pramenech střetů zájmů před tím, než budou jednat jejich jménem. Obecně řečeno se zavádí povinnost zprostředkovatelů co nejlépe jednat v zájmu klienta.

4.6 EHSV doporučuje bankovním a pojišťovacím ústavům, aby zvláštním způsobem rozvíjely specifickou odbornou přípravu svých zaměstnanců, kteří jsou pověřeni podporou prodeje a prodejem finančních služeb a produktů. Styk finančních institucí se spotřebiteli probíhá prostřednictvím jejich zaměstnanců, kteří by měli být dobře seznámeni s charakteristikami finančních produktů a služeb, aby mohli klientům dobře poradit. Jako účinný se ukázal kyperský systém, který se inspiroval britským modelem a který stanoví povinnost určit rizikový profil klienta a poskytnout úplné a správné informace. Úroveň spokojenosti spotřebitelů s tímto systémem je vysoká. Spotřebitelé mohou být více chráněni, pokud budou mít pracovníci vyšší kvalifikace. Aniž by byla dotčena nezávislost zainteresovaných stran v rámci sociálního dialogu, Komise by měla v rámci odpovědného sociálního dialogu prosazovat specifický program věnovaný rozvoji školení zaměstnanců prodeje finančních služeb a produktů, např. prostřednictvím společného projektu evropských svazů bank a pojišťoven a evropského odborového svazu tohoto odvětví UniEurope Finance.

Finanční produkty

4.7 Stále častěji se setkáváme s prodejem identických finančních produktů v různém „balení“. Klienti jsou občas pobízeni ke koupi produktů a služeb, které nejsou zvláště „šité na míru“ podle jejich skutečných požadavků, a riziko přílišného zadlužení (především u spotřebitelského úvěru) způsobuje stále výraznější problémy nejen rodinám, ale také specializovaným podnikům. Ve Spojených státech vyústilo „zfinancňování“ hospodářství v krizi hypoték *subprime* (tj. hypoték s vysokým rizikem). Probíhá jako jakýsi rozsáhlý řetězový dopis, do kterého jsou zapojeny nejen specializované instituce, ale také velcí investoři,

kteří podepsali velké množství cenných papírů s vysokým výnosem (a vysokým rizikem) ve výši několika miliard dolarů. Tato krize zasáhla všechny finanční trhy a v jejím důsledku vyšly najevo nedostatky poněkud uvolněných systémů dohledu (jako v případě Spojeného království). Je proto třeba přezkoumat a posílit třetí úroveň Lamfalussyho procesu, který se týká koordinace mezi národními regulačními orgány. V Evropě je dopad na finanční trh relativní, i když některé země, které používají podobné bankovní praktiky, např. neustálé přefinancování hypoték, začínají zaznamenávat vážné potíže v důsledku rostoucích sazeb. Hlavní problém byl způsoben poklesem hodnoty dolaru, což vyneslo euro na rekordní hodnoty a ohrozilo fázi mírné konjunktury Evropy (viz. stanovisko ECO/202, zpravodaj: pan Derruine).

4.8 EHSV zaznamenává, že Komise je více než v minulosti nakloněna přijetí nepovinného režimu, tzv. „28. režimu“. V tomto ohledu odkazuje na úvahy uvedené ve stanovisku k Bílé knize o politice finančních služeb na období 2005–2010 (7).

4.9 Vedle nepovinného evropského režimu by bylo vhodné zavést také evropský etický kodex. Tento kodex by nezávisle vytvořili provozovatelé a projednali ho s odpovědnými útvary Komise a sdruženími spotřebitelů a pracovníků odvětví, které by ho schválily, a konkrétně by upravoval vztah mezi podnikem a klientem na poli finančních služeb a zacházel by dále než případné znění projednávaných směrnic.

4.10 Dne 18. července 2007 uvedla komisařka pro ochranu spotřebitelů Meglena Kunevová ve svém vystoupení na pozvání specializované sekce INT, že co se týče strategie spotřebitelské politiky na období 2007–2013, vytyčila si tři hlavní cíle:

- posílit spotřebitele,
- rozvíjet ekonomický i neekonomický blahobyt evropských spotřebitelů,
- účinně chránit spotřebitele.

K uskutečnění těchto cílů předložila Komise Radě v květnu směrnici o spotřebitelském úvěru, o které byla dosažena politické dohoda.

4.10.1 Návrh směrnice stanovuje parametry pro poskytování úplných, srozumitelných a srovnatelných informací o nabízených úvěrech, úplně harmonizovaný vzorec pro výpočet globální roční úrokové sazby, jednotný evropský formulář obsahující předmluvní informace, nové právo spotřebitelů odstoupit během 14 dnů od smlouvy o úvěru a právo splatit dlužnou částku před termínem splatnosti.

(7) Úř. věst. C 309, 16.12.2006, s. 26.

4.10.2 Komisařka dále potvrdila svůj záměr posílit „schopnost spotřebitelů chápat finanční mechanismy“. Nejdůležitější jsou informace, ale dalším prvkem, který je třeba rozvinout, je školení spotřebitelů ve finančních otázkách. To by mělo doprovázet a ne nahrazovat informační povinnost.

4.10.3 EHSV s přesvědčením podporuje cíle paní komisařky Kunevové a již vypracovává stanovisko, ve kterém hodnotí příslušné předložené návrhy.

5. Operativní cíl

5.1 Operativním cílem zelené knihy je snížit segmentaci maloobchodního finančního trhu tím, že budou odstraněny právní a ekonomické překážky mobility klientů. Evropská unie stanovila podmínky pro mobilitu nabídky hodlá dokončit tento proces tím, že podpoří mobilitu poptávky.

5.2 Vypracování potřebných předpisů je nákladné samo o sobě a také vzhledem ke změnám, které požaduje od různých zainteresovaných stran, především zprostředkovatelů. EHSV podporuje úsilí o zahájení iniciativ pouze tam, kde to přinese odpovídající a s velkou pravděpodobností dosažitelné výhody pro občany. Je rovněž třeba ocenit vůli monitorovat dopad přijatých iniciativ, aby bylo možné ověřit, zda výsledky odpovídají očekáváním, a bez váhání odstranit kroky, které se ukáží jako neuspokojivé. Je však nutné upozornit na problém, který spočívá v tom, že náklady na iniciativy, které nebudou plnit očekávání a které bude nutné stáhnout, mohou být také dosti vysoké, a zkušenosti ukazují, že mohou mít dopad na spotřebitele, a zvýšit tak jejich problémy (namísto jejich omezení).

5.3 EHSV v tomto směru poukazuje na to, že podobný proces (změna původního stavu – ověření dopadu – případná obnova původního stavu) může za mnoha okolností zůstat pouze záměrem, spíše než se stát skutečně realizovatelným akčním plánem. Ve finančnictví totiž hrají při určování dynamiky obchodu a hospodářské soutěže zásadní úlohu kulturní vzorce, vztahy důvěry a nasbírané zkušenosti. Většina činností má také vliv na tyto faktory a trvale je mění, v důsledku čehož není možné obnovit původní stav prostým odstraněním kroků, které nebyly kladně ohodnoceny při ověření dopadu. Z tohoto důvodu EHSV doufá, že Komise nebude přehnaně optimisticky věřit v možnost obnovy původních podmínek, pokud se ukáže, že výsledky provedených opatření nejsou uspokojivé.

6. Přeshraniční přístup k finančním službám

6.1 Zelená kniha uvádí, že roztržitost maloobchodního finančního trhu zůstane ve střednědobém časovém horizontu stejná, pokud se nebude cíleným způsobem usilovat o omezení překážek bránících mobilitě spotřebitelů, kterými jsou např. nejednotné předpisy a různá míra ochrany spotřebitele, různé daňové systémy a fragmentace a nekompatibilitnost provozní infrastruktury, do kterých jsou finanční služby začleněny.

6.2 EHSV souhlasí s myšlenkou, podle které je mobilita klientů významným faktorem růstu odvětví finančních služeb, a to jak z hlediska kvality, tak z hlediska účinnosti. Domnívá se nicméně, že není vhodné stanovovat přílišné optimistické cíle pro přeshraniční přístup k finančním službám.

6.3 Mobilitu spotřebitelů je možné chápat jak z geografického hlediska (nákup produktu na místě vzdáleném od místa bydliště), tak z hlediska vztahů (možnost snadno změnit poskytovatele). Tyto dva typy mobility jsou sice konceptuálně oddělitelné, v praxi jsou však úzce spojeny.

6.4 Ve srovnání se sektorem spotřebitelského zboží může sektor spotřebitelských služeb alespoň potenciálně nabídnout vyšší geografickou mobilitu, vzhledem k tomu, že mizí břemeno spojené s fyzickou přítomností prodávaného zboží. Například s koupí automobilu v zahraničí je spojena řada problémů týkajících se přepravy, které nevznikají při koupi „nehmotné“ služby, která necestuje po asfaltových dálnicích, ale po „telematických“.

6.5 Překážku mobility týkající se vztahů v sektoru služeb však představuje jejich charakteristika „nehmotného“ produktu, na základě níž je často obtížné tyto produkty úplně posoudit a pochopit, v důsledku čehož získávají velký význam vztahy důvěry mezi prodejcem a kupujícím. Ve finančnictví jsou vztahy důvěry nadmíru důležité, vzhledem k tomu, že velká část produktů je specifická a zahrnuje dlouhodobé závazky mezi prodejcem a kupujícím. Existuje řada důvodů, které mohou vysvětlit, proč je pro spotřebitele obtížnější navázat vztah důvěry se zprostředkovateli, kteří nejsou přímo přítomní v jejich zemi.

6.6 Dalším aspektem, který nelze podceňovat, je způsob, jakým spotřebitel produkt vnímá. V případě hmotných statků se toto vnímání uskutečňuje prostřednictvím smyslového aparátu, který zjevně není vystaven jazykovým nebo kulturním překážkám. Finanční služby však nelze vidět nebo se jich dotknout a lidé o nich získávají informace z jejich popisu uvedeném v informačních letáčích a ve smluvních podmínkách; nelze proto podceňovat jazykovou a kulturní otázku. Spotřebitelé mohou ve skutečnosti kupovat služby v zahraničí, pokud znají dobře jazyk a hlavní finanční praktiky země zprostředkovatele. Pro odstranění této překážky by bylo možné navrhnout používání mnohojazyčnosti v informačních letáčích a smlouvách. V tomto ohledu se EHSV domnívá, že by nebylo ani reálné ani správné nutit zprostředkovatele, aby vydávali informační letáky a smluvní podmínky ve všech jazycích Unie. Vzhledem k neustálému vývoji produktů, který podobné činnosti komplikuje, je vyloučeno, že by náklady na tyto činnosti byly vykompenzovány zvýšením objemu. Sama zelená kniha uvádí, že ve střednědobém časovém horizontu nelze očekávat zvýšenou přeshraniční mobilitu spotřebitelů v odvětví finančních služeb. Problém jazykové bariéry je tedy odsouzen k tomu, že ve střednědobém časovém horizontu zůstane nevyřešen a že bude zásadním způsobem brzdit rozvoj přeshraničního přístupu k maloobchodním finančním službám.

6.7 Komise pověřila skupinu na vysoké úrovni posouzení stávající situace v oblasti mobility spotřebitelů z hlediska bankovních účtů. 30. května 2007 byla zveřejněna zajímavá zpráva, ve které se objevily značné rozpory ohledně mnoha otázek. Sdružení spotřebitelů považují tuto mobilitu za skutečný problém, zatímco experti z bankovního sektoru ji za problém vůbec nepovažují. Někteří uvádějí, že klienti jsou velice spokojeni a necítí potřebu větší mobility, jiní tvrdí, že tyto statistiky je třeba brát velmi obezřetně, protože spokojenost závisí na úrovni očekávání, a že je třeba nabídnout spotřebitelům možnost změnit banku bez jakýchkoliv překážek. V tomto případě by banku mohli změnit i spokojení klienti, v případě, že najdou lepší podmínky na trhu.

6.8 Bankovní sektor na jedné straně zdůrazňuje, že spotřebitel se v zásadě orientuje na domácí trh, na druhé straně si sdružení spotřebitelů stěžují na malou zahraniční konkurenci v důsledku překážek, které brání změně účtu, nízké transparentnosti a malé možnosti srovnat nabídku, kterou však provází malá důvěra spotřebitelů v zahraniční podniky.

6.9 Zpráva expertů se zabývá stávajícími potížemi při založení účtu, kterými jsou podle bank právní překážky a překážky spojené s předpisy (např. povinnost identifikace osob vyplývající ze zákona proti praní špinavých peněz) a podle spotřebitelů malá transparentnost informací o nabídce a potřebné dokumentaci. Spotřebitelé se domnívají, že v současnosti je nezbytné uznat právo na založení běžného účtu (některé země toto právo uznávají), vzhledem k tomu, že bez něj je nemožné účastnit se ekonomického a společenského života. Banky v tomto směru zdůraznily, že svoboda uzavřít smlouvu je jednou ze základních zásad tržní ekonomiky, kterou zaručuje mnoho ústav.

6.10 EHSV nechce otevřít diskusi o ústavě, považuje však za zásadní, aby se „snížila“ vzdálenost mezi finančními ústavami a klienty. Domnívá se, že pokud se některým demokratickým zemím s tržní ekonomikou podařilo stanovit určitá minimální práva spotřebitelů, např. zákonné právo na bankovní konto pro občany s trvalým pobytem a bez záznamu v trestním rejstříku, které je považováno za občanské právo, bylo by tedy možné sladit tyto osvědčené postupy s vnitrostátními právními předpisy a národními zvyklostmi a učinit z nich společné dědictví Unie. Ta v minulosti často využila úspěchu předpisů na místní úrovni a rozšířila je do všech členských států. V jednom ze svých předchozích stanovisek EHSV vyjádřil přání, aby toto právo na přístup bylo zevšeobecněno⁽⁸⁾.

7. Cíle a opatření k jejich dosažení

Snížení cen a rozšíření výběru pro spotřebitele

7.1 Komise se domnívá, že prosazování podmínek umožňujících větší mobilitu spotřebitelů by mohlo vést k dvojitému kladnému účinku: nabídnout rozsáhlejší možnosti výběru a uspokojit tak mnohem širší škálu potřeb za konkurenční ceny.

⁽⁸⁾ Tamtéž.

7.2 Za tímto cílem probíhají v maloobchodním bankovním iniciativy, které zkoumají především možnost prosadit tzv. přenositelnost bankovních účtů. Zvažuje se také možnost navrhnout směrnici o zvýšení převoditelnosti nároků na penzijní připojištění.

7.2.1 EHSV se domnívá, že otázku přenositelnosti běžného účtu nelze zaměňovat s jednotnou evropskou formou číslování účtů. Zavedení jednotné evropské formy číslování účtů by představovalo absolutně neospravedlnitelné kolosální výdaje, které by nakonec zaplatili spotřebitelé. Přenositelnost by se měla týkat souboru operací spojených s účtem, např. trvalých plateb, přímého inkasa, účtů cenných papírů, ale rozhodně ne čísla účtu. Zavedení SEPA na evropské úrovni je založeno na současných identifikačních kódech IBAN a CIN, které zůstanou stejné. Bankovní ústavy musejí maximálně spolupracovat v oblasti mobility účtů a přenositelnosti souvisejících spojení, např. prostřednictvím kodexů chování nebo dohod mezi bankami, tak jak tomu již je v některých zemích.

7.3 EHSV souhlasí s tím, že je vhodné pozorně prověřit oprávněnost překážek mobility spotřebitelů, kterými jsou např. poplatky za zrušení účtu, nedostatek transparentních informací nebo smluvní podmínky finančních služeb, jež nadměrným způsobem vytvářejí překážky bránící změně produktu nebo poskytovatele. EHSV nicméně také zdůrazňuje, že i nadále existují technická, normativní, právní a daňová omezení, která je často těžké překonat, aby bylo možné zajistit podmínky umožňující mobilitu spotřebitelů na takové úrovni, kterou navrhuje Komise. Dalším problémem je existence různých měn vedle eura. Členských států, které nepatří do eurozóny, je stále mnoho a to představuje další problém, kromě výše uvedených.

7.4 Úsilí o vytvoření jednotných podmínek v odvětví finančních služeb navíc brání také překážky vytvořené vnitrostátními orgány s přáním dát spotřebitelům ty nejlepší záruky, které je samo o sobě legitimní. Záměrem Komise je vyhnout se omezením výběru, která nejsou striktně odůvodněná. EHSV se nicméně domnívá, že je třeba pohybovat se opatrně, pokud se jedná o otázku sjednocování systému ochrany spotřebitelů, vzhledem k tomu, že členské státy EU nejsou kulturně a společensky tak jednotné, aby byl silně centralistický přístup odůvodněný.

8. Posílení důvěry spotřebitelů

8.1 Výměna finančních operací a služeb je možná pouze pokud je založena na pevném základě pro důvěru mezi oběma stranami. Komise zdůrazňuje, že evropské spotřebitelé pohlíží na všechny ochrany a záruky, které by jim mohla poskytnout přeshraniční činnost, s určitými obavami a podezřením. Mobilita spotřebitelů bude plně dosažena pouze pokud budou spotřebitelé skutečně přesvědčeni, že ochrana jejich zájmů nezávisí ani na místě, kde služby nakupují, ani na distribučním kanále, který tyto služby dodává.

8.2 Komise se domnívá, že pro dosažení tohoto cíle je nutné zabývat se následujícími otázkami: chránit zájmy spotřebitelů, poskytnout jasný a spolehlivý právní rámec, zajistit přístup k vhodnému systému mimosoudního řešení sporů a prosazovat spolehlivost finančních zprostředkovatelů.

8.3 Otázka ochrany zájmů spotřebitelů je citlivá, protože, jak již bylo zdůrazněno dříve, není snadné vytvořit takový právní rámec, který by naplnil požadavky a nároky všech členských států. Potíže s harmonizací rámce ochrany, které se objevily např. při revizi směrnice o spotřebitelském úvěru, mohou dát spotřebitelům dojem, že stát, ve kterém kupují službu, do značné míry ovlivňuje nabízenou úroveň ochrany.

8.4 Co se týče spolehlivosti právního rámce, kterým se řídí smluvní vztahy, Římská úmluva z roku 1980 stanoví, že zákon týkající se smlouvy v zásadě stanoví smluvní strany. Prošetřuje se změna této zásady, která by stanovila použití zákona země trvalého pobytu spotřebitele, v případě, že prodejce provozuje svoji obchodní činnost v této zemi. Není však jisté, zda použití zákona země trvalého pobytu spotřebitele bude podněcovat nabídku finančních produktů v dalších členských státech.

8.5 Jasná definice této zásady může určitě posílit důvěru spotřebitelů v právo, i když se jen zčásti prolíná s koncepcí mobility uvedenou v zelené knize. Komise se přesto domnívá, že je třeba zaměřit se i na přeshraniční mobilitu spotřebitelů, jelikož mobilita finančních zprostředkovatelů nestačí. Nová zásada by pomohla usnadnit stanovení obecného a jednotného pravidla pro případy, kdy zprostředkovatel nabízí služby spotřebitelům z jiných států, ale ne pro případy, kdy spotřebitelé aktivně vyhledávají poskytovatele služeb z jiných států.

9. Posílit spotřebitele

9.1 Zelená kniha vhodně poznamenává, že spotřebitelé jsou často znepokojeni tím, že přehnaně široký výběr finančních produktů je může zmást, protože komplikuje volbu alternativy, jež nejlépe odpovídá jejich požadavkům. Pouze dobře informovaní spotřebitelé s dobrou finanční gramotností budou moci skutečně využít ve svůj prospěch vyšší mezinárodní mobilitu na jednotném trhu.

9.2 Zelená kniha zdůrazňuje, že průměrná finanční gramotnost spotřebitelů je obecně nízká a představuje velkou překážku pro schopnost činit správná finanční rozhodnutí. Široce rozšířeným názorem je navíc to, že dostupné informace o finančních

produktech a službách jsou vyhoceny do extrémů – buď jsou příliš banální nebo příliš složité.

9.3 Tyto problémy by bylo možné alespoň částečně odstranit, pokud by se spotřebitelé mohli spolehnout na nezávislé poradenské služby, které by jim pomohly učinit pro ně prospěšná rozhodnutí. Tyto služby již byly vyzkoušeny na Kypru a ve Spojeném království a směrnice o trzích finančních nástrojů je rozšíří i na ostatní členské státy – ne jako povinnost, ale jako alternativu ke službám přímo poskytovaným zprostředkovateli. V současnosti spotřebitelé v mnoha případech vyhledávají poradenské služby u poskytovatele finančních služeb, a to pravděpodobně na popud vztahu důvěry, na kterém je založeno poskytování finanční služby, nebo proto, že poradenství nabízené prodejcem není spojeno s dodatečnými náklady. Je si nicméně třeba uvědomit, že poradenská služba, která není nezávislá, může být ovlivněna skrytým střetem zájmů, který spotřebiteli brání plně pochopit užitečnost tohoto poradenství.

9.4 EHSV se domnívá, že pouze spotřebitelé s odpovídající finanční gramotností odpovídajícím způsobem chápou, jak může být obtížné naplnit finanční potřeby, a následně mohou ocenit přidanou hodnotu kvalifikovaného a nezávislého finančního poradenství. Je proto nezbytné šířit finanční gramotnost, ale také vzbudit vědomí odpovědnosti těch, kdo spoří, za svoji volbu. Experti již hovoří o „finančním analfabetismu“, kvůli němuž mnoho lidí ztrácí přehled a není schopno učinit žádná samostatná rozhodnutí o svém finančním zajištění, což může mít za následek finanční ztráty. Školy by mohly mladým lidem nabízet podporu v rozvoji základní schopnosti zacházet s penězi, aby mohli činit vědomá rozhodnutí o budoucích investicích, aniž by tím byla dotčena odpovědnost subjektů finančního trhu.

9.5 Velkou pozornost je třeba věnovat reklamě, především na internetu. Příliš často se objevují značné rozdíly mezi skutečnými charakteristikami finančních produktů a slibovanými výnosy, a to jen s cílem podnítit spotřebitele k investování do určitých finančních produktů. Je však třeba uvést, že tyto případy se jen zřídka týkají tradičních zprostředkovatelů, jako bank a pojišťoven, které věnují pozornost vztahu s klientem a navíc podléhají přísným pravidlům a kontrolám. Noví konkurenti nejednají vždy v rámci pevných pravidel a nepodléhají vždy přísnému režimu kontroly. Toto všechno oslabuje sílu spotřebitelů.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se zrušuje směrnice Rady 84/539/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zdravotnických elektrických přístrojů používaných ve veterinářství

KOM(2007) 465 v konečném znění – 2007/0168 (COD)

(2008/C 151/02)

Dne 26. září 2007 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se zrušuje směrnice Rady 84/539/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zdravotnických elektrických přístrojů používaných ve veterinářství

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. prosince 2007. Zpravodajem byl pan SALVATORE.

Na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna 2008), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 151 hlasy pro, a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV souhlasí s návrhem, kterým se zrušuje směrnice 84/539/EHS týkající se zdravotnických elektrických přístrojů používaných ve veterinářství. Předmětná směrnice je už nějakou dobu nahrazena jinými platnými právními předpisy Společenství a zdá se, že již není pro vnitřní trh ani pro obchod s třetími zeměmi nezbytná.

1.2 EHSV vzal na vědomí, že členské státy a příslušné odvětví toto rozhodnutí zrušit směrnicí 84/539/EHS po rozsáhlé konzultaci schválily.

1.3 EHSV vyzývá Komisi, aby provedla kontroly, které zajistí zrušení příslušných právních předpisů existujících na vnitrostátní úrovni, a tak zabránila tomu, aby tyto předpisy představovaly nové technické překážky a zmařily očekávané výhody.

2. Souvislosti

2.1 Komise ve svém sdělení ze dne 16. března 2005 (KOM(2005) 97 v konečném znění) zdůraznila, že je nezbytné zjednodušit vnitrostátní a evropské právní předpisy, pokud se tím zlepší konkurenceschopnost podniků a odstraní nadbytečné náklady.

2.2 Tento směr byl posílen v roce 2006 v pracovním dokumentu s názvem První zpráva o pokroku strategie pro zjednodušení právního prostředí (KOM(2006) 690 v konečném znění), který určil iniciativy ohledně potenciálního zjednodušení v období 2006–2009. Mezi 43 vybraných iniciativ je zahrnuta i směrnice 84/539/EHS o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zdravotnických elektrických přístrojů používaných v lékařství a veterinářství.

2.3 Výbor IMCO Evropského parlamentu, který již toto téma projednal, se rozhodl bez výhrad podpořit rozhodnutí Komise.

3. Návrh Komise

3.1 Výsledkem konzultace zúčastněných stran (průmyslový sektor a členské státy) bylo zjištění, že předmětná směrnice 84/539/EHS se v praxi již nepoužívá, neboť jejích cílů a nezbytných záruk z hlediska zdraví a bezpečnosti se dosahuje pomocí platných právních předpisů Společenství, počínaje směrnicí 93/42/EHS o zdravotnických prostředcích (používaných v lékařství), až po směrnicí týkající se přístrojů a elektromagnetické kompatibility.

3.2 Komise vzala na vědomí, že tato právní úprava již pravděpodobně není nezbytná ani pro vnitřní trh, ani pro obchod s třetími zeměmi. Použila tedy zásadu „obdobných forem“ a navrhuje zrušení směrnice 84/539/EHS od 31. prosince 2008. Po tomto datu se již nebude moci používat ani vzor značky shody podle přílohy III.

3.3 Komise kromě toho vyzývá členské státy, aby do 31. prosince 2008 přijaly všechna opatření za účelem dosažení souladu s touto směrnicí.

4. Připomínky

4.1 EHSV souhlasí s návrhem zrušit směrnicí 84/539/EHS a s jeho odůvodněními.

4.2 EHSV zdůrazňuje, že v bulharském, dánském, italském, rumunském a švédském znění obsahuje název návrhu směrnice slovo „lékařství“, které je však z textu třeba vyškrtnout.

4.3 EHSV vyzývá Komisi, aby provedla kontroly nezbytné k tomu, aby výhody plynoucí z tohoto rozhodnutí, pokud jde o zdravotnické elektrické přístroje používané ve veterinářství, nebyly zmařeny novými právními předpisy, jež by na vnitrostátní úrovni mohly představovat neodůvodněné překážky obchodu.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o spotřebičích plyných paliv (kodifikované znění)

KOM(2007) 633 v konečném znění – 2007/0225 (COD)

(2008/C 151/03)

Dne 22. listopadu 2007 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o spotřebičích plyných paliv (kodifikované znění)

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna), 125 hlasy pro, 1 člen se hlasování zdržel, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o montáži zařízení pro osvětlení a světelnou signalizaci na dvoukolová a tříkolová motorová vozidla (kodifikované znění)

KOM(2007) 768 v konečném znění – 2007/0270 (COD)

(2008/C 151/04)

Dne 19. prosince 2007 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o montáži zařízení pro osvětlení a světelnou signalizaci na dvoukolová a tříkolová motorová vozidla (kodifikované znění)

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna), 127 hlasy pro, 1 člen se hlasování zdržel, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o nové strategii Evropské unie v oblasti zdraví zvířat (2007–2013) podle zásady „Prevence je lepší než léčba“

KOM(2007) 539 v konečném znění

(2008/C 151/05)

Dne 19. září 2007 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o nové strategii Evropské unie v oblasti zdraví zvířat (2007–2013) podle zásady „Prevence je lepší než léčba“

Dne 25. září 2007 předsednictvo Výboru pověřilo přípravou prací specializovanou sekci Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí.

Vzhledem k naléhavé povaze tématu jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor pana NIELSENA hlavním zpravodajem na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna), a přijal následující stanovisko 108 hlasy pro a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Nebezpečné nákazy zvířat představují pro člověka a zvíře stále větší riziko. EU by měla zvýšit své úsilí o prevenci, dohled a připravenost na krizi. Evropský hospodářský a sociální výbor podporuje strategii Komise a oceňuje její důkladné přípravné práce. V zemích třetího světa by však mělo být vyvinuto ještě větší úsilí a hlavní prioritou by mělo být vypracování ukazatelů, neboť ty mají zásadní význam.

1.2 Je třeba vycházet z toho, že předpisy ES jsou vzorem pro jiné obchodní partnery – EU by z dlouhodobého hlediska měla usilovat o členství v Mezinárodním úřadě pro nákazy zvířat (OIE). Je na Komisi, aby přispěla k jasnému pochopení nových právních předpisů EU v příslušných třetích státech a v rámci navržené strategie vývozu využívala znalecké posudky a zdroje členských států při řešení krizí.

1.3 Veterinární kontrola na hranicích by měla vycházet z celkového hodnocení konkrétního rizika a měla by zahrnovat i namátkové kontroly zejména v pohraničních oblastech, aby odradila od nedovoleného obchodování.

1.4 Přesto, že je potřeba mít fungující vnitřní trh, měla by existovat možnost rozdělení do zón a segmentů na základě harmonizovaných kritérií a požadavků testů a/nebo karantény v souladu s kodexem OIE.

1.5 Při boj proti nákazám a při dohledu nad dobrými životními podmínkami zvířat je zásadním faktorem management, který musí být podporován požadavky na vzdělání a poradenství.

1.6 V zájmu minimalizace rizika rozšíření infekce by se mělo uvažovat o omezeních přepravy živých zvířat.

1.7 Měly by být zachovány veterinární fondy a finanční odpovědnost EU, avšak aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže, musí být vypracován pevný harmonizovaný rámec pro národní spolufinancování. Příslušné subjekty by měly být zapojeny do sestavení systému financování a do jeho uplatnění prostřednictvím poradního výboru pro zdraví zvířat.

1.8 V rámci boje proti nákazám zvířat by se mělo zavést očkování, pokud to umožní zabránit zbytečným porážkám zdravých zvířat nebo je omezit, a to zejména z důvodu, aby to občané přijali. Jak Komise konstatuje, mělo by být rozhodnutí o tom, zda se bude očkovat, učiněno s přihlédnutím k řadě blíže určených kritérií a ke konkrétní situaci.

1.9 Pro uplatnění výzkumných poznatků z výroby, poradenství a kontroly má rozhodující význam předávání znalostí. Akční plán pro výzkum, o němž Komise začala diskutovat, by měl být rovněž zaměřen na prevenci.

2. Obsah sdělení Komise

2.1 Politika Společenství je zakotvena ve více než 300 směrnících, které vznikly převážně v období let 1988 až 1995 v závislosti na konkrétních případech výskytu nálezů u zvířat. Závažné nákazy zvířat jsou dnes sice méně časté, avšak mezitím je třeba čelit novým problémům: nemoci jako slintavka a kulhavka, katarální horečka ovcí či ptačí chřipka představují novou hrozbu, kterou je třeba brát vážně. Mimoto se značně znásobily přesuny živých zvířat, což zvýšilo riziko šíření nálezů.

2.2 Věda, technologie a institucionální rámec umožnily vypracování nové, promyšlené a ambiciózní strategie EU v oblasti zdraví zvířat, jejíž provádění je plánováno pro období let 2007–2013 a jež se řídí zásadou „prevence je lepší než

léčba“. Cílem je zajistit vysokou úroveň zdraví a bezpečnosti potravin, snížení výskytu nemocí, volný pohyb zboží a prevenci u hospodářských zvířat. Strategie zahrnuje stanovení priorit pro opatření EU, společný právní rámec pro zdraví zvířat, prevenci, dohled a připravenost na krizi i zapojení vědy, inovací a výzkumu. Konkrétní opatření jsou vypracovávána na základě partnerské spolupráce v rámci poradního výboru pro zdraví zvířat, jehož členy budou zástupci výrobců, spotřebitelů a vlád a jenž bude poskytovat poradenství v oblasti přiměřených a dostatečných předpisů o ochraně zvířat, kvality opatření apod.

2.3 Mezi priority patří kategorizace biologických a chemických rizik a související integrované posouzení rizik a strategie řízení. Stanovuje se „přijatelná úroveň rizika“ a jasné sdílení odpovědnosti za jednotlivá opatření. Kategorizace bude i nadále základem pro určování potřeby zdrojů a rozdělení odpovědností a nákladů.

2.4 Právní rámec upravující oblast zdraví zvířat by měl obsahovat přísné normy a společné zásady. Právní předpisy EU již z velké části vycházejí z doporučení a norem kodexu OIE a dodržují příslušné závazky v rámci dohody WTO o uplatňování sanitárních a fytosanitárních opatření, přesto by se EU měla podle názoru Komise na tyto normy ještě více zaměřit. V dostatečně vědecky podložených případech však může EU za určitých podmínek zavést nebo zachovat sanitární či fytosanitární opatření, která mají za následek vyšší úroveň sanitární nebo fytosanitární ochrany. Komise učiní vše pro to, aby se předpisy EU promítly v kodexu OIE. Pro oblast dovozu stanovuje strategie lepší komunikaci o požadavcích vůči obchodním partnerům EU. EU by měla rovněž posílit svou pozici při vyjednávání o otázkách vývozu.

2.5 K prevenci hrozeb, dohledu a připravenosti na krizi v souvislosti se zdravím zvířat patří: bezpečnostní opatření v zemědělských podnicích, elektronická identifikace a propojení různých prvků výsledovatelnosti živých zvířat. Je třeba zlepšit biologickou bezpečnost na hranicích a Společenství by mělo pomáhat určitým zemím s bojem proti exotickým nákazám. Krizové situace by měly být ihned a účinně pod kontrolou, což vyžaduje mj. stanovení priorit pro dohled, stanovení ukazatelů, shromažďování údajů, vytváření sítí mezi zúčastněnými stranami, analýzu rizik a informování veřejnosti včetně odborné přípravy zainteresovaných stran.

2.6 Věda, inovace a výzkum mají být posíleny prostřednictvím sítí, na nichž se budou podílet agentury EU a národní úřady. Komise zamýšlí vypracovat akční plán, který poukáže na „nedostatky“ ve stávajících kontrolních nástrojích pro dohled, diagnostiku, očkování a léčbu a zajistí dostatečné financování pomocí partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem. Mimoto se plánuje poskytnutí podpory výzkumu ve třetích zemích prostřednictvím mezinárodní spolupráce, zejména pak v oblasti významných exotických nákaz nebo opomíjených zoonóz, které mají na tyto země velký dopad.

3. Obecné připomínky

3.1 Závažné nákazy zvířat představují pro člověka a zvíře stále větší riziko. Příčinou je nárůst počtu obyvatel, neustále

rostoucí živočišná výroba, rostoucí obchod, obecně rostoucí propojování na mezinárodní úrovni a změna klimatu, kvůli níž se přesunuje zeměpisné rozšíření nemocí. Zoonózy a nemoci se tak šíří nebo znovu objevují a riziko pandemie existuje i nadále, například v souvislosti s ptačí chřipkou. EU by proto měla přikládat větší důležitost prevenci a připravenosti uvnitř Společenství i na mezinárodní úrovni – a zde v neposlední řadě i v rozvojových zemích.

3.2 Jakožto zástupce organizované občanské společnosti považuje EHSV za nezbytné, aby byla v tomto směru použita ta nejvhodnější strategie, a předešlo se tak závažným hospodářským a sociálním dopadům. Je ochoten se na tom aktivně podílet, a to v rozsahu, v němž je to možné. Výbor hodnotí důkladné přípravné práce Komise a souhlasí s navrhovanou strategií, která u zúčastněných stran nalézá široké pochopení. Partnerský postup má rozhodující význam pro dobré a trvalé výsledky v oblasti zdraví zvířat, kde nelze zabránit tomu, aby odpovědnost neslo na svých bedrech několik subjektů. Uplatnění tohoto modelu lze podle názoru EHSV zvážit i v dalších oblastech, kde se zapojení částí občanské společnosti jeví jako účelné.

3.3 Hlavní prvky strategie (mezi nimi klíčové nástroje jako cíle, vize a posouzení rizik), prioritní podpora všeobecné komunikace i komunikace týkající se rizik a větší zaměření na hraniční kontroly mají zásadní význam pro zamezení vzniku a šíření nákaz. Komunikace s konkrétními cílovými skupinami je mimořádně důležitá, a to nejen v krizových situacích, jelikož chybné představy mají dopad na výrobce, dozorčí orgány a politický systém, neboť jsou bojkotovány příslušné produkty a přijímají se bezdůvodná nebo příliš přísná opatření. Například by se mělo zabránit tomu, aby trh neovlivňovala bezdůvodná nejistota v souvislosti s masem pocházejícím z očkovaných zvířat.

3.4 Dodržování příslušných pravidel EU však předpokládá, že instituce EU a členské státy budou dodržovat své vlastní podmínky a lhůty pro předložení, přijetí a provádění zvláštních ustanovení, což v minulosti nebyvalo vždy pravidlem.

4. Konkrétní připomínky k jednotlivým opatřením

Priority pro zásahy ze strany EU

4.1 Stanovení priorit pro zásahy ze strany EU má rozhodující význam pro strategii, která vychází z hodnocení rizik a jejíž prioritou je hrozba příslušných nemocí pro lidské zdraví a hospodářské dopady. Zásadní výzva pro partnerství bude spočívat v určení „přijatelné úrovně rizika“, přičemž se kladou vysoké požadavky na odborné znalosti a vědeckost. Pro okamžitý zásah je důležité a nezbytné stanovit v případě nových a nedostatečně zdokumentovaných nebezpečí zásadu předběžné opatrnosti. Stejně tak důležité však je, aby byl určen postup strategie jeho ukončení, pokud nebezpečí pominulo nebo to naznačují nové vědecké poznatky.

4.2 Ukazatele pro měření, hodnocení a stanovení priorit musí být jasné, srozumitelné, použitelné a měřitelné a vzhledem ke svému zásadnímu významu v tomto procesu by měly být k dispozici co nejdříve. Jejich vypracování se zapojením vytvořených partnerství by proto mělo být jednou z prvních priorit. Díky jednoduchým a spolehlivým ukazatelům výsledků bude navíc snazší měřit pokrok dosažený při uskutečňování cílů strategie.

Jednotný předpisový rámec

4.3 EHSV se bezvýhradně staví za navržený jednotný předpisový rámec, který bude přehlednější a transparentnější a ve kterém budou stanoveny společné zásady a požadavky. V souvislosti s rostoucím významem EU je dále účelné usilovat o soulad s platnými mezinárodními normami a o co nejvyšší podíl na utváření budoucích předpisů OIE, a to i ve vztahu k uplatňování zásady předběžné opatrnosti. Komise poukázala na skutečnost, že ES by mělo dlouhodobě usilovat o členství v OIE, neboť by to pomohlo zvýšit soudržnost mezi normami, pokyny a dalšími ustanoveními OIE. Lze vycházet z toho, že předpisy EU jsou vzorem pro jiné obchodní partnery, což přispěje k vysoké úrovni ochrany zdraví. Kromě toho by tak bylo možné se vyhnout případnému narušení mezinárodní hospodářské soutěže. Zároveň by EU měla v tomto ohledu pomáhat určitým zemím třetího světa a zprostředkovávat v těchto zemích jasnou představu o nových právních předpisech EU.

4.4 Rozšíření EU a vnitřního trhu přineslo vyšší riziko šíření nákaz zvířat na větším území. Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) již před několika lety varovala před zvýšeným nebezpečím spojeným s přepravou zvířat na dlouhé vzdálenosti, novými přepravními trasami z nebo do nečlenských států, častějšími kontakty s nestabilními zeměmi a postupnou koncentrací zemědělských zvířat v určitých oblastech EU. Podle sdělení by Komise chtěla nastolit rovnovážný stav v přesunech zvířat tak, aby byl volný pohyb zvířat přiměřený vzhledem k riziku zavlečení a šíření nákaz a s ohledem na životní podmínky zvířat během přepravy. Vzhledem k riziku šíření infekce a aspektu dobrých životních podmínek zvířat považuje EHSV za žádoucí omezit přepravu živých zvířat.

4.5 Financování je jedním ze základních aspektů právních předpisů EU a je důležité zachovat společnou odpovědnost za financování veterinární politiky. To znamená, že veterinární fondy a finanční odpovědnost EU by měly být zachovány. Musí existovat pobídky k okamžitému hlášení případů podezření nebo okamžitému určení vzniku nákazy a nesmí docházet k žádným průtahům z důvodu nejistoty ohledně úhrady přímých a nepřímých nákladů. Plánovaný účinný nákladový model založený na odpovědnosti vyvolává řadu otázek a bude možné ho hodnotit teprve tehdy, až budou k dispozici návrhy mj. harmonizovaného modelu financování.

4.6 Aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže, musí se pokračovat v národním spolufinancování a musí být k dispozici pevný harmonizovaný rámec pro spolufinancování ze strany

výrobců. Při rozdělování nákladů mezi členské státy podle jednotných zásad musí být stanoveny jak náklady, tak i odpovědnost a jejich vzájemné vazby. Patří sem i otázka účasti příslušných subjektů na konzultacích nebo společném rozhodování a použití zdrojů k prevenci a připravenosti. Výrobci budou – stejně jako doposud – nuceni nést různé náklady na prevenci nákaz a boji proti nim, a proto by je měl poradní výbor pro zdraví zvířat mimo jiné zapojit do otázek finančního plánování.

4.7 Navrhované zavedení „neregulativních nástrojů“ zahrnuje mj. požadavek opatření na prevenci nákaz, formy společného sdílení odpovědnosti a zajišťovací mechanismy, které by již samy o sobě měly být motivací k lepšímu řízení rizik a k omezení hospodářských dopadů. EHSV uznává, že je o tom zapotřebí přemýšlet, zdržuje se však jakýchkoli komentářů k tomuto návrhu, neboť nemá k dispozici dostatek informací.

4.8 Při boji proti nákazám je velmi důležitá možnost regionalizace, i když k cílům v oblasti zdraví zvířat patří zcela jistě i fungující vnitřní trh. Proto by mělo být možné, aby členský stát nebo více členských států vymýtilo nákazu a obdrželo odpovídající zvláštní status. Při tom by měla být určena harmonizovaná kritéria a požadavky testů a/nebo karantény v souladu s kodexem OIE pro účely rozdělení do zón a segmentů. Předpokladem by mělo být, že omezení budou vědecky podložena a budou přiměřená příslušnému riziku onemocnění.

4.9 Akutní krize související s vývozem byly doposud řešeny mezi příslušným členským státem a třetí zemí. Zde je třeba nalézt rychlá a účinná řešení, a proto by měla i nadále existovat možnost individuálního diplomatického řešení. V rámci návrhu Komise mohou týmy EU pro přístup na trh zřízené na místě a složené ze zástupců delegací Komise, velvyslanectví členských států a sdružení podniků přispět k posílení úlohy EU při jednání o vývozních podmínkách. I když Komise může mimo jiné v rámci navržené strategie vývozu zlepšit pochopení pro politiku EU, aby v praxi docházelo k méně případům pochybností, muselo by z podrobného akčního plánu jasně vyplývat, že se Komise bude opírat o odborné znalosti a zdroje členských států.

Prevence, dohled a připravenost na krize

4.10 Všechny zkušenosti ukazují, že jedním z nejdůležitějších faktorů boje proti nákazám a dohledu nad dobrými životními podmínkami zvířat je management a že se v budoucích iniciativách musí klást požadavky na vzdělání a poradenství. Základní pravidla biologické bezpečnosti v jednotlivých zemědělských podnicích, k nimž patří požadavek na nová výrobní zařízení, by měla mít právní formu, přičemž z předpisů musí rovněž jasně vyplývat, jaké důsledky lze očekávat při úhradách v případě vzniku nákazy. Měla by však být použita dodatečná kritéria a zvláštní pravidla pro různé formy výroby na základě pokynů a informační kampaně vypracované úřady a výrobci. Je třeba cíleně oslovovat i drobné chovatele, aby se podpořilo pochopení pro nutnost ochranných opatření. Ti by měli být rovněž registrováni a podrobováni požadavkům na přesun zvířat a na přístup ke stádům.

4.11 V souvislosti se zavedením účinné veterinární kontroly na hranicích by se mělo provádět celkové hodnocení konkrétního rizika zavlečení nákazy včetně jejích dopadů. Dále by se v rámci těchto kontrol měla rozsáhle využívat i možnost namátkové kontroly v pohraničních oblastech, aby se odradilo od nedovoleného obchodování. Navíc by bylo účelné zajistit lepší koordinaci mezi veterinárními a celními úřady a pružněji uzpůsobit systém hraniční kontroly tak, aby mohl být rychleji zaměřen na nová rizika.

4.12 V rámci boje proti nakažám zvířat by se mělo zavést očkování, pokud to umožní zabránit zbytečným porážkám zdravých zvířat nebo je omezit, a to zejména z důvodu, aby to občané přijali. Jak Komise konstatuje, mělo by být rozhodnutí o tom, zda se bude očkovat, učiněno s přihlédnutím ke konkrétní situaci a založeno na uznávaných zásadách

a faktorech, mj. na dostupnosti a účinnosti očkovací látky, na platném vyšetření, mezinárodních pokynech, možných překážkách obchodu, efektivitě vynaložených nákladů a případných rizicích spojených s použitím očkovací látky. Dále existuje související potřeba dalšího výzkumu a vývoje.

Věda apod.

4.13 Věda, inovace a výzkum jsou určujícími faktory dosažení cíle této strategie. Předpokládá se, že bude možné uplatnit výzkumné poznatky z výroby, poradenství a kontroly, a proto by strategie měla být více orientovaná na možnosti předávání znalostí. Totéž platí pro akční plán pro výzkum, o němž Komise začala diskutovat.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádějí společná pravidla týkající se závazných podmínek pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy

KOM(2007) 263 v konečném znění – 2007/0098 (COD)

(2008/C 151/06)

Dne 16. července 2007 se Rada, v souladu s článkem 71 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádějí společná pravidla týkající se závazných podmínek pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. prosince 2007. Zpravodajem byl pan Barbadillo.

Na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání ze dne 16. ledna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor jednomyslně následující stanovisko.

1. Závěry a doporučení

lépe kontrolovatelnými, přispěje k narovnání podmínek hospodářské soutěže, a tedy k plnění cílů Lisabonské strategie.

1.1 Výbor vítá rozhodnutí Komise upravit přístup k povolání provozovatele silniční dopravy prostřednictvím nařízení, a tak předejít nejednotnému uplatňování předpisů při provádění jednotlivými státy. Přijetí nařízení bude znamenat zrušení směrnice 96/26/ES.

1.3 Nové nařízení, které zavedením elektronických registrů modernizuje pravidla pro přístup k povolání silničního dopravce, je součástí Akčního programu pro snižování administrativní zátěže v Evropské unii.

1.2 EHSV návrh hodnotí příznivě, jelikož harmonizuje pravidla pro přístup k tomuto povolání a pro přístup na trh silniční dopravy, jak v oblasti přepravy osob, tak v oblasti přepravy zboží, a tím, že pravidla zjednoduší, ujasní a učiní je

1.4 Vzniká funkce „správce dopravy“, který skutečně a nepřetržitě řídí podnik, musí mít vyšší stupeň vzdělání a jehož rámec vztahu s podnikem je přesněji vymezen. EHSV si přeje zrušení praxe půjčování osvědčení v případě podniků vlastněných fyzickou osobou, která nemá kvalifikační oprávnění.

1.5 Výbor se domnívá, že je nutné, aby nařízení obsahovalo seznam s uvedením kategorií, druhů a úrovně závažnosti porušení předpisů a rovněž četnosti výskytu, při jejímž překročení povedou opakovaná méně závažná porušení předpisů ke ztrátě požadované bezúhonnosti správce dopravy, pokud k nim dojde při výkonu dopravních činností, které správce řídí.

1.6 Výbor žádá o vyjasnění toho, jakou podobu by v případě malých a středních podniků mělo mít provozní středisko vyžadované v čl. 5 písm. c) návrhu nařízení.

1.7 Výbor poukazuje na požadavek mít k dispozici dostatečný počet parkovacích míst pro stání vozidel, čímž podnik prokáže své trvalé usazení ve státě – může se totiž jednat o velmi vysoký požadavek, zejména pro malé a střední podniky; a vyzývá orgány místní samosprávy k tomu, aby zajistily dostatečný počet míst nebo aby podniky spolupracovaly při řízení společných parkovacích prostor.

1.8 EHSV se domnívá, že je zapotřebí navrhnout způsob, kterým by samostatně výdělečně činné osoby mohly dokladat svou finanční způsobilost, a tak nemusely využívat možnosti finanční záruky, jelikož tato možnost by přinesla vysoké náklady pro podniky, které v příslušných státech nemají povinnost vést zjednodušené účetnictví.

1.9 Výbor kladně hodnotí stanovení povinnosti absolvovat před zkouškou k osvědčení odborné způsobilosti 140 hodin odborné přípravy, a rovněž to, že státy budou akreditovat vzdělávací střediska, což přinese zlepšení kvalifikace správců.

1.10 EHSV vyzývá Komisi, aby vytvořila společný systém sankcí pro všechny členské státy pro případy porušování ustanovení nařízení.

1.11 EHSV vítá vytvoření vzájemně propojených vnitrostátních elektronických registrů dopravních společností za účelem zlepšení správní spolupráce a účinnosti dohledu nad podniky působícími v několika členských státech.

2. Úvod

2.1 Záměrem nařízení je modernizovat stávající pravidla pro přístup k povolání provozovatele silniční dopravy tak, aby bylo zajištěno jejich jednotnější a účinnější uplatňování při udílení povolení přístupu k povolání; za tím účelem stanoví minimální podmínky bezúhonnosti, finanční způsobilosti a odborné způsobilosti.

2.2 V současnosti je přístup k povolání provozovatele silniční dopravy upraven směrnici 96/26/ES ze dne 29. dubna 1996, která stanoví minimální podmínky bezúhonnosti, finanční způsobilosti a odborné způsobilosti, jež podniky musí splňovat, aby získaly povolení k výkonu povolání provozovatele silniční dopravy, tj. přepravovat zboží či osoby na vnitrostátní nebo mezinárodní úrovni. Tyto podmínky jsou jediné společné požadavky, které podniky musí splňovat pro získání povolení k výkonu činnosti, zejména na trhu silniční dopravy v rámci

Společenství. Směrnice kromě jiného zavádí vzájemné uznávání některých dokladů, jež jsou vyžadovány pro získání povolení.

2.3 Směrnice je však v různých členských státech prováděna různými způsoby; tyto rozdíly v jejím provádění narušují fungování vnitřního trhu silniční dopravy a spravedlivou hospodářskou soutěž, proto byly změny navrženy formou nařízení.

2.4 Hlavní novinky zaváděné nařízením:

2.4.1 Pro osoby, jež podnikům vydávají oprávnění, je to pojem „správců dopravy“, tedy osob, které skutečně a nepřetržitě řídí dopravní činnosti podniků silniční dopravy a které musí být jasně určeny a jejichž jména musí být oznámena příslušným orgánům. Rámec vztahů správce dopravy s podnikem je tedy přesněji vymezen. Pro doložení odborné způsobilosti bude nutné absolvovat minimální povinnou odbornou přípravu v rozsahu 140 hodin před zkouškou k osvědčení odborné způsobilosti, kterou musí složit všichni uchazeči; rovněž se stanoví povinná akreditace vzdělávacích středisek a zkušebních středisek.

2.4.2 Předpokládá se, že náleží členskému státu, v němž je podnik usazen, dohlížet na to, aby podnik nepřetržitě plnil podmínky stanovené tímto nařízením; to vyžaduje, aby měl podnik v tomto státě trvalé a skutečné sídlo.

2.4.3 Zavádějí se nové srovnatelné finanční ukazatele pro měření finanční způsobilosti podniku – počítají se na základě způsobilosti podniku uhradit své krátkodobé pohledávky, stanovené podle roční účetní závěrky – a ruší se stávající způsob výpočtu na základě výše kapitálu a rezerv; navíc budou mít podniky v případě zájmu možnost doložit svou finanční způsobilost bankovní zárukou.

2.4.4 Co se týče podmínek bezúhonnosti a finanční nebo odborné způsobilosti, orgány budou povinny tyto podmínky prověřovat a v případě, že zjistí, že je dopravce nesplňuje, upozornit jej na tuto skutečnost; a pokud dopravce ve stanovené lhůtě nezjedná nápravu, uložit mu správní sankce v rozsahu od odejmutí povolení k provozování přepravy až po odejmutí funkce správce dopravy.

2.4.5 V zájmu svobody usazování bude členský stát, v němž je podnik usazen, povinen uznat jako dostačující doklad jednotný vzor osvědčení vydaného v souladu s ustanoveními tohoto nařízení.

2.4.6 Zavádí se organizovanější správní spolupráce mezi členskými státy s cílem zlepšit účinnost dohledu nad podniky působícími v několika členských státech; za tím účelem budou vytvořeny vzájemně propojené elektronické registry, které usnadní výměnu informací mezi členskými státy. V zájmu účinné výměny informací mezi členskými státy se stanoví, že budou určeny vnitrostátní kontaktní místa a upřesněny některé společné postupy, týkající se lhůt a povahy minimálních poskytovaných informací.

2.4.7 Komise bude pověřena, aby vypracovala seznam kategorií, druhů a úrovně závažnosti porušení předpisů, v jejichž důsledku by provozovatelé silniční dopravy mohli pozbyť požadované bezúhonnosti, aby přizpůsobila technickému pokroku přílohu týkající se posuzovaných znalostí pro uznání odborné způsobilosti ze strany členských států, jakož i přílohu uvádějící vzor osvědčení o odborné způsobilosti, a aby vypracovala seznam maximálních porušení předpisů vedoucích k pozastavení nebo odnětí povolení k výkonu povolání nebo k prohlášení o nezpůsobilosti. Tato opatření by měla být přijata regulativním postupem s kontrolou stanoveným v článku 5a rozhodnutí 1999/468/ES.

3. Obecné připomínky

3.1 Navrhované nařízení přispěje k plnění cílů Lisabonské strategie, v rámci daného odvětví totiž vytvoří rovnější podmínky pro hospodářskou soutěž a učiní je transparentnější pro zákazníky silniční dopravy. Vzhledem k převažující úloze silniční dopravy ve výrobních a distribučních systémech v průmyslovém odvětví a v mobilitě osob posílí konkurenceschopnost Unie.

3.2 EHSV vítá, že Komise plní svůj závazek stanovený v rámci programu na zdokonalení právních předpisů, jež má za cíl aktualizovat a zjednodušit *acquis communautaire*; uplatňování právních předpisů tak bude více harmonizované, jednodušší, lépe kontrolovatelné a účinnější.

3.3 Nové nařízení se zavedením elektronických registrů hlásí k principům Akčního programu pro snižování administrativní zátěže v Evropské unii.

3.4 Výbor bere se zájmem na vědomí, že Komise přistoupila k úpravě přístupu k povolání provozovatele silniční dopravy formou nařízení namísto směrnice, což přinese přímé uplatňování obsahu předpisu států, a tedy omezení možnosti volného rozhodování států.

3.5 V novém nařízení se zavádí jediný obecný pojem „povolání provozovatele silniční dopravy“, jímž se rozumí jak povolání provozovatele silniční dopravy osob, tak povolání provozovatele silniční přepravy zboží.

3.6 Ústředním bodem přístupu bude funkce „správce dopravy“, která pod tímto názvem zastoupí osobu, jež do současné doby byla způsobilou osobou a poskytovala podniku svoje oprávnění; tímto se přesněji vymezí rámec vztahu správce dopravy s podnikem.

3.7 Považuje za nutné vyjasnit některé rozporné body ve funkci správce dopravy týkající se předmětu jeho činnosti a možnosti poskytnout svou odbornou způsobilost zároveň více než jednomu podniku, a to s cílem zamezit půjčování osvědčení, ke kterému v současné době dochází. Do budoucna by bylo vhodné zajistit pro samostatně výdělečně činné osoby lepší možnosti vzdělávání za účelem přístupu k povolání, což by vedlo ke zlepšení kvalifikace a k samostatnosti v řízení.

3.8 EHSV má za to, že seznam s uvedením kategorií, druhů a úrovně závažnosti porušení předpisů a rovněž četnosti výskytu, při jejímž překročení povedou opakovaná méně závažná porušení předpisů ke ztrátě požadované bezúhonnosti na straně správce dopravy a v důsledku rovněž na straně samotných podniků, by Komise měla sladit a vyjasnit v samotném nařízení.

3.9 EHSV se domnívá, že by bylo vhodné stanovit povinnou docházku na kurzy jako podmínku možnosti skládat zkoušku, čímž by se zaručila vyšší úroveň odborného vzdělání uchazečů a potřebná akreditace vzdělávacích středisek.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV kladně hodnotí vytvoření funkce „správce dopravy“, který nahradí osoby, které poskytovaly a v současnosti poskytují své oprávnění o způsobilosti podnikům s oprávněním pro výkon činnosti provozovatele dopravy.

4.2 Výbor žádá Komisi, aby upřesnila, zda bude existovat jediné „povolání k výkonu povolání provozovatele silniční dopravy“, či zda je tento výraz použit pouze jako upřesnění pro účely nařízení a existují dvě různá oprávnění, jedno pro přepravu osob a druhé pro přepravu zboží.

4.3 Domnívá se, že by bylo vhodné, aby se nařízení vztahovalo jak na všechny podniky usazené ve Společenství, které vykonávají povolání provozovatele silniční dopravy, tak na všechny, které mají zájem je vykonávat.

4.4 Výbor poukazuje na to, že z oblasti působnosti nařízení jsou vyňaty podniky, které vykonávají výlučně určité služby silniční přepravy osob pro neobchodní účely, které mají jiný hlavní předmět činnosti než provozování silniční přepravy osob (dříve v pravomoci států) a jejichž používaná vozidla řídí jejich vlastní zaměstnanci; znalost předpisů z oblasti silniční dopravy a organizace služeb jsou totiž potřebné pro dobrý rozvoj činnosti.

4.5 Jako novou, další podmínku pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy, vedle těch již známých, by nařízení mělo stanovit, že podniky by měly být skutečně a trvale usazeny v členském státě, aby se bránilo vzniku fiktivních společností.

4.6 Fakt, že nařízení nebrání členským státům, aby mohly podnikům, které se ucházejí o povolení k výkonu povolání provozovatele silniční dopravy, uložit další závazné podmínky týkající se požadavku bezúhonnosti regulovaného v článku 6 návrhu nařízení, se nezdá být v přílišném souladu s harmonizačním záměrem.

4.7 EHSV vybízí Komisi, aby vyjasnila, jak bude správce dopravy moci skutečně a nepřetržitě řídit dopravní činnosti podniku, když je mu povoleno, aby zároveň řídil až čtyři podniky s celkovým vozovým parkem maximálně dvanácti vozidel. S takovým opatřením se jen těžko podaří odstranit současná praxe půjčování osvědčení.

4.8 EHSV považuje za nanejvýš vhodné, aby součástí nařízení byl také seznam s uvedením kategorií, druhů a úrovně závažnosti porušení předpisů a rovněž četnosti výskytu, při jejímž překročení povedou opakovaná méně závažná porušení předpisů ke ztrátě požadované bezúhonnosti správce dopravy, a aby se úprava tohoto aspektu neodkládala na později.

4.9 Výbor podporuje požadavek, aby byl podnik skutečně a trvale usazen na území členského státu, který mu vydává povolení, jak stanoví čl. 5 písm. a), v němž stojí, že podnik bude povinen mít v tomto členském státě sídlo s prostorami, v nichž uchovává svou podnikovou dokumentaci; Výbor však poukazuje na požadavek mít k dispozici provozní středisko vybavené dostatečným počtem parkovacích míst pro stání vozidel – tato parkovací místa jsou obzvláště nákladným požadavkem pro malé a střední podniky. Problém parkovacích míst by se mohl vyřešit tím, že by orgány místní samosprávy poskytl dostatečný počet takových míst nebo prostřednictvím spolupráce těchto podniků při řízení společných parkovacích prostor.

4.10 EHSV spatřuje jistý rozpor v tom, že nařízení stanoví, že státy určí podnikům podmínky bezúhonnosti, a zároveň hovoří o tom, že státy určí, že podnik splňuje podmínky, pokud bude splňovat požadavky dané nařízením.

4.11 EHSV plně nerozumí tomu, proč se v nařízení stanoví, že požadavek finanční způsobilosti je splněn, je-li podnik v průběhu ročního účetního období trvale schopen plnit své skutečné i potenciální závazky; předchozí požadavek na výši kapitálu a rezerv považuje Výbor za vhodnější. Nyní by se měl požadavek týkat krátkodobých aktiv a pohotová likvidita (*quick ratio*) by k 31. prosinci měla být rovna či vyšší 80 %.

4.12 EHSV se domnívá, že je zapotřebí navrhnout způsob, kterým by samostatně výdělečně činné osoby mohly dokládat svou finanční způsobilost, a tak nemusely využívat možnosti finanční záruky, jelikož tato možnost by přinesla vysoké náklady pro podniky, které v příslušných státech nemají povinnost vést zjednodušené účetnictví.

4.13 V každém případě má požadavek finanční způsobilosti sloužit k tomu, aby podniky s oprávněním k výkonu povolání poskytly jistou záruku pro trh, nemá však být míněn jako záruka platby dodavatelům a věřitelům, jelikož by se jednalo

o pokřivení konceptu rizika, vlastního všem podnikatelským činnostem.

4.14 Výbor souhlasí se zavedením povinnosti absolvovat před zkouškou k osvědčení odborné způsobilosti 140 hodin odborné přípravy a rovněž s tím, aby státy akreditovaly vzdělávací střediska – odvětví to přinese zvýšení úrovně znalostí v oblasti obchodu a podnikání.

4.15 EHSV zastává názor, že pět let, po jejichž uplynutí mají příslušné orgány ověřit, zda podniky splňují všechny podmínky přístupu (dříve nejpozději po pěti letech), je příliš dlouhé období. Nicméně souhlasí s tím, aby byly běžné kontroly doplněny o kontroly prováděné v podnicích označených jako rizikové.

4.16 Považuje za vhodné, že pokud se zjistí, že některému podniku hrozí, že přestane splňovat některou z podmínek přístupu, bude mu poskytnuta lhůta nepřesahující šest měsíců (dříve jeden rok), aby mohl zjednat nápravu situace.

4.17 Výbor vítá vytvoření vnitrostátních elektronických registrů silničních dopravních společností ve všech členských státech i to, že členské státy přijmou nezbytná opatření pro jejich vzájemné propojení na úrovni Společenství nejpozději do 31. prosince 2010, a rovněž právní úpravu správní spolupráce mezi členskými státy. Souhlasí též se zavedením právní úpravy ochrany osobních údajů uložených v registru, které se týkají nějaké osoby, nebo mají-li být tyto údaje zpřístupněny třetí osobě.

4.18 Považuje za vhodné zavedení systému uznávání diplomů a osvědčení osobám, jež se staly jejich držiteli před vstupem tohoto nařízení v platnost.

4.19 Je zapotřebí zavést systém sankcí za porušení ustanovení tohoto nařízení společný pro všechny státy a zajistit, aby tyto sankce byly účinné, přiměřené a odrazující.

4.20 Výbor považuje za vhodné, že na základě vnitrostátních zpráv vypracuje Komise jednou za dva roky zprávu o výkonu povolání provozovatelů silniční dopravy určenou Evropskému parlamentu a Radě.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Námořní dálnice v logistickém řetězci

(2008/C 151/07)

V dopise ze dne 4. července 2007 portugalské předsednictví Evropské unie, v souladu s článkem 262 Smlouvy o ES, požádalo EHSV o vypracování průzkumného stanoviska k

Námořní dálnice v logistickém řetězci

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. prosince 2007. Zpravodajem byl pan SIMONS.

Na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna 2008), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor jednomyslně následující stanovisko.

1. Závěry

1.1 Pobřežní plavba může hrát významnou roli pro budoucnost komodality a logistických řetězců. V tomto ohledu musí být respektovány všechny druhy dopravy. V rámci komodality může pobřežní plavba sloužit především na dlouhých trasách.

1.2 Výbor potvrzuje svou plnou podporu opatřením zaměřeným na rozvoj a podporu pobřežní plavby. Klade si však určité otázky a přál by si vyslovit připomínky ke skutečným důsledkům těchto opatření.

1.3 V této souvislosti je vhodné upřesnit definici námořních dálnic. Výbor zastává názor, že tento název nemůže označovat pouze subvencované služby, ale měl by se vztahovat na všechny služby pobřežní plavby. Výbor s potěšením konstatuje, že Komise navrhla ujasnění definice námořních dálnic v pracovním dokumentu o námořních dálnicích doplňujícím sdělení *Program nákladní dopravy EU: Zvýšení účinnosti, integrace a udržitelnosti nákladní dopravy v Evropě* z 18. října 2007, a zejména to, že tento termín zahrnuje také existující služby ⁽¹⁾.

1.4 Soustředění zboží do omezeného počtu přístavů v projektu námořních dálnic bude mít negativní vliv na účinnost služeb a nepochybně povede ke zvýšenému přetížení v přístavech a jejich okolí ⁽²⁾. Takový vývoj není pro udržitelný rozvoj dopravy žádoucí.

1.5 Prioritou v koncepci námořních dálnic musí být rozvoj dodatečných přístavních kapacit a zlepšení spojení s vnitrozemím pomocí dalších druhů dopravy. Podpůrná opatření se musí soustředit na tyto body, což prospěje také politice komodality.

1.6 Podpůrná opatření pro námořní dálnice se musí zaměřit také na infrastrukturu a zejména na rozšíření přístavů a na spojení s vnitrozemím, aniž by se dotkla existujících podpůrných opatření pro služby, provozní náklady a propagaci.

1.7 Citlivou otázkou zůstává, jak se vyhnout nekalé konkurenci. Vzhledem ke specifické struktuře trhu pobřežní plavby se k této otázce musí přistupovat velmi obezřetně. Cílem musí být převod části objemu zboží, jež se nyní přepravuje silniční dopravou, na námořní dopravu, a nikoli převod zboží převážněného po moři k jinému námořnímu dopravci.

1.8 Komise chce použít normy kvality jako kritéria pro hodnocení projektů námořních dálnic. V závislosti na specifickém charakteru služby by tato kritéria mohla zohlednit frekvenci, přiměřenost mezi dodáním a výrobním procesem, spolehlivost, komodalitu služeb, spojení s vnitrozemím, efektivnost přístavů a dopravních uzlů spojujících různé druhy dopravy, elektronickou logistiku, účinnost správních postupů atd.

1.9 Ve střednědobém přezkumu programu na podporu pobřežní plavby Komise prohlašuje, že zvaží možnost udělovat námořním dálnicím značku kvality. Výbor již zmínil ve svém stanovisku k logistice, že podobné opatření nesmí sektoru přinést žádnou dodatečnou administrativní zátěž a žádné zbytečné náklady.

1.10 Prioritou pro služby pobřežní plavby je také zjednodušení a redukce správních postupů. Celní formality pro přepravu zboží uvnitř Evropy nesmí být složitější než v silniční dopravě. Zjednodušený celní postup musí být od základu přepracován a měl by považovat zboží a dopravce za základní prvky.

1.11 V logistickém řetězci je třeba zlepšit další problematiska místa. Výbor plně podporuje činnost prováděnou v rámci sdělení Komise o logistice nákladní dopravy.

1.12 Pobřežní plavba i logistické služby potřebují vysoce kvalifikované pracovníky. V této souvislosti je třeba věnovat větší pozornost náboru pracovníků, vzdělání a odborné přípravě.

⁽¹⁾ Program nákladní dopravy EU (KOM(2007) 606); pracovní dokument Komise o námořních dálnicích z 18. října 2007.

⁽²⁾ TEN/258 Společná politika pro přístavy v EU, Úř. věst. C 168, 20.7.2007, s. 57-62.

1.13 Přechod ze silniční dopravy na námořní dopravu nabízí značné výhody pro životní prostředí i pro společnost. Je třeba dále povzbuzovat snahy o snížení škodlivosti emisí plynů z plavidel. Výbor doufá, že dojde k přijetí mezinárodních dohod pro tuto oblast.

2. Úvod

2.1 Od roku 2004 se rozvoj námořních dálnic nachází na seznamu 30 prioritních projektů pro rozvoj transevropských dopravních sítí (TEN-T). Článek 12a rozhodnutí 884/2004/ES ⁽³⁾ popisuje hlavní směry pro rozvoj transevropské dopravní sítě a stanovuje základní prvky námořních dálnic. Konkrétně stanovuje, že transevropská síť námořních dálnic má soustředit toky nákladní dopravy na námořní logistické trasy tak, aby se zlepšily stávající námořní spoje nebo vytvořily nové, životaschopné, pravidelné a časté námořní spoje pro přepravu zboží mezi členskými státy, a tím se snížilo přetížení pozemních komunikací nebo se zlepšila dostupnost okrajových a ostrovních regionů a států. Námořní dálnice by neměly vylučovat kombinovanou dopravu osob a zboží za předpokladu, že nákladní doprava bude převažovat.

2.2 Je možné využít fondů TEN, pokud se výdaje na námořní dálnice budou týkat zařízení a infrastruktury. Na služby a provozní náklady je možné získat pomoc z programu Marco Polo ⁽⁴⁾.

2.3 Projekty společného zájmu transevropské sítě námořních dálnic navrhují nejméně dva členské státy. Musí se skládat ze zařízení a infrastruktury pro nejméně dva přístavy dvou různých členských států. Navrhované projekty obecně zahrnují státní i soukromý sektor, veřejná výzva k předkládání návrhů je organizována společně zúčastněnými členskými státy a určena sdružením, ve kterých jsou zastoupeny alespoň přepravní společnosti a přístavy.

2.4 Rozhodnutí 884/2004/ES (Příloha II) uvádí seznam námořních dálnic klasifikovaných jako projekty společného zájmu, v souladu s článkem 12a:

- dálnice Baltského moře (spojující členské státy u Baltského moře s členskými státy střední a západní Evropy, včetně trasy přes Severní moře/Baltské moře) (Kielský kanál) (2010);
- západoevropská námořní dálnice (vedoucí z Portugalska a Španělska přes Atlantický oblouk do Severního moře a Irského moře) (2010);
- námořní dálnice jihovýchodní Evropy (spojující Jaderské moře s Jónským mořem a východním Středomořím včetně Kypru) (2010) ⁽⁵⁾;

⁽³⁾ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 884/2004/ES ze dne 29. dubna 2004, kterým se mění rozhodnutí o hlavních směrech Společenství pro rozvoj transevropské dopravní sítě.

⁽⁴⁾ Nařízení 1382/2003 (Program Marco Polo) L 196, 2.9.2003 a KOM (2004) 478 v konečném znění z 14.7.2004 (Marco Polo II).

⁽⁵⁾ Je třeba upozornit na existenci námořních spojení na krátkou vzdálenost, zejména mezi Tureckem a Itálií a mezi Itálií a Španělskem, jedná se o iniciativy soukromých přepravních společností.

— námořní dálnice jihozápadní Evropy (západní Středomoří), spojující Španělsko, Francii, Itálii a Maltu a napojující se na námořní dálnici jihovýchodní Evropy) ⁽⁶⁾ (2010).

— vzhledem k rozšíření Unie Výbor upozorňuje na nutnost vytvořit námořní dálnice také v Černém moři, i když nesmí být vyloučeny služby námořní dopravy na Dunaji pomocí lodí vhodných pro říční i námořní dopravu.

2.5 Komise projekty vyhodnotí na základě kritérií uvedených v článku 12a hlavních směrů Společenství pro rozvoj transevropské dopravní sítě se zřetelem na tyto klíčové body:

— Příspěvek k přechodu na jiný druh dopravy a posílení provázanosti mezi druhy dopravy: určité procento objemu silniční dopravy v daném dopravním koridoru musí být převedeno na námořní dálnice a tak přispět k hospodářské a sociální soudržnosti dotyčných zemí.

— Kvalitativní kritéria: projekt musí mít jasné normy kvality v pěti oblastech: přístavní služby, spojení s vnitrozemím, informační a monitorovací systémy, vlastní služby námořní dopravy a integrace do sítě TEN-T.

— Životaschopnost a spolehlivost projektu: je nutné prokázat životaschopnost samotného provozu i spojení s vnitrozemím. Účast rizikového kapitálu a příspěvky státní pomoci (vnitrostátní, regionální či od Společenství) musí být jasně oznámena.

— Vliv na hospodářskou soutěž: je třeba nepřipustit jakékoli narušení hospodářské soutěže způsobené státní pomocí. Proto je třeba zhodnotit dopad projektu na existující služby a přístavy.

2.6 V příručce vydané dne 28. února 2005 Komise upřesnila podmínky pro předkládání návrhů na projekty realizace námořních dálnic v rámci veřejné výzvy.

2.7 Mezitím byla zveřejněna výzva k předkládání návrhů pro tyto námořní dálnice:

- projekty námořní dálnice pro baltský region: Německo/Finsko a Baltské moře;
- námořní dálnice mezi Španělskem a Francií, pobřežím Atlantiku, La Manche, Severním mořem;
- námořní dálnice v regionu Severního moře.

V různých pracovních skupinách byly prozkoumány a projednány další projekty.

2.8 Od poloviny roku 2006 rovněž existuje střednědobý přezkum programu na podporu pobřežní plavby ⁽⁷⁾.

2.9 Evropská komise jmenovala koordinátora pro námořní dálnice; je jím pan Luís Valente de Oliveira z Portugalska.

⁽⁶⁾ Včetně Černého moře.

⁽⁷⁾ KOM(2006) 380 v konečném znění z 13. července 2006.

2.10 V rámci programu nákladní dopravy EU Evropská komise v říjnu 2007 vypracovala pracovní dokument o námořních dálnicích ⁽⁸⁾.

3. Obecné poznámky

3.1 Výbor již několikrát podpořil opatření pro rozvoj pobřežní plavby, jež disponuje značným potenciálem a je dobrou alternativou za jiné, méně ekologické druhy dopravy. Pobřežní plavba může přispět k odlehčení silniční dopravy v problematických místech, ke snížení počtu nehod, hluchosti a atmosférického znečištění ⁽⁹⁾. Mimo to se pobřežní plavba dobře začleňuje do rámce komodality a logistických řetězců a nabízí možnosti, jak zpřístupnit ostrovní a okrajové regiony.

3.2 Proto si iniciativa realizace námořních dálnic zaslouží plnou podporu. Koncept námořních dálnic však stále ještě vyvolává určité otázky (viz stanovisko zmíněné v poznámce pod čarou č. 8) a několik poznámek (viz dále).

4. Námořní dálnice

4.1 Pojem námořní dálnice může být vcelku oprávněně zavádějící. V praxi již dnes existuje mnoho služeb pobřežní plavby nabízejících kvalitní multimodální služby, které odlehčují přetíženou silniční dopravu a zajišťují spojení s ostrovními a okrajovými regiony.

4.2 Jak vyplývá ze střednědobého přezkumu programu na podporu pobřežní plavby, jedná se o druh dopravy, který je nejlépe schopen držet krok s rychlým růstem silniční dopravy ⁽¹⁰⁾. V letech 1995 až 2004 došlo k nárůstu objemu pobřežní plavby v EU o 32 %, oproti 35 % v silniční dopravě, měřeno v tunokilometrech. Podíl pobřežní plavby v EU-25 je 39 % oproti 44 % silniční dopravy. V EU-15 byl podíl pobřežní plavby 42 % oproti 44 % silniční dopravy.

4.3 Tyto dobré výsledky pobřežní plavby lze především přičíst velkým částkám, které lodní dopravci investovali do lodí a mnozí rovněž do systémů intermodální logistiky, zlepšení efektivnosti a také prodeji logistických služeb, práci národních středisek propagujících pobřežní plavbu v přetížených uzlových bodech, praktické činnosti středisek propagujících pobřežní plavbu a spolupráci mezi průmyslem a evropskými institucemi.

4.4 Cílem není podkopat tento úspěch tím, že by se stávající služby založené na iniciativách soukromého sektoru nepovažovaly za námořní dálnice a toto označení bylo ponecháno pouze

pro subvencované služby. Výbor s potěšením konstatuje, že Komise ujasnila definici námořních dálnic v pracovním dokumentu z 18. října 2007, doplňujícím sdělení *Program nákladní dopravy EU: Zvýšení účinnosti, integrace a udržitelnosti nákladní dopravy v Evropě* stejného data a zejména to, že tento termín zahrnuje také existující služby ⁽¹¹⁾.

5. Výběr přístavů

5.1 Existuje zásadní rozdíl mezi dálnicí pro silniční dopravu a pro námořní dopravu. Nákladní silniční doprava spojuje body A a B co nejprímější trasou. V námořní dopravě je však v praxi náklad pocházející z rozsáhlého vnitrozemí nebo do něj směřující přepravován navzájem si konkurujícími přístavy. Pro jednotlivé plány pobřežní plavby budou lodními dopravci vybrány přístavy, které nabízejí nejlepší konkurenční podmínky a největší efektivnost pro danou obchodní oblast.

5.2 Soustředění nákladu do omezeného počtu předem vybraných přístavů bude mít rovněž negativní vliv na účinnost poskytovaných služeb ⁽¹²⁾ a nepochybně povede k přetížení spojení jak v přístavech a jejich okolí. To není cesta k podpoře udržitelného rozvoje.

5.3 Začlenění některých přístavů do projektu námořních dálnic a vyloučení jiných by vedlo k narušení hospodářské soutěže v nabídce přístavních služeb. Při volbě přístavů musí být ponechán volný prostor ostatním uchazečům, kteří se neustálým zvyšováním efektivnosti dokáží zapojit do sítě námořních dálnic.

6. Komodality

6.1 Pobřežní plavba může hrát významnou roli pro budoucnost komodality a logistických řetězců. V tomto ohledu musí být respektovány všechny druhy dopravy ⁽¹³⁾. V rámci komodality může pobřežní plavba sloužit především na dlouhých trasách. V této perspektivě mají přístavy základní funkci multimodálního dopravního uzlu. Několik různých projektů je v této souvislosti ve stadiu přípravy ⁽¹⁴⁾.

6.2 V logistickém řetězci je třeba zlepšit další problematická místa. Výbor plně podporuje činnost prováděnou v rámci sdělení Komise o logistice nákladní dopravy.

6.3 Pobřežní plavba i logistické služby potřebují vysoce kvalifikované pracovníky. V této souvislosti je třeba věnovat větší pozornost náboru pracovníků, vzdělání a odborné přípravě.

⁽⁸⁾ Viz poznámka pod čarou 1.

⁽⁹⁾ TEN/268 Střednědobý přezkum programu na podporu pobřežní plavby, 25. dubna 2007, Úř. věst. C 168, 20.7.2007, s. 68.

⁽¹⁰⁾ Sdělení Komise KOM(2006) 380 z 13. července 2006.

⁽¹¹⁾ Sdělení Komise Program nákladní dopravy EU z 18. října 2007, pracovní dokument Komise o námořních dálnicích z 18. října 2007.

⁽¹²⁾ TEN/258 Společná politika pro přístavy v EU, Úř. věst. C 168, 20.7.2007, s. 57-62.

⁽¹³⁾ TEN/262 stanovisko k logistice nákladní dopravy, Úř. věst. C 168, 20.7.2007, s. 63.

⁽¹⁴⁾ Projekt „Komodality rychlých plavidel BGV-HSC a rychlostní námořní dálnice“ (www.bgv.eu).

7. Investice do přístavů a do spojení s vnitrozemím

7.1 Problémy se současným přetížením mnohých evropských přístavů jsou známy. Proto je naléhavě nutné, aby bylo více přístavů stejné kategorie způsobilých pro další rozvoj jako přístavy pro pobřežní plavbu.

7.2 Rozvoj a rozšíření přístavů a spojení s vnitrozemím ztěžuje a často značně zpomaluje či omezuje interpretace existujících právních předpisů a požadavků v oblasti životního prostředí. V této souvislosti zmiňuje výroční zpráva Evropské organizace námořních přístavů zpoždění mezi 2 a 11 lety ⁽¹⁵⁾.

7.3 Jak opakovaně připomínali zástupci tohoto odvětví při konzultacích ohledně nové evropské přístavní politiky a při přípravě zelené knihy o *budoucnosti námořní politiky*, tento problém si neodkladně zasluhuje zvýšenou pozornost ⁽¹⁶⁾. Výbor konstatuje, že Komise ve sdělení o společné přístavní politice ze dne 18. října 2007 této otázce věnuje patřičnou pozornost ⁽¹⁷⁾.

7.4 Je tedy zřejmé, že pomoc námořním dálnicím se v této oblasti musí zaměřit také na infrastruktury, zejména na rozšíření přístavů a na spojení s vnitrozemím. Tento přístup je rovněž plně v souladu s konceptem „komodality“ navrženým Komisí v přezkumu bílé knihy o evropské politice dopravy v polovině období ⁽¹⁸⁾ a ve sdělení o logistice nákladní dopravy, klíči k udržitelné mobilitě ⁽¹⁹⁾.

7.5 To však samozřejmě nemá vliv na pokračování existujících podpůrných opatření pro služby, provozní náklady a propagaci.

8. Narušení hospodářské soutěže

8.1 Jak bylo zmíněno v odstavci 2.5, poslední bod, Evropská komise sama potvrzuje, že státní pomoc nesmí narušit hospodářskou soutěž v existujících službách. Vzhledem k obecnému zájmu musí být dopad subvencovaných námořních dálnic předmětem podrobného hodnocení, aby se předešlo veškeré nekalé konkurenci.

8.2 To není jednoduchý úkol. Služby pobřežní plavby zajišťují spojení s vnitrozemím v okolí přístavů, kde pravidelně zastavují. Toto vnitrozemí může zahrnovat rozsáhlá území, s nimiž zajišťují spojení také jiné přístavy, jak bylo zmíněno v odstavci 5.1.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 168, 20.7.2007, s. 57-62 a Výroční zpráva ESPO 2006-2007 – ITMMA/Univerzita Antverpy.

⁽¹⁶⁾ Zelená kniha – Směrem k budoucí námořní politice Unie – Evropská vize pro oceány a moře KOM(2006) 275 v konečném znění z 7. června 2006.

⁽¹⁷⁾ Sdělení Komise o evropské přístavní politice, 18. října 2007.

⁽¹⁸⁾ Evropa v pohybu – Udržitelná mobilita pro náš kontinent – Přezkum Bílé knihy Evropské komise o dopravě z roku 2001 v polovině období, KOM(2006) 314 v konečném znění z 22. června 2006.

⁽¹⁹⁾ Logistika nákladní dopravy v Evropě – klíč k udržitelné mobilitě, KOM(2006) 336 v konečném znění, z 28. června 2006.

8.3 Proto při analýze dotyčného trhu není možné se zaměřit na jeden specifický přístav; je třeba zohlednit celý trh nákladní dopravy, aby se zabránilo jakémukoli přesunu zboží z jedné služby pobřežní plavby do jiné, či do jiného přístavu.

8.4 Jak bylo zmíněno ve třetím bodě odstavce 2.5, musí kandidáti na nový projekt námořní dálnice prokázat životaschopnost a spolehlivost dotyčného projektu; je třeba důsledně dbát na to, aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže.

8.5 Přidělovat podpůrné prostředky transparentním způsobem je proto zásadním požadavkem. Současně je třeba provést okamžitou nápravu, pokud se ukáže, že dochází k nepřírozenému přesunu nákladu k jinému dopravci či do jiného přístavu.

8.6 Cílem podpory námořních dálnic je přechod ze silniční na námořní dopravu. Italský systém ECO-bonus ⁽²⁰⁾, jenž poskytuje subvence silničním dopravcům, kteří se k této myšlence připojili, je dobrým příkladem správně cílené pomoci bez narušení hospodářské soutěže.

9. Normy kvality

9.1 Jak bylo zmíněno v odstavci 2.8, Komise využije k hodnocení projektů námořních dálnic především norem kvality. V závislosti na specifickém charakteru služby by tato kritéria mohla zohlednit frekvenci, přiměřenost mezi dodáním a výrobním procesem, spolehlivost, komoditu služeb, spojení s vnitrozemím, efektivnost přístavů a dopravních uzlů spojujících různé druhy dopravy, elektronickou logistiku, účinnost správních postupů atd.

9.2 Ve střednědobém přezkumu programu na podporu pobřežní plavby ⁽²¹⁾ Komise prohlašuje, že zváží možnost udělovat námořním dálnicím značku kvality. Výbor již zmínil ve svém stanovisku k logistice, že podobné opatření nesmí sektoru přinést žádnou dodatečnou administrativní zátěž a žádné zbytečné náklady ⁽²²⁾.

10. Správní postupy

10.1 V zelené knize o budoucí námořní politice Unie či v přezkumu bílé knihy o udržitelné dopravě v polovině období Komise zmiňuje „společný námořní prostor“, tedy evropský námořní prostor bez hranic, podle pozdějšího vyjádření Komise. Má zřejmě v úmyslu zjednodušit správní postupy pobřežní plavby po vzoru postupů v silniční dopravě.

⁽²⁰⁾ Aiuto di stato N 496/2003 – Italia.

⁽²¹⁾ Střednědobý přezkum programu na podporu pobřežní plavby, KOM(2003) 155 v konečném znění, 13. července 2006.

⁽²²⁾ TEN/262 stanovisko k logistice nákladní dopravy.

10.2 Ve stanovisku k zelené knize i ve stanovisku ke společné politice pro přístavy v EU zaujal Výbor postoj k námořnímu prostoru Společenství ⁽²³⁾.

EHSV souhlasí s tím, že „koncept společného evropského námořního prostoru se vztahuje na virtuální námořní prostor (viz odstavec 10.1), ve kterém budou zjednodušeny administrativní a celní formality pro námořní služby v rámci EU tím, že jim bude udělen podobný režim jako kamionové a železniční dopravě (...) na vnitřním trhu.“ Po vysvětlení, které Komise ve sdělení jasně vyjádřila, může EHSV tento koncept podpořit, „avšak pod podmínkou, že bude v mezinárodních vodách (na volném moři) respektovat Úmluvu Organizace spojených národů o mořském právu (UNCLOS) a úmluvu Mezinárodní námořní organizace (IMO), včetně ‚volné plavby‘ a ‚právo pokojného průjezdu‘ v rámci výlučné ekonomické zóny (EEZ).“

10.3 Fórum námořního průmyslu (Maritime Industries Forum – MIF) a národní kontaktní body pro podporu pobřežní plavby několikrát požadovaly zjednodušení celních postupů. V této souvislosti Komise již v roce 2002 vypracovala dokument, jehož cílem bylo povzbudit využívání zjednodušeného postupu pro pobřežní plavbu ⁽²⁴⁾.

10.4 Uplatňování tohoto dokumentu však nevyřešilo všechny potíže. Klíčovým problémem je nutnost získat status autorizované linkové dopravy (autorizovaná linka), jenž je vázán na určité plavidlo i na určitou společnost (přepravce). Pokud je zapotřebí dalšího plavidla, musí být celý postup zopakován. Pokud během trasy plavidlo přepravující zboží pocházející ze Společenství zastaví v přístavu třetí země, stává se zjednodušený postup pro všechno zboží ze Společenství neplatným (infinikované plavidlo).

10.5 Možným řešením by bylo založit tento zjednodušený postup na určité společnosti (přepravci) a na nákladu. Zboží/náklad pocházející z EU by pak mohly za všech okolností podléhat zjednodušenému postupu, který by měl být shodný s postupem platným pro silniční dopravu.

10.6 Multimodální zodpovědnost musí být přezkoumána. O tomto bodě se bude jednat v rámci Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL). Výbor doporučuje rychle uzavřít dohodu.

10.7 Výbor zdůrazňuje, že tato bezpečnostní opatření nesmí penalizovat námořní dopravu oproti pozemní dopravě.

11. Životní prostředí

11.1 Námořní doprava je nejekologičtějším druhem dopravy. Pokud jde o emise výfukových plynů vyjádřené v tunokilometrech, námořní doprava má lepší výsledky – s výjimkou oxidů síry (SOx) – než ostatní druhy dopravy. Je však třeba přijmout opatření, aby se tato pozice dále zlepšovala. V této souvislosti probíhá v OMI (Mezinárodní námořní organizace) revize úmluvy MARPOL VI. Tento proces si zaslouží plnou podporu, aby bylo nalezeno globální řešení.

11.2 Během diskusí v OMI bude věnována pozornost možnému rozšíření oblastí kontroly emisí síry (SECAS) ⁽²⁵⁾, pro něž by mohl být stanoven nižší limit emisí. Jedná se o zranitelné místo konceptu pobřežní plavby, neboť její provoz se uskutečňuje v pobřežních oblastech a frekvence odjezdů je značná. Proto je třeba věnovat zvýšenou pozornost tomu, abychom s vaničkou nevyhlili i dítě (tj. podporu pobřežní plavby).

11.3 Rovněž v případě emisí uhlíku (CO₂) měřených v tunokilometrech lze tvrdit, že námořní doprava má dobré hodnocení. Nezávislé zdroje ⁽²⁶⁾ odhadují, že námořní doprava je zodpovědná pouze za 1,75 až 2 % celkového objemu skleníkových plynů. I v této oblasti se zvažují opatření s cílem neustále zlepšovat environmentální parametry pobřežní plavby.

11.4 Výbor doporučuje podpořit výzkum a vývoj a také poskytovat finanční pomoc zaměřenou na snížení škodlivosti výfukových plynů z plavidel, včetně zlepšení paliva.

11.5 Kromě aspektů spojených s emisemi je třeba rovněž věnovat pozornost kontrolám znečišťování mořského prostředí způsobeného nárůstem objemu pobřežní plavby.

11.6 Hlavním cílem námořních dálnic je dosáhnout modálního přechodu ze silniční dopravy na námořní dopravu. Ten bude mít kladný vliv na životní prostředí a bude prospěšný pro společnost, ať už se jedná o přetíženost nákladní dopravy, hluk či dopravní nehody. To bychom měli mít stále na zřeteli a přitom nezapomínat, že je třeba neustálého pokroku v oblasti emisí plynů z plavidel.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²³⁾ Stanovisko EHSV TEN/258 z 26. dubna 2007 *Společná politika pro přístavy v EU* a stanovisko EHSV TEN/255 z 26. dubna 2007 *Směrem k budoucí námořní politice Unie: Evropská vize pro oceány a moře*, Úř. věst. C 168, 20.7.2007, s. 57.

⁽²⁴⁾ Pracovní dokument služeb Komise – Příručka k celním režimům pro pobřežní plavbu, SEC(2002) 632, 29. května 2002.

⁽²⁵⁾ SECAS – Sulphur Emission Control Areas (oblasti kontroly emisí síry).

⁽²⁶⁾ Stern Review on the economics of climate change, Spojené království, říjen 2006.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se ruší směrnice Rady č. 87/372/EHS o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství

KOM(2007) 367 v konečném znění – 2007/0126 (COD)

(2008/C 151/08)

Dne 31. srpna 2007 se Rada, v souladu s článkem 95 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se ruší směrnice Rady č. 87/372/EHS o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství

Dne 25. září 2007 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana Hernándezze Batalera hlavním zpravodajem na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna), a přijal jednomyslně následující stanovisko.

1. Shrnutí

1.1 EHSV podporuje návrh Komise, poněvadž bude podněcovat inovace a konkurenceschopnost, zvyšovat konkurenci na telekomunikačním trhu a zvětšovat možnosti spotřebitelské volby.

2. Úvod

2.1 Na základě směrnice Rady č. 87/372/EHS z 25. června 1987 ⁽¹⁾ doplněné doporučením Rady č. 87/371/EHS z 25. června 1987 ⁽²⁾ a usnesením Rady ze dne 14. prosince 1990 ⁽³⁾, byla frekvenční pásma 890–915 MHz a 935–960 MHz (známá jako pásmo 900 MHz) vyhrazena a obsazena pro veřejné celoevropské buňkové digitální mobilní komunikační služby, poskytované v každém členském státě podle společných specifikací.

2.2 Rozvoj trhu vyvolal obecnou podporu záměru odstranit vyhrazení pásma 900 MHz pro GSM, aby se v těchto frekvenčních pásmech mohly rozmístit nové a odlišné digitální technologie schopné poskytovat inovační služby.

2.3 Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 676/2002/ES ⁽⁴⁾ ze 7. března 2002 o regulačním rámci pro politiku rádiového frekvenčního pásma v Evropském společenství zavádí právní rámec k zajištění harmonizované dostupnosti a efektivního využívání rádiového frekvenčního pásma, kde to bude nutné pro aplikaci politik Společenství v oblastech jako

jsou komunikace, doprava, vysílání a výzkum a technologický rozvoj (RTD).

EHSV podpořil návrh tohoto rozhodnutí ⁽⁵⁾ s tím, že bude zajišťovat racionální, spravedlivé, efektivní a ekonomické využití frekvencí pro všechny radiokomunikační služby.

2.4 Účelem tohoto rozhodnutí je:

— zřídit regulativní výbor s názvem Výbor pro radiové spektrum (VRS) schopný reagovat na poslední vývoj v oblasti technologie a regulace v souvislosti s radiokomunikacemi, který by umožňoval řádné konzultace s celou komunitou uživatelů rádiového frekvenčního pásma. Výbor radí Komisi při udělování pověření pro Evropskou konferenci správ pošt a telekomunikací (CEPT) a poskytuje regulativní stanovisko k technické realizaci opatření zaměřených na harmonizované podmínky a provádění politiky Společenství;

— zřídit právní rámec pro harmonizaci frekvenčního pásma tam, kde je to nutné;

— zajistit koordinované a včasné poskytování informací o využívání a dostupnosti rádiového spektra v ES;

— zajistit formulaci vhodných postojů Společenství i celé Evropy, s ohledem na mezinárodní jednání ⁽⁶⁾ k frekvenčním pásmům, k problematickým oblastem řešeným prostřednictvím politik Společenství.

⁽¹⁾ Směrnice Rady 87/372/EHS ze dne 25. června 1987 o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství, Úř. věst. L 196, 17.7.1987, s. 85.

⁽²⁾ Doporučení Rady 87/371/EHS ze dne 24. června 1987 o koordinovaném zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství, Úř. věst. L 196, 17.7.1987, s. 81.

⁽³⁾ Usnesení Rady ze dne 14. prosince 1990 o poslední fázi koordinovaného zavedení celoevropských pozemních veřejných digitálních mobilních buňkových komunikačních systémů ve Společenství (GMS), Úř. věst. C 329, 31.12.1990, s. 25.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 108, 24.4.2002, s. 1.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 123, 25.4.2001.

⁽⁶⁾ Různé státy doposud vždy koordinovaly používání rádiového spektra v rámci Mezinárodní telekomunikační unie (ITU), což je specializovaný orgán OSN. Každé dva roky se 186 zemí setkává na Světové konferenci o radiokomunikacích, kterou pořádá ITU, kde se přijímají opatření na dosažení mezinárodního sjednocení podmínek. V Evropě se používání rádiového spektra koordinuje v rámci Evropské konference správ pošt a telekomunikací (CEPT) a jejího podvýboru – Evropského radiokomunikačního výboru (ERC) – na němž se podílí 43 zemí, včetně členských států.

2.5 Rozhodnutí umožňuje Komisi přijmout technická prováděcí opatření k zajištění harmonizovaných podmínek pro dostupnost a efektivní využívání rádiového frekvenčního pásma. Z toho vyplývá, že v oblastech, kde se z důvodu zajištění právní jistoty a ochrany politik Společenství vyžaduje harmonizace, uděluje Komise CEPT pověření k vypracování technických kritérií na evropské úrovni, na jejichž základě může VRS zpracovat a přijmout opatření k harmonizaci frekvenčních pásem.

3. Návrh směrnice

3.1 Aby bylo možné v členských státech EU odstranit vyhrazení pásma 900 MHz pro GSM, jež zavedla směrnice Rady č. 87/372/EHS o frekvenčních pásmech vyhrazených pro koordinované zavedení veřejných celoevropských buňkových digitálních pozemních mobilních komunikačních systémů ve Společenství, měla by se tato zrušit přijetím zvláštní směrnice určené k tomuto účelu Evropským parlamentem a Radou.

3.2 To je nezbytné pro úspěch iniciativy „i2010 – evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost“ (7) a také pro dosažení větší konkurence tím, že pásmo 900 MHz budou využívat další technologie, což uživatelům umožní co nejvyšší svobodu při výběru služeb a technologií.

3.3 Podle ustanovení rozhodnutí č. 676/2002/ES vydala Komise CEPT pověření ke zpracování méně omezujících technických podmínek. V rámci tohoto pověření byly vytvořeny podmínky založené na zásadě, že pásmo 900 MHz může existovat zároveň s GSM i UMTS a že je s nimi plně kompatibilní. V budoucnu mohou být udělována další pověření k prokázání kompatibility ostatních technologií s GSM, čímž dosáhneme dalšího otevírání tohoto pásma.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV vítá tuto formu návrhu směrnice Komise a zastává názor, že je legislativně odpovídající. Návrh je součástí aktualizace a zjednodušení *acquis* Společenství, které EHSV svými stanovisky podporuje.

4.1.1 Rozsáhlá ustálená judikatura Soudního dvora stanovuje, že závazné právní akty institucionálního práva lze upravovat či rušit pouze prostřednictvím dodatečných právních aktů stejného typu. Z toho důvodu je přijetí zvláštní směrnice ke zrušení směrnice č. 87/372/EHS plně oprávněné.

4.2 Vzhledem k právnímu kontextu návrhu se zdá, že její přijetí je oprávněné z několika důvodů.

4.3 Rozvoj trhu v odvětví telekomunikací hovoří pro zavedení nových digitálních technologií, jež by v pásmu 900 MHz existovaly zároveň s GSM a přinesly užitek z široce rozšířeného využívání hlasových, datových a multimediálních služeb ve venkovských a řídké osídlených oblastech za nižší cenu.

4.4 Výbor vítá, že se tato technologie bude používat s nízkými ekologickými náklady díky tomu, že bude operovat s menším počtem základových stanic.

4.5 Tyto nové technologie, jako např. UMTS, také vytvořily celoevropský trh souvisejících služeb.

4.6 Zmínku si také zasluhuje pozornost, kterou tématu věnuje Komise: návrh doprovází řada dalších kroků, jako jsou plány přípravy opatření pro technickou harmonizaci k zajištění dalšího využívání pásma 900 MHz pro služby GSM a používání komitologických ustanovení v rámci rozhodnutí o rádiovém spektru, aby bylo možné rychle reagovat na technologický vývoj a zavést novou harmonizační legislativu na úrovni EU.

4.7 Nezbytné zrušení uvedené směrnice i zavádění nových provozních podmínek pro rádiové spektrum v členských státech v budoucnu je v souladu se zásadou subsidiarity, jelikož se tyto podmínky omezí na konkrétní cíl zajistit dostatečné využívání pásma 900 MHz a nedotknou se státních rozhodovacích pravomocí co do využívání tohoto pásma jinými doplňkovými službami, ani udělování práv k využívání spektra ze strany členských států.

4.8 Kroky navržené či plánované Komisí jsou neutrální vzhledem k technologiím a službám používaným v tomto frekvenčním pásmu, což umožňuje jeho pružnější a efektivnější využívání.

4.9 Řízení frekvenčního pásma se musí držet obecných zásad technologické neutrality v kombinaci s neutralitou, flexibilitou a transparentností služeb, a zajišťovat kulturní a jazykovou rozmanitost, svobodu projevu a pluralitu v médiích a odrážet technické, sociální, kulturní a politické potřeby všech členských států.

4.10 EHSV zastává názor, že efektivní využívání rádiového frekvenčního pásma má klíčový význam pro zajištění přístupu k různým případným poskytovatelům služeb a v důsledku je hlavním faktorem růstu, produktivity a rozvoje evropského průmyslu v souladu s Lisabonskou strategií, ale je klíčové i pro zvětšování spotřebitelské volby.

4.11 Návrh by mohl být přínosem pro evropské občany mimo jiné i tím, že se sníží překážky rozvoje pokročilých mobilních komunikačních služeb a že se překoná geografické digitální rozdělení, což pomůže podpořit sociální a územní soudržnost, zvýšit kvalitu a snížit cenu případně poskytovaných služeb, snížit počet potřebných základových stanic větším využitím nižších frekvencí – což je dalším ekologickým přínosem – a zajistit trvalou ochranu proti elektromagnetickým emisím atd.

4.12 EHSV se nicméně domnívá, že by se opatření Společenství, zvažovaná Komisí, mohla doplnit zavedením celé řady opatření různého typu a rozsahu.

(7) KOM(2005) 229 v konečném znění.

4.12.1 V první řadě, a to z širšího hlediska legislativní politiky, by se poté, co dojde k přijetí navrhovaných právních předpisů, měly v souladu s ustanoveními sdělení Komise KOM (2006) 129 poskytnout rozpočtové prostředky na podporu vytváření nezbytné infrastruktury (kdekoli to bude vhodné) v členských státech, které nemají odpovídající síť základových stanic. To však nesmí být na újmu zvláštní péči, jež by se měla věnovat ochraně životního prostředí, tak aby z těchto kroků nevyplývaly ekologické náklady.

4.12.2 Za druhé musí dojít k úpravě stávající legislativy Společenství týkající se veřejných zakázek a koncesí tak, aby se zajistilo, že veškeré koncese udělované členskými státy na využívání rádiového spektra splňují podmínky transparentnosti, nediskriminace a ochrany veřejného zájmu.

4.12.3 Za třetí musí rozhodnutí o postupech projednávání ve výborech, jež doplňují právní aspekt problematiky celoevropského rádiového spektra, obsahovat konkrétní ustanovení zaji-

šťující paušální uplatňování stávající legislativy Společenství týkající se elektronické dostupnosti. Tato rozhodnutí se konkrétně budou muset zabývat maximálním výkonem práv osob s postižením, seniorů a občanů s velmi nízkou či žádnou odbornou přípravou v digitální oblasti, má-li dojít k řádnému využití rozvoje této oblasti, v souladu s ustanoveními sdělení Komise KOM (2007) 694.

4.12.4 K tomuto účelu by se mohla vypracovat řada pobídek, k jejichž specifikaci by došlo ve vhodnou dobu, na podporu průmyslového odvětví telekomunikací i orgánů členských států hlavně na regionální a místní úrovni, aby bylo možné přispět k širokému přístupu občanů k veškerým novinkám na poli technologie.

4.13 Je pravděpodobné, že tyto nové technické podmínky budou zpracovány tak, aby nepřinášely další zbytečnou finanční či administrativní zátěž na úrovni Společenství, či národní nebo regionální úrovni.

V Bruselu, dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Směrem k Evropské chartě práv spotřebitelů energie

KOM(2007) 386 v konečném znění

(2008/C 151/09)

Dne 5. července 2007 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Směrem k Evropské chartě práv spotřebitelů energie

Dne 25. září 2007 pověřilo předsednictvo Výboru specializovanou sekci Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana IOZIU hlavním zpravodajem na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 17. ledna 2008), a přijal následující stanovisko 127 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí připomínek a doporučení Výboru

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor kladně hodnotí iniciativu Komise vypracovat Evropskou chartu práv spotřebitelů energie.

1.2 EHSV považuje tuto chartu za první krok k posílení skutečných práv spotřebitelů, která nejsou zaručena, pokud jsou ponechána pouze na tržních mechanismech, jak správně uvádí Komise.

1.3 EHSV se domnívá, že je třeba vyhnout se vydávání nezávazných aktů, pokud to bude možné. Schvaluje usnesení Evropského parlamentu a domnívá se, že je nutné vydat závazný právní předpis, kterým budou zaručena práva občanů, a že právně nevynutitelné nástroje nesplňují plně tyto cíle. V případě práv cestujících považovala Komise za nutné vydat nařízení (ES č. 261/2004 ze dne 11. února), není tedy jasné, proč by práva spotřebitelů energie měla být upravena pouze nezávazným dokumentem.

1.4 EHSV doporučuje Komisi, aby kromě zkoumání navržených změn právě schvalovaných směrnic okamžitě začala

zkoumat možnosti změny charty na nařízení o právech evropských spotřebitelů energie.

1.5 EHSV se domnívá, že práva přiznaná ve směrnici by se měla vztahovat na všechny konečné spotřebitele, především na soukromé osoby a malé a střední podniky. Směrnice o elektřině 2003/54 ponechává členským státům volbu zaručit malým podnikům (méně než 50 zaměstnanců a celkový rozpočet nepřesahující 10 milionů EUR) univerzální službu, tj. právo na dodávky elektrické energie určité kvality za přiměřené ceny, které jsou snadno a přímo srovnatelné a transparentní.

1.6 EHSV se domnívá, že taková nejednotnost v zacházení není v žádném případě odůvodnitelná a že právo na univerzální službu má být přiznáno alespoň malým a středním podnikům v celé Unii. S ohledem na to, že třetí energetický balíček, který EHSV právě zkoumá, mění směrnici o elektřině 2003/54, vřele doporučuje Komisi, aby pro zaručení univerzální služby odpovídajícím způsobem změnila článek 2 nebo do charty práv kromě občanů zahrнула i jiné subjekty.

1.7 EHSV považuje za nezbytné, aby byl „spotřebitelem“ myšlen konečný spotřebitel, tj. zákazník dodavatelské firmy. Změna terminologie, ke které došlo v předložené Chartě práv spotřebitelů energie oproti sdělení Energetická politika pro Evropu, kde se mluvilo o Chartě práv zákazníků, vzbuzuje nejistotu a nepochopení. Zájem malých a středních podniků, tj. obchodních činitelů, na tom, aby měly záruku stálých dodávek dostatečného množství energie na výrobní činnost, si zaslouží stejnou pozornost, především v regionech konvergence a soudržnosti.

1.8 Zásadní význam má: zaručení univerzální služby i pro malé a střední podniky; respektování závazků veřejné služby; ochrana ekonomicky znevýhodněných skupin ohrožených „energetickou chudobou“; hospodářská, sociální a územní soudržnost; svoboda při uzavírání smluv; právo na informace, připojení v krátkém časovém horizontu, jasné smlouvy a přiměřené ceny, které jsou srovnatelné mezi dodavateli a transparentní; záruka stálých dodávek; znalost využívaných energetických zdrojů. Komise správně zdůraznila, že trh ponechaný sám sobě nemůže vyjádřit takové sociální, environmentální a ekonomické „porozumění“. EHSV s přesvědčením podporuje všechny jednoduché a účinné iniciativy namířené tímto směrem a nabádá Komisi, aby využila všechny nejvhodnější nástroje.

1.9 EHSV doporučuje zvážit možnost učinit ve třetím energetickém balíčku kromě tří navržených změn další změny přílohy A směrnice o elektřině.

1.10 EHSV navrhoval, aby se skupina evropských regulačních orgánů pro elektroenergetiku a plynárenství (ERGEG) od roku 2001 změnila na agenturu. Je potěšen, že Komise nyní v rámci třetího energetického balíčku uskutečnila tento návrh, a doufá, že mezi úkoly budoucí agentury bude i kontrola správného

vykonávání práv spotřebitelů, především ochrany ohrožených spotřebitelů. EHSV podporuje zapojení sdružení spotřebitelů, sdružení malých a středních podniků, odvětvových sdružení v průmyslu a svazů odborových organizací s cílem zhodnotit spolupráci a společnou odpovědnost, jak k tomu již došlo v odvětví dopravy. K dosažení cílů může také napomoci evropský dohodovací stůl, a to tím, že agentuře udělí pravomoc zasáhnout a regulovat vztahy mezi producenty a konečnými uživateli. Vnitrostátní regulační orgány by měly v rámci svých pravomocí dohlížet na trhy.

1.11 EHSV oceňuje návrhy Komise obsažené v příloze ke sdělení. Pokud by byly provedeny účinným způsobem, posílily by práva spotřebitelů. Výbor především zdůrazňuje, aby byla skutečně zaručena práva na veřejnou službu a univerzální službu a stanoven dodavatel poslední instance, který může v případě krize dodávek energie na straně spolehlivého dodavatele tohoto dodavatele nahradit.

1.12 Obvyklá pravidla týkající se smluv na jednotném trhu – transparentnost, prováděcí předpisy, jasné a nenákladné řešení sporů, odškodnění – by měla být jednotná, aby se podpořila přeshraniční mobilita spotřebitelů a otevřel evropský trh také konečným spotřebitelům.

1.13 Přiměřené, transparentní a porovnatelné ceny. Srozumitelné a úplné faktury obsahující informace užitečné pro spotřebitele, tj. o zdrojích energie použitých k výrobě elektřiny, emisích CO₂ a jiných skleníkových plynů; návrhy na šetření energie, které jsou v souladu s politikami Společenství.

1.14 Svobodná volba dodavatele, možnost změnit ho v krátkém časovém intervalu bez postihů a stanovení maximální délky minimálního trvání smlouvy jsou práva související s plným uskutečněním trhu.

1.15 Informace. Pravdivé, úplné, srozumitelné informace o podmínkách přístupu a využívání, o sazbách a cenách a jejich změnách.

1.16 Co se týče stížností, je rozhodně třeba podporovat použití doporučení Komise 98/257 a 2001/310 pro řešení sporů mimosoudní cestou.

1.17 Je třeba posílit a realizovat právo na zastupování prostřednictvím sdružení spotřebitelů. Dohodovací stůl zahájený u agentury, která má být zřízena, by mohl být místem, kde se budou setkávat všechny zainteresované strany a nacházet nejvhodnější řešení pro skutečné uplatňování práv spotřebitelů.

1.18 Energetická chudoba znamená nemožnost vést důstojný život. Je třeba sjednotit definici ohroženého spotřebitele a opatření přijatá v jeho prospěch a vyhnout se přerušení dodávek formou záruky základních dodávek, ale také bezplatného dodání energie. Měla by být vždy zachována zásada odpovědnosti.

1.19 Nekalé obchodní praktiky je třeba účinně potírat a aktualizovat ustanovení uvedená v příloze 1 směrnice 2005/29/ES ze dne 11. května 2005. Jiné nekalé praktiky by bylo možné stanovit předpisy spíše než změnou směrnice.

1.20 Kromě devíti okruhů, na které upozornila Komise, navrhuje EHSV vzít v úvahu okruhy vyvoditelné z některých chart práv již podepsaných dodavatelskými firmami a sdruženími spotřebitelů, jak k tomu například došlo v několika členských státech. Těmito okruhy jsou: právo spotřebitele na čas, právo na účast a zastupování, právo na kvalitu a zabezpečení, právo na nejlepší sazbu, která je nejvhodnější pro daného spotřebitele, právo na náhradu škody a na rychlé a rozhodné smířčí řízení.

2. Úvod – dokument Komise

2.1 Ve sděleních ⁽¹⁾ ⁽²⁾ ze dne 10. ledna 2007 Komise předem ohlásila svůj záměr vydat chartu práv „zákazníků“ firem dodávajících zemní plyn a energii, kterou jarní zasedání Rady ve dnech 8. a 9. března uvítalo. Tato sdělení nabádala k „lepší ochraně odběratelů, například vypracováním charty odběratelů energie“.

2.2 Komise uznává, že pouhé tržní mechanismy nemohou zaručit respektování zájmů spotřebitelů a uvádí, že existující směrnice stanoví závazek veřejné služby a zaručují práva spotřebitelů. Jsou ohlášeny činnosti spojené se sledováním provádění a „skutečného“ uplatňování práv spotřebitelů na vnitrostátní úrovni a s posilováním a rozšiřováním těchto práv.

2.3 Dokončení liberalizace evropského trhu s energií a zemním plynem dne 1. července 2007 je vhodnou příležitostí pro zahájení vhodné informační kampaně pro občany o výhodách, které by měli získat z možnosti zvolit si dodavatele a i nadále využívat stejná práva. Do kampaně by se zapojila sdružení spotřebitelů.

2.4 **Každodenní život občanů EU se bez energie neobejde.** Lepší ochrana a posilování zájmů spotřebitelů srovnatelné se zájmy podniků je základní podmínkou fungujícího vnitřního trhu.

2.5 **Stávající evropské právní předpisy již nyní vyžadují dodržování závazků veřejné služby,** které představují nezbytnou podmínku právních předpisů v energetice. Priorita udržitelného rozvoje, tj. ochrana životního prostředí, spotřebitelů a nejhroženějších částí společnosti znamená, že závazky veřejné služby představují nutný doplněk hospodářské soutěže. „Dobře cílené všeobecné povinnosti a povinnosti veřejné služby pro spotřebitele energie musí být i nadále základem procesu otevírání trhu.“

⁽¹⁾ Energetická politika pro Evropu, KOM(2007) 1 v konečném znění.

⁽²⁾ Perspektivy vnitřního trhu se zemním plynem a elektřinou, KOM(2006) 841.

2.6 **Evropská unie musí jít v boji proti energetické chudobě ještě dále.** Rostoucí ceny paliv na světových trzích se odrážejí v cenách energie, a vytvářejí tak stále více problémů pro nejslabší vrstvy evropské společnosti. Členské státy se touto otázkou nezabývají dostatečně. Pouze pět z nich zavedlo sazby pro sociálně slabé obyvatele. Budoucí charta bude muset označit vhodné způsoby ochrany nejhroženějších spotřebitelů.

2.7 **Hlavní cíle.** Komise znovu opakuje čtyři cíle, které již vytyčila dříve ⁽³⁾:

- *pomoc se zaváděním systému pomoci pro nejhroženější občany při zvládnutí růstu cen energií,*
- *rozšíření minimálních informací pro občany, které jim pomohou volit mezi dodavateli a možnostmi odběru,*
- *snížení objemu administrativy v případě, že spotřebitelé mění dodavatele, a*
- *ochrana spotřebitelů před nekalými způsoby prodeje.*

2.8 Budoucí Evropská charta spotřebitelů energie nebude závazným právním dokumentem. Měla by obsahovat:

- a) *stávající legislativu Společenství, která upravuje práva spotřebitelů a povinnosti dodavatelů energie,*
- b) *možné prvky, které by orgány členských států (vlády nebo regulační orgány) měly vzít v úvahu při implementaci a aplikaci této legislativy,*
- c) *prvky, které mohou doplňovat stávající práva a které spadají do pravomoci členských států,*
- d) *prvky, které mohou doplňovat stávající práva a jichž je možno dosáhnout autoregulací ze strany soukromých aktérů, tj. průmyslu a zástupců spotřebitelů.*

2.9 Je označeno devět zásadních bodů, které budou tématy charty:

- *připojení*
- *smlouvy*
- *ceny, sazby a monitoring*
- *svobodná volba dodavatele*
- *informace*
- *reklamace*
- *zastoupení*
- *sociální opatření*
- *nekalé obchodní praktiky*

2.10 Podle zásady „společné odpovědnosti“ musejí všechny zainteresované strany, tj. Společenství, členské státy, energetický průmysl zastoupený všemi sociálními partnery a sdružení spotřebitelů, přispívat k úspěchu energetické politiky pro občany.

⁽³⁾ Energetická politika pro Evropu, KOM(2007) 1, s.10.

2.11 V příloze jsou u každého zásadního bodu uvedeny stávající platné právní předpisy a iniciativy, které by mohla zahájit Komise a členské státy nebo které by mohly být zavedeny prostřednictvím dohod mezi zainteresovanými stranami nebo pomocí autoregulace.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV bude komentovat právní rámec, adresáty charty, účinnost a přiměřenost návrhu Komise a možnost vypracovat případně další nástroje, úlohu agentury a vnitrostátních regulačních orgánů, další návrhy nebo iniciativy obecného nebo konkrétního charakteru.

Právní rámec

3.2 V Listině základních práv Evropské unie je v článku 38 týkajícím se ochrany spotřebitele potvrzeno, že „v politikách Unie je zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele“. Tento článek obnovuje článek 153 Smlouvy, který Společenství dává úkol zajistit vysokou úroveň ochrany spotřebitele a podporovat jejich právo na informace a sdružování za účelem ochrany vlastních zájmů. Požadavky na ochranu spotřebitelů by kromě toho měly být uváženy při stanovení a provádění jiných politik nebo činností Společenství.

3.2.1 Pravomoc Společenství v oblasti ochrany spotřebitelů byla definitivně potvrzena v Amsterodamské smlouvě, která nově formuluje článek 129 A Smluv v současném znění článku 153 ⁽⁴⁾.

3.2.2 EHSV kladně hodnotí volbu Komise posílit práva spotřebitelů a shromáždit do Charty práv spotřebitelů jak opatření v současné době stanovená řádem Společenství ⁽⁵⁾, tak návrhy na budoucí iniciativy, které bude možné provádět na různých úrovních.

⁽⁴⁾ Amsterodamská smlouva ze dne 4. října 1997 je revizí předchozího znění, které udělovalo Komisi pouze úlohu koordinátora a doplňkové funkce k pravomoci členských států v oblasti ochrany spotřebitele.

⁽⁵⁾ Příloha A směrnice o elektrické energii a zemním plynu.

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

Čl. 3 odst. 3, 5 a 6 směrnice o elektřině.

Čl. 3 odst. 3 směrnice o zemním plynu.

Čl. 13 odst. 1 a 2 směrnice 2006/32/ES ze dne 4. dubna 2006 o energetické účinnosti.

Doporučení Komise 98/257/ES o zásadách pro orgány příslušné pro mimosoudní urovnávání spotřebitelských sporů.

Doporučení Komise 2001/310/ES o zásadách, jež se týkají mimosoudních orgánů při řešení spotřebitelských sporů na základě dohody.

Směrnice 98/27/ES ze dne 19. května 1998 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů.

Směrnice 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům.

3.2.2.1 Zdůrazňuje však, že různé formy ochrany spotřebitelů přijaté v jednotlivých členských státech dodnes neumožňují uvažovat o prohlášení platných směrnic za jasná a všeobecně uznávaná práva. Rizikem jasně nezávazné povahy charty, která spojuje povinnost v určitých věcech a možnosti autoregulace a „morálního přesvědčení“ členských států a dodavatelů, je vznik zmatku.

3.2.2.2 V usnesení Evropského parlamentu ze dne 4. září 2007 o institucionálních a právních dopadech používání právně nevynutitelných nástrojů (soft law) je v bodě odůvodnění X uvedeno, že: „vzhledem k tomu, že v oblastech, které spadají do pravomoci Společenství vydávat právní předpisy, ale kde patrně chybí politická vůle k přijímání právních předpisů, existuje nebezpečí, že používáním právně nevynutitelných nástrojů mohou být obcházeny příslušné zákonodárné orgány, přehlíženy zásady demokracie a právního státu uvedené v článku 6 Smlouvy o EU a také zásady subsidiarity a proporcionality uvedené v článku 5 Smlouvy o ES a že v důsledku toho Komise může překročit rámec svých pravomocí.“

3.2.2.3 V odstavci 1 tohoto usnesení, které předložil Manuel Medina Ortega ⁽⁶⁾, se Parlament „domnívá, že právně nevynutitelné nástroje příliš často představují na úrovni Společenství nejasný a neúčinný nástroj, který může nepříznivě ovlivnit legislativu Společenství a rovnováhu mezi orgány, a proto by měly být používány opatrně i v oblastech, pro něž jsou ustaveny Smlouvou“ a v odstavci 8 konkrétněji „vyzývá Komisi, aby předtím, než navrhne opatření využívající právně nevynutitelné nástroje, zejména zvažila účinky právně nevynutitelných nástrojů na spotřebitele a případné opravné prostředky.“

3.2.3 EHSV navrhuje rozlišovat mezi odporovatelnými a vymahatelnými právy a ostatními formami ochrany a v budoucí chartě jasně odlišit stávající práva od ostatních návrhů iniciativ, které budou (nebo by mohly být) prováděny na všech úrovních a které jsou považovány za vhodné, ale ne za závazné.

3.2.3.1 EHSV se ve světle dosud nasbíraných zkušeností, které Komise popisuje neuspokojivě, a vzhledem k pravomocem uděleným Komisi ve Smlouvách táže, zda by nemělo být spíše vytvořeno několik málo nových jasných pravidel na posílení ochrany spotřebitelů, především těch nejohroženějších. Zásada subsidiarity uvedená v článku 5 Smlouvy, na kterou se mnohokrát nevhodně odkazovalo při odmítání iniciativ Společenství, by v tomto případě měla být použita k přijetí rozhodnutí příznivých pro spotřebitele, jelikož chybí účinné vnitrostátní zákony.

Kdo jsou spotřebitelé?

3.3 EHSV zdůrazňuje nejasnost výchozího právního rámce při označení adresátů charty a souvisejících práv v rámci různých evropských právních systémů. Ve sdělení Energetická politika pro Evropu ⁽⁷⁾ je uvedeno, že „Komise sestaví chartu odběratelů [zákazníků].“

⁽⁶⁾ Usnesení P6_TA(2007)0366 ze dne 4. září 2007.

⁽⁷⁾ Odstavec 3.1.7 tohoto sdělení.

3.3.1 Směrnice 2003/54/ES ze dne 26. června 2003 v čl. 2 odst. 7 definuje „zákazníky“ jako velkoobdoběratele a konečné spotřebitele elektriny, „konečné spotřebitele“ jako zákazníky nakupující elektřinu pro vlastní potřebu, „zákazníky v domácnostech“ jako zákazníky nakupující elektřinu pro vlastní potřebu v domácnosti a „zákazníky mimo domácnosti“ jako jakékoli fyzické a právnické osoby nakupující elektřinu, která není určena pro jejich vlastní spotřebu v domácnosti; zahrnutí jsou výrobci a velkoobchodní zákazníci.

3.3.2 Směrnice 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, která Komisi sloužila jako výchozí právní základ pro část charty týkající se práva spotřebitele na rovné a transparentní vztahy se svým dodavatelem, definuje v čl. 2 odst. a) „spotřebitele“ jako fyzickou osobu, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání.

3.3.3 EHSV se domnívá, že práva přiznaná ve směrnici by se měla vztahovat na všechny konečné spotřebitele, především na soukromé osoby a malé a střední podniky. Směrnice o elektřině ponechává členským státům volbu zaručit malým podnikům (méně než 50 zaměstnanců a celkový rozpočet nepřesahující 10 milionů EUR) univerzální službu, tj. právo na dodávky elektrické energie určité kvality za přiměřené ceny, které jsou snadno a přímo srovnatelné a transparentní.

3.3.4 EHSV se domnívá, že taková nejednotnost v zacházení není v žádném případě odůvodnitelná a že právo na univerzální službu má být přiznáno alespoň malým a středním podnikům v celé Unii. S ohledem na to, že třetí energetický balíček, který EHSV právě zkoumá, mění směrnici o elektřině 2003/54, vřele doporučuje Komisi, aby pro zaručení univerzální služby odpovídajícím způsobem změnila článek 2 nebo do charty práv kromě občanů zahrnula i jiné subjekty.

3.3.5 EHSV považuje za nezbytné, aby byl „spotřebitelem“ myšlen konečný spotřebitel, tj. zákazník dodavatelské firmy. Změna terminologie, ke které došlo v předložené Chartě práv spotřebitelů energie oproti sdělení Energetická politika pro Evropu, kde se mluvilo o Chartě práv odběratelů [zákazníků], vzbuzuje nejistotu a nepochopení. Zájem malých a středních podniků, tj. obchodních činitelů, na tom, aby měly záruku stálých dodávek dostatečného množství energie na výrobní činnost, si zaslouží stejnou pozornost, především v regionech konvergence a soudržnosti.

Účinnost a přiměřenost návrhu

3.4 EHSV považuje návrh vydat Chartu práv spotřebitelů energie za důležitý, protože může mít vliv na veřejné mínění a otevřít debatu hned po skutečném otevření vnitřního trhu a zvýšit tak povědomí uživatelů trhu s energií. V porovnání s odvětvím dopravy, kde byla vypracována Charta práv cestujících,

která obsahuje jasně definovaná práva a stejně jasně definovaná povinná odškodnění, se tento nástroj však jeví jako slabý, jelikož podle návrhu Komise by neměl závazný charakter (vyjma částí, které jsou již obsaženy v předcházejících směrnici). Jedná se spíše o přehled než o posílení. Očekávání vzbuzené prohlášením komisaře Piebalga a komisařky Kunevové u příležitosti představení tohoto dokumentu by mohlo být zklamáno.

3.4.1 „Spotřebitelé v EU očekávají, že zkoncipujeme společnou evropskou reakci na problémy v oblasti energetiky a změny klimatu,“ prohlásil komisař pro energetiku Andris Piebalgs. A dodal: „Kromě záruky trvale udržitelného, bezpečného a konkurenceschopného zásobování energií očekávají, že EU bude působit na ochranu práv spotřebitelů za situace, kdy jsou energetické trhy otevřeny a spotřebitel má širší výběr. A právě z tohoto důvodu vstupuje na scénu Charta spotřebitelů energie.“

3.4.2 „Otevření těchto trhů představuje pro evropské spotřebitele jak výzvu k řešení, tak příležitost,“ prohlásila komisařka EU pro ochranu spotřebitele Meglena Kuneva, „a to, že jsme dosáhli svého cíle, budeme moci konstatovat až tehdy, až se nám podaří vytvořit transparentní a efektivní trh, na němž jsou plně zaručena práva spotřebitelů a na němž informovaní spotřebitelé využívají své znalosti k tomu, aby využívali dostupných nabídek.“

3.4.3 EHSV schvaluje usnesení Evropského parlamentu a domnívá se, že je nutné vydat závazný právní předpis, kterým budou zaručena práva občanů, a že právně nevynutitelné nástroje nesplňují plně tyto cíle. V případě práv cestujících považovala Komise za nutné vydat nařízení (ES č. 261/2004 ze dne 11. února), není tedy jasné, proč by práva spotřebitelů energie měla být upravena pouze nezávazným dokumentem. Charta se vydává, protože stávající přiznaná práva nejsou ve skutečnosti respektována. Vnitrostátní prováděcí právní předpisy jsou až na určité chvályhodné výjimky nedostatečné. Komise má pravomoc a odpovědnost zasáhnout, ale dává přednost nezávaznému nástroji, přestože si je vědoma toho, že trh sám o sobě není schopený odpovídajícím a postačujícím způsobem tyto problémy řešit.

3.4.4 Podnětem k úvahám by mělo být sdělení Komise⁽⁸⁾ o uplatňování nařízení (ES) č. 261/2004 o právech cestujících, ve kterém se uvádí: „Po více než dvouletém provádění nařízení došlo k určitému pokroku, ale pokud má být dosaženo důslednějšího uplatňování pravidel nařízení leteckými společnostmi a důslednějšího prosazování pravidel členskými státy, musí dojít k výraznému zlepšení. V porovnání s minulostí mají v současnosti cestující zdržení na letišti konkrétní práva, ale příliš často se nacházejí vůči leteckým společnostem v pozici slabšího.“ Je zřejmé, že letecké společnosti i přes závazné povinnosti nejednají v souladu s ustanoveními směrnice. Proč by to tedy měly dělat společnosti dodávající zemní plyn a elektřinu pouze na základě nezávazné charty?

⁽⁸⁾ KOM(2007) 168 v konečném znění ze dne 4. dubna 2007.

3.4.5 Na základě zkušeností získaných v minulosti v tomto odvětví i v jiných hospodářských odvětvích považuje EHSV za vhodné doporučit přijetí právních opatření, ve kterých budou práva spotřebitelů plně zaručena. Přiměřenost určitého návrhu souvisí s cíly, kterých je třeba dosáhnout, a s případnou související potřebou vytvořit právní akty. V tomto případě se Komise rozhodla zvolit jiný přístup, přestože má pravomoci zasáhnout prostřednictvím právních aktů. EHSV se domnívá, že volba daného nástroje je objektivně nevhodná pro dosažení prohlášených cílů. Charta může být pouze prvním krokem, ale povinností evropského zákonodávce je pokročit směrem ke skutečnému posílení práv.

3.4.6 Zásadní význam má: zaručení univerzální služby i pro malé a střední podniky; respektování závazků veřejné služby; ochrana ekonomicky znevýhodněných skupin ohrožených „energetickou chudobou“; hospodářská, sociální a územní soudržnost; svoboda při uzavírání smluv; právo na informace, připojení v krátkém časovém horizontu, jasné smlouvy a přiměřené ceny, které jsou srovnatelné mezi dodavateli a transparentní; záruka stálých dodávek; znalost využívaných energetických zdrojů. Komise správně zdůraznila, že trh ponechaný sám sobě nemůže vyjádřit takové sociální, environmentální a ekonomické „porozumění“. EHSV s přesvědčením podporuje všechny jednoduché a účinné iniciativy namířené tímto směrem a nabádá Komisi, aby využila všechny nejvhodnější nástroje.

Úloha agentury a vnitrostátních regulačních orgánů

3.5 EHSV s potěšením vítá návrh nařízení, kterým se zřizuje Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů⁽⁹⁾, který je součástí třetího energetického balíčku. Ve svém stanovisku ze dne 17. října 2001 k druhému energetickému balíčku⁽¹⁰⁾ EHSV vyzývá Komisi, aby na základě zkušeností s fungováním skupiny ERGEG v budoucnosti studovala možnosti jak změnit tuto skupinu na evropskou agenturu nebo podobný orgán, který by měl pravomoci v oblasti mezinárodní dopravy elektřiny a zemního plynu. Tak včasný návrh na vytvoření agentury je pro EHSV důvodem k uspokojení.

3.5.1 Ve sdělení Komise Perspektivy vnitřního trhu se zemním plynem a elektřinou⁽¹¹⁾ je předznamenáno posílení směrnic týkajících se pravomocí vnitrostátních regulačních orgánů. V odstavci 2.2.1 „Komise zastává názor, že regulační orgány potřebují výrazné pravomoci *ex ante* v těchto oblastech: ... vii) ochrana spotřebitele, včetně jakéhokoli usměrňování cen pro konečné uživatele.“ V dokumentech, které jsou součástí třetího energetického balíčku, bohužel není o tomto „posílení“ ani zmínka! V nové kapitole VIIa nové směrnice o elektřině budou skutečně posíleny pravomoci regulačních orgánů a regulačnímu orgánu se svěřuje zajišťování „vysokých standardů univerzální a veřejné služby ve vztahu k elektřině, ochrany ohrožených zákazníků a účinnosti opatření na ochranu spotřebitele

stanovených v příloze A.“ Tyto úkoly však již byly přiděleny téměř všem regulačním orgánům.

3.5.2 Komise v nové směrnici o elektřině rovněž navrhuje změnit přílohu A a doplnit do ní tři písmena. Jedno se týká práva na přístup k údajům o spotřebě, druhé práva na informace o měsíční spotřebě elektřiny a o nákladech na ni a třetí práva změnit kdykoliv dodavatele. EHSV oceňuje tento návrh, táže se nicméně, proč Komise, která má možnost vypracovat bohatší iniciativy, nepoužila hlavní nástroj revize směrnice k avizovanému posílení práv spotřebitelů.

3.5.2.1 Návrh Komise změnit článek 3 a doplnit do něj nový odstavec 10, který některé části regulace vrací do procesu projednávání ve výborech, by mohl představovat vhodný nástroj na posílení práv spotřebitelů, jelikož rozhodnutí výborů v jim svěřených záležitostech vstupují okamžitě v platnost. EHSV doporučuje evropským institucím, aby schválily tento odstavec návrhu směrnice.

3.5.2.2 V příloze ke sdělení Směrem k evropské chartě práv spotřebitelů energie jsou kromě již existujících práv (těžko vymahatelných) uvedeny budoucí hypotézy nových práv. Začleněním těchto návrhů do přílohy A by se tato práva začala stávat závaznými a připravila by půdu pro vydání specifického nařízení o ochraně práv konečných spotřebitelů.

3.5.3 EHSV se domnívá, že budoucí úkoly evropské agentury by měly zahrnovat také dohled nad respektováním práv spotřebitelů. V tomto ohledu by mělo být stanoveno zapojení sdružení spotřebitelů, sdružení malých a středních podniků, odvětvových sdružení v průmyslu a svazů odborových organizací s cílem zhodnotit spolupráci a společnou odpovědnost, jak k tomu již došlo v odvětví dopravy, tj. prostřednictvím evropského dohodovacího stolu, který agentuře udělí pravomoc zasáhnout a regulovat vztahy mezi producenty a konečnými uživateli.

3.5.3.1 Agentura by podle institucionálního návrhu měla mít rozhodující pravomoci v rámci svých kompetencí. Bude složena ze zástupců národních regulačních orgánů a budou při ní fungovat technické výbory, jejichž členy budou zástupci všech vnitrostátních regulačních orgánů. EHSV doufá, že v kompetenci agentury bude i ochrana spotřebitelů a že využije konzultace dohodovacího stolu. To by umožnilo účinněji zasáhnout s cílem realizovat cíle navržené Komisí v chartě práv. EHSV již od roku 2001 zdůrazňoval nutnost zajistit transparentnější a demokratičtější fungování těchto orgánů tím, že do rozhodovacího procesu budou zapojeny různé subjekty účastníci se trhu s elektřinou a zemním plynem (spotřebitelé, zaměstnanci a podniky)⁽¹²⁾.

3.5.3.2 Národní regulační orgán by se navíc mohl aktivně zapojit do vypracování obecné strategie ochrany a měl by mít větší moc v dohledu nad prováděním opatření stanovených řádem.

⁽⁹⁾ KOM(2007) 530 v konečném znění ze dne 19.9.2007.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 36, 8.2.2002, s.10 (zpravodaj: pan Hernández Bataller [není k dispozici v češtině]).

⁽¹¹⁾ KOM(2006) 841 v konečném znění ze dne 10. ledna 2007.

⁽¹²⁾ Odst. 6.7.4 výše uvedeného stanoviska.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Ve svém stanovisku z roku 2001⁽¹³⁾ ke směrnicí o elektřině a zemním plynu Výbor ocenil, že Komise považuje dosažení cílů veřejné služby za jeden ze základních předpokladů, což by podle něj mělo vést k přijetí takových opatření, která by zajistila vysokou úroveň ochrany spotřebitelů. Zvláštní opatření by se týkala těch nejohroženějších, např. sociální opatření, která by umožnila dodávat určitým skupinám elektřinu a zemní plyn za příznivé ceny. Praxe v této oblasti však nevykazuje kladné výsledky.

4.2 „Přeshraniční toky elektřiny v Evropě se od otevření trhu rok od roku mírně zvyšují. Avšak pouze průměrně 10 % elektřiny spotřebované v EU je přenášeno přes hranice členských států.“⁽¹⁴⁾

4.3 „Výpadek v Itálii, ke kterému došlo v roce 2003, a výpadek na území UCTE⁽¹⁵⁾ v roce 2006 ukázaly, jak nákladná může být jakákoli taková událost v celoevropské přenosové soustavě. Je proto důležité, aby zvyšování objemů obchodování probíhalo při současném zlepšování koordinace provozu sítě a budování nové infrastruktury, včetně modernizace stávajícího vedení, pořizování nového vedení a investování do dalších komponentů sítě tam, kde je to potřeba. ... Evropský trh je ve stále větší míře založen na regionálním principu. Tento vývoj probíhal nejdříve přirozenou cestou podle fyzických dispozic sítě. S vymezením regionů v pozmeněných obecných zásadách pro řízení přetížení a s tím, jak skupina ERGEG vyvíjela elektroenergetické regionální iniciativy, získal regionální přístup oficiální status.“⁽¹⁶⁾

4.4 Koneční spotřebitelé mají konkrétní zájem na tom, aby měli zaručenu dodávku energie. Rostoucí úloha regionů v oblasti energie by měla přinést prospěch distribuci a navázání užších vztahů především mezi přeshraničními regiony. Tyto vztahy by měly znamenat značný nárůst dopravy a toků a snížit rizika přetížení.

4.5 Opatření na ochranu konečného spotřebitele by měla stanovit právo na periodické informace o objemu výměny energie, jejím geografickém původu a zdrojích emisí skleníkových plynů na kWh a dohodách o spolupráci v rámci Společenství i mimo něj. Je například známo, že země, které se rozhodly nevyužívat jadernou energii, nakupují energii vyrobenou v jaderných elektrárnách. Tyto informace by měly být spotřebiteli poskytnuty, aby se mohl rozhodnout, zda změnu dodavatele v případě, že nesouhlasí se skladbou zdrojů energie dodavatelské společnosti. V současnosti však spotřebitel informace o výrobě energie nemá.

⁽¹³⁾ Odst. 6.4.2 a 6.4.3 výše uvedeného stanoviska.

⁽¹⁴⁾ Sdělení Komise ze dne 15.5.2007 Zpráva o zkušenostech získaných při uplatňování nařízení (ES) č. 1228/2003 – „Nařízení o přeshraničním obchodu s elektřinou“, KOM(2007) 250 v konečném znění.

⁽¹⁵⁾ Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity (Sdružení pro koordinaci přenosu elektrické energie).

⁽¹⁶⁾ KOM(2007) 250 v konečném znění ze dne 15.5.2007.

4.6 **Připojení.** Zaručit univerzální službu, stálou dodávku, jasně stanovenou dobu připojení k síti. Tato práva v současnosti existují, ale jsou zřídka respektována. Měl by být stanoven „dodavatel poslední instance“, který zaručí poskytování služby v případě, že dodavatel selže.

4.7 **Smlouvy.** Transparentnost, prováděcí předpisy, povinnosti, odškodnění, spravedlnost, žádná zatěžující nebo nezákonná ustanovení, jasné a nenákladné řešení sporů: každý členský stát by měl do svých vnitrostátních prováděcích právních předpisů směrnic začlenit tato práva, která již byla uznána, ale pouze v teorii. Skutečnost je velmi odlišná. Komise začlenila do třetího balíčku změny přílohy A, které zvyšují povinnosti podniků, vzniká však riziko, že tyto povinnosti nebudou dodržovány, jelikož až na malé výjimky neexistuje na evropské a tím spíše ani na vnitrostátní úrovni účinný systém sankcí. Především v těchto otázkách by bylo třeba stanovit jednotná pravidla v celé Unii. Ty je možné zajistit pouze nařízením, jak tomu bylo v případě práv cestujících.

4.8 **Ceny, sazby a monitoring.** Transparentnost, přiměřenost, srovnatelnost, více možností platby, šíření moderních měřicích přístrojů, jasné a srozumitelné faktury související se skutečnou spotřebou. EHSV považuje za velmi důležité, aby ve fakturách za energii byly jasně uvedeny složky nákladů na výrobu energie (nákup paliv, distribuce, údržba, amortizace, daně a spotřební daň, osobní, obecné), zdroje (fosilní, vodní, obnovitelné, jaderné, kombinovaný cyklus), emise CO₂, dosažená úspora energie, srovnání s předešlou spotřebou a s průměrnou spotřebou jiných uživatelů se stejnými charakteristikami. Prostřednictvím tohoto informačního nástroje bude spotřebitel vybídnut k úvahám o nutnosti chování směřujícího k úspoře energie. Faktura je nástrojem komunikace (podle posledního návrhu Komise by měla být vystavována měsíčně) mezi dodavatelem a spotřebitelem prostřednictvím něhož lze předávat „pozitivní“ vzkazy, které zhodnotí evropské politiky.

4.9 **Svobodná volba dodavatele.** Možnost změnit dodavatele kdykoliv v průběhu roku a zdarma bez jakýchkoliv postihů. Bylo by vhodné poskytnout záruku na provedení změny v určitém časovém intervalu. Někdy jsou uzavírány smlouvy s minimální délkou. EHSV se domnívá, že vzhledem k používání tohoto opatření by měla být stanovena maximální délka minimálního trvání smlouvy, aby nebylo porušeno právo na volbu dodavatele, k čemuž by mohlo dojít v případě neúměrně dlouhé minimální délky smlouvy a souvisejícího penále.

4.10 **Informace.** Pravdivé, úplné, srozumitelné informace o podmínkách přístupu a využívání, o sazbách a cenách a jejich změnách. Šíření práv spotřebitelů, co se týče závazků veřejné služby, a způsoby, jakými je zajištěna univerzální služba, především kvalitní a stálé dodávky elektřiny nebo zemního plynu, odškodnění v případě nedodržení těchto práv, možnosti využití způsobů řešení sporů bezplatně nebo za nízké ceny, aby mohli všichni využívat stejné právo. Každý dodavatel by měl každoročně (nebo při vstupu nového subjektu na trh) předkládat seznam subjektů provozujících činnost v regionu. Dodavatelé firmy by měly svým zákazníkům podávat informace také o finančních, daňových a právních opatřeních na podporu iniciativ na zlepšení energetické účinnosti a předložit konkrétní návrhy způsobů, jakými dosáhnout úspory elektřiny a zemního plynu.

4.11 **Reklamace.** Komisařka Bonino se v roce 1998 velmi zasadila o práva spotřebitelů a Komise vydala doporučení⁽¹⁷⁾ k zásadám týkajícím se orgánů odpovědných za mimosoudní urovnání spotřebitelských sporů a následně v roce 2001 bylo toto doporučení zahrnuto do jiného doporučení⁽¹⁸⁾, které rozšířilo oblast jeho působnosti. Reklamace týkající se práv spotřebitelů energie by se v počáteční fázi měly urovnávat mimosoudní cestou, kterou lze účinně a s velmi nízkými náklady chránit spotřebitele, to však za podmínky, že bude zaručena nestrannost odpovědného orgánu, účinnost postupu, zveřejnění a transparentnost. Z hlediska menšího významu sporů v oblasti dodávek energie by bylo neúměrné věnovat čas a finanční prostředky na soudní spor.

4.12 **Zastoupení.** Právo na zastoupení sdružení spotřebitelů je uznáno v evropské legislativě, jeho skutečné uplatňování se však setkává s potížemi. Chybějící právní rámec Společenství pro kolektivní akce (a to i co se týče přeshraničních služeb a přeshraniční hospodářské činnosti) dále omezuje toto právo na podání žaloby na zdržení se jednání k soudům. Zřízení evropské agentury by mohlo být příležitostí pro úplné naplnění tohoto práva a možností pro vytvoření stálého dohodovacího stolu všech zainteresovaných stran. Takový stůl existuje např. v případě provádění směrnice o strojních zařízeních v odvětví dopravy a jsou v něm zástupci sociálních partnerů a spotřebitelů, kteří jsou vyzýváni k tomu, aby spolupracovali s orgány Společenství na analýze návrhů. Analogicky by měl být vytvořen stálý stůl v členských státech jako poradce národního regulačního orgánu.

4.13 **Sociální opatření.** Výbor je velmi citlivý k problémům energetické chudoby a domnívá se, že by nemělo docházet k přerušení dodávek v případě prodlení platby. V jednom ze svých nedávných stanovisek EHSV uvedl: „Evropská energetická politika musí být udržitelná všemi sociálními skupinami, aby se ke všem přistupovalo stejně, pokud jde o přístup ke službám, které poskytují dodavatelé energie.“⁽¹⁹⁾ EHSV není nakloněn bezplatným dodávkám energie, protože nepodněcují správný přístup k šetření energií, domnívá se však, že by se tento problém měl řešit v rámci obecného zdanění. Smlouva veřejné služby by měla obsahovat ustanovení o poskytnutí zásoby elektřiny a zemního plynu za cenu nákladů, aby se vyřešila potřeba nejohroženějších spotřebitelů, jimž by takto byly poskytnuty dodávky v dostatečné míře a za ceny pro ně přijatelné. Měla by být vždy zachována zásada odpovědnosti. V každém případě by se měla v Unii sjednotit definice ohroženého spotřebitele

a opatření přijatá v jeho prospěch, aby nedocházelo k ničím diskriminacím, a zamezilo se tak i narušení hospodářské soutěže.

4.14 **Nekalé obchodní praktiky.** Spotřebitel je chráněn před podvodnými obchodními praktikami, mezi něž patří podávání lživých informací, neposkytnutí vhodných informací nezbytných k přijetí uvědomělého rozhodnutí, vytváření překážek a uvalení neospravedlněných poplatků v případě změny dodavatele s cílem odradit spotřebitele. EHSV se domnívá, že je třeba posílit právo spotřebitele proti těmto praktikám. Ve směrnici 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 se v čl. 3 odst. 5 odkazuje na přílohu 1, ve které je uveden seznam praktik považovaných za všech okolností za nekalé. Ve směrnici je však dále uvedeno, že tento seznam lze změnit pouze v revizi směrnice. Jelikož časové období pro aktualizaci tohoto seznamu se jeví jako neúměrně dlouhé, mohlo by být vhodné začlenit konkrétní práva spotřebitelů energie proti nekalým obchodním praktikám do nařízení, které by mělo obsahovat opatření na ochranu spotřebitelů energie.

5. Výměna osvědčených postupů

5.1 EHSV navrhuje Komisi, aby prozkoumala některé charty práv spotřebitelů, které byly podepsány v členských státech mezi organizacemi spotřebitelů a dodavateli energie, v nichž jsou práva přiznaná spotřebitelům širší než navrhuje tato charta. Například v Itálii byla podepsána charta práv spotřebitelů mezi organizací spotřebitelů ADOC a velkoobchodní firmou La220 působící na trhu s elektřinou, která se již léta angažuje za sociální odpovědnost. Tato práva jsou mnohem širší než ta, která navrhuje Komise. Je zohledněno např. právo spotřebitele na čas, právo na účast a zastupování, právo na kvalitu a zabezpečení, právo na nejlepší sazbu, právo na náhradu škody a na rychlé a rozhodné smířčí řízení. Stálá kontrola je zajištěna ověřováním používání charty každého půl roku. Charta je závazná pro podnik, protože je součástí smluvního vztahu s jejími klienty.

5.2 Některé vnitrostátní regulační orgány zasáhly do urovnávání sporů tím, že zavedly systém závazků, kontrol a pokut, aby zajistily stálost dodávek energie⁽²⁰⁾. V případě, že dojde k výkyvům napětí, přerušení nebo kratším výpadkům dodávky elektrické energie, znamená to nepochybně, že nebyly splněny závazky vyplývající ze smlouvy o dodávkách. V takovém případě musí dodavatel nahradit způsobenou škodu, pokud neprokáže, že výpadek nebyl způsoben jeho vinou⁽²¹⁾.

V Bruselu dne 17. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ 98/257/ES ze dne 30. března 1998.

⁽¹⁸⁾ 2001/310/ES ze dne 4. dubna 2001.

⁽¹⁹⁾ CESE 1243/2007 Akční plán pro energetickou účinnost: využití možností, zpravodaj: pan Ioizia (dosud nezveřejněno v Úř. věst.).

⁽²⁰⁾ Authority per l'energia e il gas Delibera 202/99.

⁽²¹⁾ Summa 188/ Aprile 2003, Giulio Disegni, str. 22.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimální úrovni výcviku námořníků (přepřracované znění)*KOM(2007) 610 v konečném znění – 2007/0219 (COD)*

(2008/C 151/10)

Dne 14. listopadu 2007 se Rada, v souladu s čl. 80 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimální úrovni výcviku námořníků (přepřracované znění)

Výbor bezvýhradně schvaluje tento návrh a domnívá se, že nevyžaduje žádné připomínky z jeho strany, proto na svém 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna), přijal souhlasné stanovisko k předloženému textu 132 hlasy; 1 hlas byl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o bezpečnostních pravidlech a normách pro osobní lodě (přepřracované znění)*KOM(2007) 737 v konečném znění – 2007/0257 (COD)*

(2008/C 151/11)

Dne 18. prosince 2007 se Rada, v souladu s čl. 80 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o bezpečnostních pravidlech a normách pro osobní lodě (přepřracované znění)

Výbor bezvýhradně schvaluje tento návrh a domnívá se, že nevyžaduje žádné připomínky z jeho strany, proto rozhodl přijmout stanovisko, kterým schválí navržený text, a to na svém 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna), 131 hlasy pro a 2 členové se zdrželi hlasování.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Bílé knize o sportu

KOM (2007) 391 v konečném znění

(2008/C 151/12)

Dne 11. července 2007 se Komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci:

Bílé knihy o sportu

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 19. prosince 2007. Zpravodajkou byla paní Koller.

Na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna 2008), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 125 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

Dne 11. července 2007 přijala Evropská komise bílou knihu o sportu, která obsahuje první obsáhlou analýzu situace evropského sportu, diskusi o problémech, kterým je nutné čelit, a specifický akční plán.

všechny děti a mladí lidé, tedy i zdravotně postižení; lze toho dosáhnout tak, že tělesná výchova bude organizována individuálně nebo společně pro všechny. Mimoto je třeba dbát na podmínky tělesné výchovy na školách, a zejména na stav sprch a umývár, které mají žáci po hodině k dispozici, neboť ty působí často odpudivě a nemotivují mládež ke sportovní aktivitě.

1. Doporučení a návrhy

1.1 EHSV doporučuje, aby členské státy definovaly priority Společenství z aktivit uvedených v obecné části bílé knihy a v akčním plánu, který obsahuje; to by mělo proběhnout v souladu s Lisabonskou smlouvou, která, doufejme, vstoupí v platnost v roce 2009, jelikož článek 149 Smlouvy se zejména zaměřuje na roli sportu ve vztahu ke vzdělávání a mládeži.

1.2 Budoucnost Evropy závisí na zdraví a produktivitě jejích občanů. EHSV je značně znepokojen průzkumy ukazujícími, že choroby způsobené nadváhou a sedavým způsobem života se staly také problémem pro mladé občany.

1.3 EHSV doporučuje, aby byly při plánování nových programů na podporu zdraví upevňujících sportovních aktivit brány v potaz jak víceodvětvové rozměry, tak rozměry Společenství. Společný přístup několika oddělení na úrovni Společenství by mohl mít pozitivní dopad na roztržitěná opatření prováděná vládními strukturami na vnitrostátní úrovni.

1.4 EHSV by rád upozornil na význam provádění opatření, která jsou nezbytná a v souladu se zásadou subsidiarity. EHSV vyzývá Komisi, aby i nadále hrála silnou roli při koordinaci a inspiraci prací, jež jsou v této oblasti zapotřebí.

1.5 Povinná tělesná výchova na základních a středních školách by měla být zvýšena na tři hodiny týdně. Výbor doporučuje, aby rovněž terciární vzdělávání zahrnovalo příležitosti k provozování sportu a aby účast na hodinách tělesné výchovy byla povinnou součástí výukových programů. Na základních a středních školách, ale i v průběhu terciárního vzdělávání by tělesná výchova měla být upravena tak, aby se jí mohly účastnit

1.6 Je třeba povzbudit sociální partnery na všech úrovních, aby podporovali zdravý životní styl. Je třeba vytvořit pobídky pro zaměstnavatele, aby přijali opatření na podporu zdraví na pracovišti, k nimž patří i programy pohybu.

1.7 Navrhujeme, aby byla vytvořena pracovní skupina k tomuto tématu, jež by přezkoumala zkušenosti členských států a prozkoumala jednotlivé možnosti, mimo jiné i modely řešení integrace zdravotně postižených lidí.

1.8 EHSV se domnívá, že by bylo užitečné zahájit informační kampaně o nových příležitostech žádat o příspěvky, vzhledem k tomu, že do dnešního dne nabízely programy pouze omezené příležitosti pro sport. EHSV doporučuje, aby iniciativy na zvyšování povědomí tvořily součást komplexní, integrované strategie. Cílem informativních opatření by neměli být pouze mladí lidé, ale měla by vycházet ze skutečnosti, že ze sportu mohou mít prospěch všechny věkové skupiny, i zdravotně postižení lidé.

1.9 EHSV doporučuje, aby byla v rámci strukturálních fondů vytvořena samostatná položka, kterou by bylo možné využít na vhodná sportovní, volnočasová, obecní a multifunkční zařízení. Poukazuje však na to, že místní a regionální samosprávy se často přiklání spíše ke stavbě velkých sportovních stadionů místo toho, aby usilovaly o zřízení sportovních hřišť a jiných zařízení pro sportovní vyžití obyvatelstva. Z prostředků strukturálních fondů by proto měla být podporována především výstavba právě těchto zařízení.

1.10 EHSV vítá návrh na znovu ustavení sportovního fóra s ohledem na jeho potenciál sloužit jako cenná platforma pro dialog mezi všemi klíčovými zainteresovanými subjekty a rozvíjet konkrétní opatření na zabezpečení pokroku ve sportovní praxi.

1.11 EHSV by byl velmi potěšen, kdyby se mohl zúčastnit sportovního fóra jako pozorovatel, čímž by měly názory občanské společnosti přímý dopad.

1.12 EHSV doporučuje, aby byla činnost pracovní skupiny pro financování sportu rozšířena na přezkum vnitrostátních daňových předpisů a předpisů v oblasti sociálního zabezpečení, jež se týkají sportu, a aby byly shromážděny osvědčené postupy.

1.13 EHSV se domnívá, že je zapotřebí bojovat proti zločinu, k němuž dochází v okolí dějišť významných národních a mezinárodních sportovních akcí, zejména s ohledem na ochranu žen a dětí.

1.14 EHSV je toho názoru, že by vedoucí pracovníci sportovních organizací, které přímo či nepřímo čerpají prostředky Společenství, zapojují se do soutěží s účastí profesionálních týmů či sportovců a jejichž roční rozpočet přesahuje pět milionů eur, měli stejně jako politici či lidé ve veřejných funkcích mít povinnost každoročně předkládat potvrzení o původu svých příjmů a nabytého majetku.

1.15 Sociální dialog by měl být rozšířen na tělocvičny a neziskové organizace, a také na profesionální sportovce a měl by zahrnovat i následující činnosti: učitele sportu a trenéry, odborníky v oblasti sportu, sportovní lékaře, fyzioterapeuty, maséry atd. Dále by měly být zahrnuty i ty profesní skupiny, které v oblasti sportu dosahují značných příjmů: trenéři, manažeři, organizátoři, agentury, promotoři, prodejci atd. Je třeba povzbudit členské státy, aby zajistily, že sociální dialog ve všech oblastech sportu probíhá také na vnitrostátní úrovni.

2. Souvislosti a cíle bílé knihy

2.1 Sport je spojen s různými aspekty společnosti: vzdělání, kultura, hospodářská činnost a volná soutěž, volný pohyb osob a zboží, lidská práva a zdravotní péče. Kromě hospodářského významu existuje samozřejmě mnoho dalších důvodů, proč je sport velmi důležitý pro společnost.

2.2 Za několik posledních desetiletí prodělaly sportovní kluby výrazné změny: jejich charakter je čím dál méně národní a amatérský (dobrovolný), mnoho z nich nyní funguje ve formě společností, a podléhají tudíž pravidlům jednotného trhu.

2.3 EU doposud nemá přímou jurisdikci nad sportovními otázkami. Právní účinky týkající se sportu vycházejí ze

sekundárních právních předpisů EU (např. judikatura) či přímého uplatnění primárních právních předpisů, které jsou rovněž platné pro sport.

2.4 Před vydáním této bílé knihy neexistovala žádná strategie sportu na úrovni EU, avšak sport byl vždy zahrnut v mnoha evropských politických oblastech. Byl zmíněn v Amsterdamské smlouvě z roku 1997, po které následovala Helsinská zpráva o sportu z roku 1999, v níž Evropská komise vyhlásila opatření na posílení sociální a výchovné role sportu. Všechny tyto dokumenty zdůrazňují sociální, společenskou a výchovnou hodnotu sportu.

2.5 Niceské prohlášení z roku 2000 se rovněž zabývalo sportem a na mezivládní konferenci v roce 2004 bylo rozhodnuto, že sport bude zařazen do Smlouvy o EU.

2.6 Také Evropský parlament přijal dvě zprávy ke sportovním tématikám ⁽¹⁾; kromě toho nezávisle na Komisi vypracovala důležitý dokument o evropském sportu organizace **Nezávislé přezkoumání evropského sportu** ⁽²⁾. První část pojednává o evropském sportu obecně a druhá analyzuje sport při použití evropského fotbalu jako případové studie.

2.7 **Lisabonská smlouva**, jež má být přijata v roce 2009, věnuje zvláštní odstavec pouze sportu, a v tomto důsledku se sport konečně stává oblastí, která je v odpovědnosti EU.

2.8 Vypracování bílé knihy předcházely zdoluhavý proces konzultace vládních orgánů, nevládních organizací a organizací občanské společnosti v členských státech, olympijských výborů či osob, které přijímají rozhodnutí, a také proběhlo několik konferencí a neformálních ministerských schůzek souběžně s konzultací on-line, která trvala několik měsíců a v jejímž rámci bylo získáno 777 odpovědí. Různá generální ředitelství EU uspořádala několik setkání, jejichž cílem bylo dosáhnout shody o otázkách sportu v každé politické oblasti. Bílá kniha stanovuje rozsáhlé iniciativy pro amatérský i profesionální sport a zároveň uznává, že sport zůstává v kompetenci jednotlivých členských států.

2.9 Po analýze závěrů konzultací bylo jasné, že klíčové otázky pro sport jsou soustředěny do tří hlavních oblastí. Jsou to:

- společenská role sportu;
- hospodářský rozměr sportu a
- organizace sportu.

⁽¹⁾ Pál Schmidt: Úloha sportu ve vzdělání a Ivo Belet: Budoucnost profesionálního fotbalu v Evropě.

⁽²⁾ José Luis Arnaut, Nezávislé přezkoumání evropského sportu: rozsáhlá studie vypracovaná za britského předsednictví EU ve spolupráci s některými zeměmi, která si všímá specifík evropského fotbalu, skutečných možností pro politické iniciativy a praktických řešení.

2.10 Kromě těchto oblastí bylo stanoveno šest dalších samostatných problémů, které se od sebe navzájem odlišují:

- nejistota kvůli chybějícímu právnímu rámci EU;
- otázky související s managementem sportů, zejména profesionálních sportů: nelegální praktiky agentů hráčů, kteří nedostatečně chrání nezletilé hráče, stejně jako doping, rasismus a násilí ve sportu;
- výzvy související s financováním sportu obecně a s obvyklými způsoby financování, a konkrétněji jak financovat sport na místní úrovni;
- nedostatek údajů o sportovním odvětví pro politiky, z kterých by mohli politici vycházet při svých činnostech;
- nadváha, obezita, kardiovaskulární choroby a artritida ovlivňují stále větší počet lidí v důsledku nedostatku fyzické aktivity a
- nedostatečné zapojení sportu do vzdělávání.

2.11 V důsledku těchto analýz Komise uznala, že Evropská unie musí více zohlednit specifické charakteristiky sportu a zabývat se stanovenými úkoly. Je zjevné, že je nezbytné, aby stávající a budoucí programy a opatření EU přikládaly větší význam sportu, a také bude zapotřebí přijmout rozhodnutí o tom, jak využít finančních prostředků EU na podporu sportovních projektů. Rovněž se ukázalo, že je zapotřebí intenzivnějšího dialogu a politické spolupráce v oblasti sportu na úrovni EU.

3. Účel a obsah bílé knihy

3.1 Hlavním cílem Bílé knihy je poskytnout strategickou orientaci v souvislosti s rolí sportu v Evropě, podnítit debatu o konkrétních problémech, zviditelnit sport při tvorbě politik EU a zvýšit povědomí veřejnosti o potřebách a specifikách tohoto odvětví. Tato iniciativa si klade za cíl popsat důležité problémy, jako je například uplatňování právních předpisů EU v oblasti sportu. Chce rovněž vytyčit další kroky v oblasti sportu na úrovni EU ⁽³⁾.

3.2 Bílá kniha obsahuje padesát tři specifických opatření a také diskusi o pozitivní roli, kterou hraje sport v mnoha oblastech společnosti. Seznam plánovaných opatření, pojmenovaných akční plán „Pierre de Coubertin“, je zahrnut jako příloha k bílé knize. Plán má dva základní cíle:

- začlenit sport do politik EU, aby mohl být častěji využit jako politický nástroj EU a

- vytvořit bezpečnější právní základ umožňující lepší řízení sportu v Evropě.

4. Připomínky

4.1 Konkrétní připomínky EHSV jsou v následujících odstavcích uspořádány podle struktury bílé knihy.

4.2 EHSV zcela souhlasí s analýzou důležité a pozitivní **role**, kterou sport hraje ve společnosti.

4.3 EHSV je potěšen, že Komise učiní ze zdraví upevňující tělesné aktivity základní kámen své činnosti v oblasti sportu, a proto schvaluje pokyny v oblasti tělesné aktivity, stejně jako myšlenku vytvořit síť zaměřenou na zdraví upevňující tělesnou aktivitu. Je vědecky dokázaný fakt, že sedavý a neaktivní životní styl zvyšuje výskyt obezity a počet chronických onemocnění. Náklady vzniklé léčením takovýchto onemocnění a ztrátou pracovního času jsou značnou ekonomickou a rozpočtovou zátěží; je levnější utratit peníze za prevenci ve formě tělesné aktivity. Prostřednictvím rozšíření sportovní nabídky přizpůsobené věku a pohlaví a podpory sportovního vyžití v důchodu lze účinně předcházet úrazům, a snížit tak riziko závislosti na péči. Aby to mohlo nastat, musí dojít k posunu v myšlení společnosti.

4.4 EHSV souhlasí, že je důležitá **spolupráce mezi odvětvími** a že stávající programy Společenství (výzkum a vývoj, veřejné zdraví, mládež, občanství, celoživotní učení) by měly nadále brát sport v úvahu.

4.5 EHSV vítá skutečnost, že bílá kniha pojednává o potřebě koordinovat **antidopingová opatření** a domnívá se, že je nezbytné, aby členské státy koordinovaly své antidopingové činnosti s činnostmi stávajících mezinárodních organizací, zejména kvůli zabránění možné duplikaci, aby mohly být lépe využity finanční prostředky. Současný boj proti dopingové nečistotě a v žádném případě neodrazuje mladé lidi od používání zakázaných prostředků. EHSV navrhuje, aby byla za tímto účelem vypracována studie o situaci ve vnitrostátních legislativách a provedena právně komparativní analýza nedostatků a mezer.

4.6 EHSV poznamenává, že rejstříky sestavené kvůli prevenci dopingové nečistoty vyvolávají otázky o ochraně osobních údajů, jak stanovují právní předpisy Společenství.

4.7 EHSV je potěšen, že bílá kniha projednává možnost podpory sportu a tělesné aktivity prostřednictvím stávajících programů Společenství zahrnujících vzdělávání a odbornou přípravu (Comenius, Leonardo, Erasmus, Grundtvig, evropský rámec kvalifikací (EQF) a Evropský systém kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET)).

⁽³⁾ Citace z úvodu bílé knihy.

4.8 EHSV vítá studii o přípravě mladých evropských sportovců a sportovkyň. Výbor doporučuje zahájit studii věnovanou povinnostem sportovních klubů zajistit mladým vrcholovým sportovcům po ukončení jejich sportovní kariéry odborné vzdělání a pomoc při začlenění do zaměstnání.

4.9 EHSV zdůrazňuje, že systémy přípravy pro talentované mladé sportovce a sportovkyně by měly být otevřeny pro všechny a měly by umožnit volný pohyb pracovních sil. Problematika místních hráčů si však vyžaduje pečlivou analýzu, jelikož kluby hrají klíčovou roli při rozpoznávání a trénování mladých talentů, do kterých investují značné prostředky, čímž plní sociálně užitečnou funkci. Je třeba povzbudit kluby, aby v těchto činnostech pokračovaly.

4.10 EHSV s potěšením konstatuje, že bílá kniha věnuje značnou část neziskovým sportovním organizacím, **dobrovolnické práci** a místním sportům, jelikož většina evropských sportů probíhá v tomto kontextu.

4.11 Zároveň by EHSV rád zdůraznil, že kvůli značně různorodým tradicím v této oblasti se situace neziskových organizací v každé zemi liší z hlediska financování, hospodářské činnosti a podpory na ústřední a místní úrovni správy. EHSV doufá, že studie plánovaná na toto téma tyto rozdíly prozkoumá.

4.12 EHSV vítá uznání, že opatření a programy EU by mohly lépe využít potenciál sportu jako nástroje **sociálního začleňování**, aby byla podnícena užší spolupráce mezi sociálně vyloučenými a znevýhodněnými sociálními skupinami, a společností celkově.

4.13 Bílá kniha se zabývá problematikou sportu **zdravotně postižených lidí**. EHSV s potěšením konstatuje, že se dokument zabývá poskytnutím dostupných zařízení a přípravou personálu a dobrovolníků, kteří napomáhají zdravotně postiženým lidem.

4.14 EHSV s potěšením konstatuje, že bylo zmíněno větší zapojení **žen** do sportu a jejich aktivnější role, a také byla zmíněna podpora rovného postavení žen a mužů. Provozování sportů ženami může mít pozitivní dopad na sport pro rodiny a děti, čímž bude dosaženo výrazně širších společenských užiteků.

4.15 EHSV vítá myšlenku spolupráce s existujícími národními a mezinárodními organizacemi na **předcházení násilí** při sportovních akcích a domnívá se, že je důležité, aby se zabránilo duplikaci úsilí, a mohlo tak být lépe využito finančních prostředků.

4.16 EHSV zdůrazňuje, že spolupráce mezi členskými státy EU na předcházení násilí při sportovních akcích v současnosti

probíhá v rámci spolupráce ve vnitřních záležitostech v Pracovní skupině pro policejní spolupráci (PCWP).

4.17 EHSV je potěšen, že dokument uznává **ekonomický dopad** sportu a jeho potenciál pro vytváření pracovních míst, je však zklamán, že neprojednává možnost vyčlenit v budoucnu finanční prostředky na sport, volný čas, obecní a multifunkční zařízení, jež splňují stanovená kritéria.

4.18 EHSV se domnívá, že by bylo velmi prospěšné zavést pro rozhodovací účely systém standardizovaných statistik o sportu na úrovni EU.

4.19 EHSV by rovněž rád zdůraznil, že existují rozdíly mezi vnitrostátními sportovními strukturami a statistickými systémy a že mnoho hospodářských přínosů sportu je vyjádřeno ukazateli, které nejsou snadno měřitelné (např. snížení času zdravotní dovolené a výdajů na zdravotnictví a zvýšení sociální soudržnosti).

4.20 EHSV se domnívá, že průzkumy agentury **Eurobarometr** jsou užitečné a rovněž vítá plánovanou studii o vazbách mezi odvětvím sportu a Lisabonským procesem a výměnou zkušeností z velkých sportovních akcí.

4.21 Vzhledem k výše zmíněné rozmanitosti **evropských sportovních struktur** EHSV vítá myšlenku Komise o studii financování sportu v členských státech a souvisejících daňových úlevách a pobídkách.

4.22 EHSV je toho názoru, že vztah mezi **specifičností sportu** a evropskými právními předpisy je velmi důležitou otázkou a je zapotřebí objasnit tento bod sportovním organizacím.

4.23 EHSV se domnívá, že práce musí směřovat k vhodnějšímu řešení. V dlouhodobém měřítku neposkytne uplatnění judikatury dostatečnou **právní jistotu** pro zainteresované subjekty v oblasti sportu.

4.24 Potřeba sladit pravidla a zájmy sportovních organizací s evropskými právními předpisy se váže na několik dalších otázek: plánované posouzení dopadů činnosti agentů hráčů, plánovaný dialog o licenčních systémech pro kluby a kolektivní prodej vysílacích práv na sportovní akce. EHSV podporuje předložené návrhy.

4.25 EHSV souhlasí, že je zapotřebí **chránit mladistvé sportovce** a vítá aktivity navržené v bílé knize: monitorování směrnic o ochraně mladých lidí při práci, zadání studie o dětské práci a informování členských států o existujících právních předpisech.

4.26 EHSV zcela podporuje veškeré úsilí týkající se **boje proti zločinu ve sportu (korupce, praní špinavých peněz)** a vypracování evropských strategií k tomuto tématu.

4.27 EHSV souhlasí, že by měly existovat **pevné licenční systémy** pro profesionální kluby v EU zajišťující transparentnost činnosti klubů.

4.28 EHSV se domnívá, že je velmi důležité sdílet **příjmy z médií** prostřednictvím mechanismů solidarity, a podporovat tak amatérský sport.

4.29 Co se týká různých činností uvedených v tomto stanovisku, EHSV vítá **další dialog a dohody**, a to jak mezi Komisí,

členskými státy a nevládními organizacemi, tak mezi evropskými institucemi.

4.30 EHSV důrazně podporuje vytvoření evropských výborů pro sociální dialog v odvětví ⁽⁴⁾, aby bylo zajištěno, že takový dialog posiluje fungování jednotného evropského trhu práce ve sportu. Sociální dialog na evropské úrovni by neměl zahrnovat pouze zaměstnavatele (kluby) a zaměstnance (sportovce, trenéry a podpůrný personál), ale také výrobce sportovního vybavení a mezinárodní organizace působící v různých sportovních odvětvích.

4.31 Možnými tématy pro evropský sociální dialog jsou penzijní fondy, poplatky za vysílání, práva v oblasti reklamy a image, zdraví při práci, problematika hráčů odchovaných v domácích klubech, pracovní smlouvy a podpora nástupu do zaměstnání po ukončení sportovní kariéry.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁴⁾ Na základě článku 138 a 139 Smlouvy o EU.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zlepšování kvality vzdělávání učitelů

KOM(2007) 392 v konečném znění

(2008/C 151/13)

Dne 3. srpna 2007 se Evropská komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Zlepšování kvality vzdělávání učitelů

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 19. prosince 2007. Zpravodajem byl pan SOARES.

Na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna), Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko jednomyslně přijal.

1. Shrnutí a doporučení

1.1 Vzdělání bylo vždy považováno nejen za zásadní prvek seberealizace a osobnostního rozvoje, ale také za činitel rozvoje našich společností. V kontextu silně konkurenčního globalizovaného prostředí má kvůli nárokům, které se dnes kladou na znalosti a schopnosti, ještě větší význam a zásadní úlohu pro budoucnost jak společností, tak jedinců.

1.2 EHSV se domnívá, že hlavním cílem vzdělávání stále je dosáhnout, aby se občané cítili svobodní, aby měli kritického ducha, byli samostatní, schopní přispět k rozvoji společnosti, do níž vstupují, a měli nezbytnou míru schopností k řešení nových úkolů a při tom si byli vědomi, že jsou součástí kulturního dědictví, sdílejí stejné hodnoty a že svět, který obývají, netvoří pouze oni sami, a je proto třeba jej zachovat i pro budoucí generace. Vzdělání musí rovněž přispět k emancipaci jedinců.

1.3 V těchto souvislostech hrají učitelé klíčovou roli pro dosažení tohoto cíle, neboť jejich posláním je předávat znalosti, ale také působit na děti a mládež ve společnosti, kde došlo ke změně rodinné struktury, jež funguje na základě nových způsobů uspořádání.

1.4 EHSV schvaluje sdělení Komise určené Radě a Evropskému parlamentu, které se týká způsobů, jak zlepšit kvalitu vzdělávání učitelů, a celkově souhlasí se zvoleným přístupem.

1.5 EHSV je však toho názoru, že navzdory omezeným pravomocem Komise v této oblasti by sdělení mohlo jít více do hloubky a mohlo by se zabývat otázkami zasluhujícími si vzhledem k důležitosti, jaké se dnes těší, zvláštní pozornost.

1.6 Konkrétně jde o tyto otázky: Jaké nové strategie lze a je třeba vypracovat pro výuku na pozadí změn ve světovém měřítku? Jak řešit nové úkoly, jež vyplývají ze změny rodinných struktur a nových forem jejich uspořádání? Jak zapojit další odbornou přípravu učitelů do souvislosti s celoživotním vzdělá-

váním? Jak učinit povolání učitele přitažlivějším pro mládež, zejména z hlediska odměňování, sociálních jistot a dalších hledisek?

1.7 Stejně jako konstatuje Komise ve svém sdělení, EHSV je pevně přesvědčen, že ve stále složitější a náročnější společnosti je naléhavě nutné uvažovat o povolání učitele jako o klíčovém prvku pro podporu vysoce kvalitního vzdělání, jež se dokáže přizpůsobit požadavkům naší doby; to je důvod, kvůli němuž jsou zlepšení kvality vysokoškolského a odborného vzdělávání učitelů a nezbytné poskytnutí náležitých mzdových podmínek a podmínek kariérního růstu životně důležitými otázkami pro dosažení tohoto cíle.

2. Shrnutí sdělení Komise

2.1 Sdělení spatřuje v kvalitě výuky i ve vzdělávání učitelů klíčové faktory pro zajištění kvalitního vzdělávání a zlepšení výsledků ve vzdělávání mladých lidí. Je uveden výčet řady opatření, která by mohla být v této oblasti přijata, a jsou naznačeny cesty, jakým způsobem by Komise mohla tuto činnost podpořit.

2.2 Podle Komise tyto návrhy jako celek povedou k tomu, že: počáteční a pokračující odborné vzdělávání učitelů budou koordinována, budou koherentní a budou náležitě financována; zabezpečí se, aby všichni učitelé s náležitými znalostmi zaujali odpovídající postoj a disponovali nezbytnými zdroji k tomu, aby byli efektivní; bude povzbuzena profesionalizace vzdělávání a podpořeno prostředí pro reflexi a výzkum zaměřený na pedagogickou praxi vyučujících. Rovněž je třeba posílit prestiž a uznání tohoto povolání.

2.3 Pokud se nám toho podaří dosáhnout, bude možné přispět k celkovému zlepšení kvality vzdělávání a docílit tak toho, že členské státy naplní na národní úrovni cíle z Lisabonu v oblasti sociální soudržnosti, ekonomické konkurenceschopnosti a hospodářského růstu.

3. Obecné připomínky

3.1 Povolání učitele se postupem času vlivem vývoje společnosti a nových očekávání od funkce školy změnilo nejen formálně, ale i z hlediska jeho funkční náplně. Z učitele, který „předává vědomosti“ a od nějž se požadují nezpochybnitelné poznatky, se vývojem dospělo k „učiteli-vychovateli“, který je v procesu učení stimulujícím prvkem a je schopen strukturovat vědomosti, jež mladí lidé získávají z jiných zdrojů, někdy aktualizovanějších, než jsou ty, kterými disponuje sám učitel.

3.1.1 Je třeba řešit zejména otázku poznatků získaných z internetu a prostřednictvím nových komunikačních a informačních technologií, jež jsou dnes většinou mladých lidí k dispozici, protože mladí lidé se k těmto poznatkům dostávají a osvojují si je bez náležité úvahy; řešení je třeba v rámci počáteční odborné přípravy nebo v rámci pokračujícího odborného vzdělávání, aby učitelé byli schopni tyto poznatky přijmout coby nové znalosti, jež je třeba začlenit do vzdělávání mládeže.

3.2 Škola doznala demokratizačního vývoje, je různorodější, neboť je plodem společnosti, která je rovněž diversifikovanější, klade vyšší nároky a je složitější. Demokracie, rovnoprávnost a rozmanitost se v důsledku tohoto vývoje staly v dnešních školách základními pojmy, jež jsou předpokladem integrace ve školách, které navštěvují i zdravotně postižené děti a mládež. V této souvislosti učitelé přibývá nová odpovědnost, jakou je poskytovat individualizovanější a publiku přizpůsobené odpovědi.

3.3 Jevy, jako jsou imigrace, sociální diskriminace, chudoba, násilí mládeže, zejména v městském prostředí, či nejistota zaměstnání a dlouhodobá nezaměstnanost, „vtrhly“ do škol a způsobily, že se povolání učitele stalo složitějším a obtížnějším, ale současně nestálejším a s menší mírou jistoty. Vyučující velmi často neví, jak čelit těmto novým jevům, a nedostává se mu pomoci, což by v těchto situacích bylo třeba.

3.4 Taktéž nové formy rodinného uspořádání zapříčiněné nárůstem podílu zaměstnaných žen, rostoucím počtem rodin s jedním rodičem či ještě jiné způsoby uspořádání společného života vyžadují po učitelích nové schopnosti, především považovat za rodičovskou autoritu toho, kdo byl v dané rodině vybrán.

3.5 Počáteční vzdělávání vyučujících tento vývoj nesledovalo nebo ne vždy. Od vzdělání, které příliš dlouho zůstalo příliš akademické, jsme často přešli ke vzdělávání příliš zaměřenému na pedagogickou a didaktickou složku, čímž došlo k silnému poklesu zastoupení oborových poznatků v počátečním odborném vzdělávání. Právě vyrovnaného zastoupení těchto dvou složek ve vzdělávání učitelů je tedy třeba znovu dosáhnout.

3.6 Počáteční odborná příprava vyučujících musí být vyváženou kombinací vědeckých a pedagogických poznatků, přičemž právě jejich správné vyvážení je to, co je pro povolání učitele specifické. Tato příprava musí zároveň obsahovat psychosociologickou, a dokonce antropologickou složku, která umožní získat znalosti a techniky potřebné pro výuku v multikulturním

prostředí, kde bude třeba zvládat a řešit konfliktní a obtížné situace, a současně zhodnotit vztah mezi kulturami. Musí rovněž naučit budoucí učitele dokázat poslouchat mladé lidi, tak aby je zapojili do hledání nejlepších možných řešení. V této souvislosti je zásadní respektovat práva dětí a mládeže v souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte, podle níž mají všechny děti a mládež právo na vzdělání, odbornou přípravu, volný čas, dobré zacházení a vliv na vlastní život.

3.7 Je sice pravda, co tvrdí Komise a připouští EHSV, totiž že počáteční odborná příprava nemůže poskytnout všechny poznatky a schopnosti požadované pro úspěšné dokončení celého studia, ale je rovněž pravda, že čím je počáteční odborná příprava delší a kvalifikovanější, tím více bude vyučující chtít zhodnotit pokračující vzdělání. Tato otázka nebyla politikami pro vzdělávání učitelů dostatečně doceněna.

3.8 Počáteční odborná příprava učitelů musí mít vyšší cíle, než je pouhé řešení otázky, jaké poznatky předávat a jak. Její součástí musí být i postava vyučujícího jakožto odborníka, který přemýšlí nad svou praxí, je schopen vyhodnotit souvislosti, v nichž své povolání vykonává, definovat potřebné strategie a vyhodnotit jejich výsledky. Musí též předávat myšlenku, podle níž vzdělání může a musí být nástrojem sociální soudržnosti, sociálního a hospodářského rozvoje a nástrojem pro odbornou přípravu občanů, kteří jsou aktivní a angažovaní, respektují rozmanitost kultur a jsou ohleduplní k životnímu prostředí, či dokonce občanů, kteří usilují o vybudování lepšího světa. Učitelé jsou vlastně skutečnými články v řetězu sociální soudržnosti.

3.9 Pokud jde o pokračující vzdělání, to musí odpovídat nejen individuálním potřebám vyučujícího jakožto odborníka, který zná hranice svých znalostí a uvědomuje si sociální a technologický vývoj, k němuž došlo, ale současně kolektivním potřebám školy jakožto společenství, které je součástí širšího společenství, kam patří další činitelé a jiné ovlivňující subjekty.

3.10 V mnoha zemích je pokračující odborné vzdělávání výdobytkem nedávné doby, má proto zapotřebí podpory jakožto nezbytný prvek pro rozvoj učitelského povolání. Pokračující odborné vzdělávání je jedním z úkolů, s nímž je vyučování spjato, a v souvislosti s výkonem povolání učitele se uznává jeho neodmyslitelnost. Musí se mu tedy dostat času, prostoru a zdrojů, které jsou pro jeho realizaci nezbytné.

3.11 Pokračující odborné vzdělávání učitelů odborných a technických předmětů musí odpovídat technickému pokroku. Musí předpokládat partnerství s podniky, aby učitelé mohli poznat nově vyvinuté technologie a byli s nimi seznámeni.

3.12 Jednu z nejzávažnějších chyb politiky pro další odborné vzdělání představuje myšlenka, že vzdělání lze sjednotit pro jeden předmět. Je pravda, že tuto stránku nelze zanedbat, je ovšem také pravda, že tato odborná příprava musí odpovídat potřebám společenství, jehož je daná škola součástí, a musí se utvářet v souladu se vzdělávacím projektem školy samé. Pouze touto cestou bude možné vyřešit úkoly, jež před nás staví společenský a hospodářský vývoj jednotlivých zemí či regionů, a zohlednit nové citlivé stránky života ve společnosti.

3.13 Vstupní podmínky pro výkon povolání a podmínky během jeho vykonávání, specifická podpora při jeho vykonávání, odměňování v souladu se společenským významem tohoto povolání a uznání vykonávané úlohy společností, to je několik faktorů, které vedle vzdělávání učitelů přispívají k tomu, aby výkon tohoto obtížného a náročného povolání lákal ty nejschopnější, a též ke zlepšení školství tím, že bude vyzdvižována jeho náročnost a kvalita.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Sdělení Komise zdůrazňuje, že studium a odborné vzdělávání učitelů jsou úzce spjaty s ostatními politikami, jako například s Evropským paktem mládeže ⁽¹⁾, inovační politikou, politikou pro výzkum, podnikání ⁽²⁾ či těmi, jež se týkají mnohojazyčnosti ⁽³⁾ a uznávání odborné kvalifikace ⁽⁴⁾.

4.2 EHSV celkově připouští, že tyto politiky se mohou týkat dané tematiky, ale domnívá se, že je třeba zdůraznit další otázky, které je nezbytné vzít v úvahu v každé počáteční či pokračující odborné přípravě vyučujících:

4.2.1 Pro uskutečnění cílů tisíciletí, k jejichž plnění se zavázali všichni členové EU v rámci OSN, je třeba vysoce kvalitních vyučujících, jejichž vzdělávání musí vycházet ze společné strategie.

4.2.2 Cíle z Lisabonu, jež zdůrazňují význam znalostí, a tedy vzdělávání, vycházejí ze zásady, že lidé představují v Evropě nejdůležitější kapitál. Zvýšit informovanost mladých o udržitelném rozvoji a sociální tržní ekonomice je úkolem, který vyplývá z Lisabonské strategie a který musí být součástí vzdělávání mladých lidí.

4.2.3 Je třeba zohlednit problematiku genderu – nejen proto, že většina vyučujících jsou ženy, ale rovněž proto, že se jedná o ústřední otázku evropské politiky v oblasti socioekonomického rozvoje a sociální soudržnosti.

4.2.4 Taktéž je třeba mít na mysli globální výchovu mládeže ve všech oblastech: tělesný rozvoj, duševní rozvoj, rozvoj tvůrčích schopností, inovace, rozvoj společenské účasti a potřeby. Promýšlet globální výchovu dětí a mládeže vyžaduje kognitivní schopnosti, didaktickou a pedagogickou přípravu stejně jako smysl pro práci v kolektivu, čehož je možné dosáhnout pouze cestou náročné počáteční odborné přípravy a vhodné pokračující odborné přípravy.

⁽¹⁾ Viz např. stanovisko EHSV ze dne 26.10.2005 k tématu Řešení problémů mladých lidí v Evropě – provádění Evropského paktu pro mládež a podpora aktivního občanství (Úř. věst. C 28, 3.2.2006), zpravodajka paní J. van Turnout.

⁽²⁾ Viz např. stanovisko EHSV k tématu Investice do znalostí a inovace (stanovisko z vlastní iniciativy) ze dne 12.7.2007 (Úř. věst. C 256, 27.10.2007), zpravodaj pan G. Wolf, nebo stanovisko EHSV k tématu Zaměstnatelnost a podnikatelský duch (průzkumné stanovisko) ze dne 11.7.2007 (Úř. věst. C 256, 27.10.2007), zpravodaj pan L.M. Pariza Castaños.

⁽³⁾ Viz např. stanovisko EHSV ze dne 26.10.2006 k tématu Nová rámcová strategie pro mnohojazyčnost (Úř. věst. C 324, 30.12.2006), zpravodajka paní A. Le Nouail.

⁽⁴⁾ Viz např. stanovisko EHSV ze dne 30.5.2007 k návrhu doporučení Evropského parlamentu a Rady o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní vzdělávání (Úř. věst. C 175, 27.7.2007), zpravodaj pan J.I. Rodríguez García-Caro.

4.3 Sdělení načrtává profil učitele v Evropské unii a zdůrazňuje tři zásadní otázky: pohlaví, věk a odměňování, avšak bez toho, aby se hlouběji věnovalo tomu, jak mohou být tyto tři složky navzájem propojeny.

4.3.1 Je sice pravda, že ve všech oblastech výuky jsou ženy stále ve většině, je však rovněž pravda, že jejich počet je nepřímo úměrný společenskému významu a/nebo k výši odměn v jednotlivých odvětvích. Proto také od předškolního vzdělávání směrem k vysokoškolskému vzdělávání počet žen klesá.

4.3.2 Povolání učitele je dnes ve společnosti méně ceněno, konkurují mu atraktivnější profesní dráhy vyžadující ekvivalentní vzdělání, což v důsledku vede k tomu, že toto povolání přestalo lákat nejmladší vrstvy obyvatel. Lze konstatovat, že povolání je náročnější jak po stránce počátečního vzdělání, tak pokud jde o společenskou odpovědnost, avšak úroveň požadavků týkající se pracovních podmínek, podmínek kariérního růstu a mezd neprošla stejným vývojem.

4.3.2.1 Zvláště předměty, jako jsou exaktní vědy, komunikace a informace, trpí důsledky této konkurence, a proto se v těchto předmětech učitelů celkově nedostává.

4.3.3 EHSV ostatně upozorňuje, že jistá tvrzení obsažená ve sdělení nejsou podložena hlubší analýzou, což hrozí nebezpečím, že zůstanou skryty některé složitější skutečnosti. Pokud jde například o porovnání mezd učitelů a průměrné mzdy v daném státě, je třeba brát v potaz váhu mezd vůči HDP, poměr mezi mzdami a délkou pracovní kariéry a vše porovnat s ostatními povoláními, jež jsou stejně náročná z hlediska univerzitního vzdělání.

4.3.4 V dnešní Evropě jsou učitelé výrazně starší a vzhledem k velmi silnému podílu učitelů ve věku mezi 50 a 64 lety se můžeme obávat, zda je bude možné nahradit. EU by měla vypracovat výhledovou studii zaměřenou na budoucí důsledky složení věkové pyramidy.

4.3.5 Je tedy naléhavě nutné zvýšit atraktivitu povolání učitele pro mládež, což přirozeně předpokládá vynaložení větších investic, ale také je třeba – a to je možná ještě důležitější – počítat se změnami společenské a kulturní povahy ve snaze znovu dodat úloze učitele ve společnosti na významu.

4.4 Sdělení Komise uvádí jisté parametry v oblasti vzdělávací politiky, které by mohly přispět ke zlepšení univerzitního a odborného vzdělávání učitelů, zejména pokud jde o celoživotní učení, nezbytné dovednosti, reflektivní praxi a výzkum, kvalifikaci, vzdělávání učitelů v systému vyššího vzdělávání a výuku ve společnosti.

4.4.1 EHSV schvaluje předložené úvahy, ale je toho názoru, že s nimi nelze nakládat nestrukturovaně a odděleně od souvislostí, jejichž jsou součástí. Všechny jsou přirozeně důležité, ale v souvislosti s inflací poznatků, technik a způsobů přístupu ke znalostem vyžadují od společnosti pohled na úlohu učitele, který bude odlišný.

5. Doporučení EHSV

EHSV znovu potvrzuje, že předložené sdělení celkově schvaluje, a domnívá se, že přístup k problematice zlepšení kvality vzdělávání učitelů musí přesahovat rámec počátečního a pokračujícího vzdělávání, a doporučuje proto následující:

5.1 Povolání učitele se musí u společnosti dostat většího významu, neboť má zvláštní důležitost pro naplnění cílů stanovených Lisabonskou strategií a právě učitelé formují nejceněnější kapitál Evropské unie – její lidské zdroje.

5.2 Opětovné uznání tohoto povolání vyžaduje revalorizaci výše mezd, skupinové práce a další odborné přípravy, ale i vstupních podmínek pro přístup k tomuto povolání a k vývoji kariérního růstu, pracovních podmínek a zvláštních podpor pro odvětví a prostředí, které to mají zapotřebí, aby přilákaly k tomuto povolání nadšené schopné mladé lidi.

5.2.1 Tuto revalorizaci by měly provázet zadávací podmínky, které by stanovily, jaké schopnosti se od učitelů očekávají – jak na poli akademických znalostí, tak pokud jde o sociologickou znalost obecně a znalost metodiky vyučování.

5.3 Ačkoli školství není oblastí konkrétní pravomoci Evropské unie, posílení otevřené koordinace, sběr a sdílení informací, výměna osvědčených postupů a spuštění konkrétních programů usilujících o valorizaci povolání mohou být užitečnými nástroji pomoci členským státům k tomu, aby zavedly aktivní politiky v tomto směru.

5.4 Vzdělávání je úkol, který vyžaduje nejvyšší odpovědnost. Je tedy třeba vypracovat strategie, které by mohly pomoci nejmladším vyučujícím na začátku jejich kariéry – cestou pomoci ze strany zkušenějších učitelů, kteří by ostatně vzhledem k profesionálnímu opotřebení (fyzickému i psychickému) neměli být nuceni zastávat stejné úkoly až do důchodu.

5.5 Existence mnohaoborových pedagogických skupin, koordinovaných vyučujícími či nikoli, je dnes zásadním nástrojem jakéhokoli vzdělávacího plánu, který bere v úvahu nové sociální skutečnosti (struktura a uspořádání rodiny, čas a organizace práce, dlouhodobá nezaměstnanost, přistěhovalectví, a zejména problém neznalosti jazyka a kultury hostitelské země) či trvalé zvláštní skutečnosti (děti a mládež se zvláštními výchovnými potřebami z důvodu postižení, boj proti sexismu a zohlednění rovnosti příležitostí pro obě pohlaví). V této souvislosti je zapotřebí, aby byli učitelé s těmito tématy dostatečně seznámeni v rámci základního vzdělání. Navíc je nutné vychovávat učitele, kteří by se specializovali na výuku dětí a mládeže se zvláštními výchovnými potřebami, čehož lze dosáhnout také prostřednictvím magisterského či doktorandského studia.

5.6 Další společenskou skutečností, která se šíří ve školních zařízeních, je násilí mládeže přítomné zejména v městském prostředí; je třeba se na něj dívat z širší perspektivy chápající tento jev z hlediska více oborů.

5.7 Investice do pomocného vyučujícího personálu je zásadní pro zabezpečení průvodních vzdělávacích činností, za něž odpovídá škola a které překračují rámec odpovědnosti, jež přímo vyplývá z činnosti učitele.

5.8 Počáteční odborná příprava musí brát v úvahu všechny tyto vstupní údaje, a dosahovat tedy vysokých kvalit jak po vědecké, tak po pedagogické a didaktické stránce, či pokud se týká nových dovedností, jako například schopnosti pracovat ve skupině, spolupůsobit s ostatními sociálními činiteli, a zejména s rodinami a schopnost vzbuzovat u ostatních touhu učit se. Měla by vést k takovým způsobům vedení a využití týmového ducha, které umožní předcházet a neutralizovat konflikty latentně přítomné ve společnosti.

5.9 EHSV rovněž doporučuje, aby povolání učitele bylo považováno za povolání, jež vyžaduje delší počáteční přípravu, klade náročné požadavky a žádá hlubší znalost vztahů mezi školou a společností včetně trhu práce.

5.10 Pokud se týká dalšího odborného vzdělávání, je třeba o něm uvažovat jako o nedílné součásti práce učitele, což je důvod, kvůli němuž musí stát sestavit programy pro zavedení systému, který bude odpovídat potřebám vyučujících i škol.

5.11 K tomu, aby další odborné vzdělávání bylo úspěšné a účinné v dosahování svých cílů, je třeba, aby se na něm vyučující již od fáze návrhu a plánování až po jeho realizaci aktivně podíleli a aby bylo zaměřeno hlavně na školy a specifické cíle vzdělávacího plánu každé z nich.

5.12 Socioekonomické činitele a zejména odborové organizace zastupující učitele je třeba považovat za hodnotné partnery při stanovování cílů a vyhodnocování systémů počátečního a pokračujícího vzdělávání učitelů.

5.13 Pokračující vzdělávání by mohlo obsahovat složku „účast rodičů a vychovatelů“, aby se posledně uvedení mohli do vzdělávacího plánu školy zapojit, uvědomit si pestrost faktorů, které do výuky jejich dětí vstupují, a byli tak partnerem při výchově svých dětí i mimo rodinný kruh.

5.14 Pokračující vzdělávání by mělo mít rovněž funkci interprofesionálního diskusního fóra, takže by bylo vhodné, aby s ním byli provázáni další činitelé z oblasti školství, kteří se podílejí na vzdělávacím procesu, a aby bralo v úvahu možnost zapojit do globálnějšího procesu různé školy.

5.15 Konečně evropské programy by měly stimulovat výměnu zkušeností a informací mezi školami z různých zemí, které čelí podobným skutečnostem. Výměna zkušeností mezi školami v hostitelských zemích a školami ze zemí původu migrantů by například byla dobrou myšlenkou pro pochopení obtíží dětí a mládeže z této skupiny obyvatel a pro nalezení strategií, jež by umožnily překonat potíže, které jsou zjevné.

5.16 Ostatně rámec Lisabonské strategie může podporovat mobilitu učitelů v zemích Unie, zejména prostřednictvím studijního volna, jakožto sílu, jež přenáší (či přináší) zkušenosti a inovace, které by měly vést ke zlepšování vzdělávání po celý život.

5.17 Je třeba nalézt náležité ukazatele vzdělávání uznávané ve všech zemích Unie, jež by umožnily vyhodnotit dosažené úspěchy a napomohly vzdělávacím systémům k pokroku a přiblížení společnému cíli, jímž je zlepšení kvalifikace a sociální soudržnosti.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Podpora plnohodnotné účasti mladých lidí na vzdělávání, zaměstnanosti a ve společnosti

KOM(2007) 498 v konečném znění

(2008/C 151/14)

Dne 5. září 2007 se Komise, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Podpory plnohodnotné účasti mladých lidí na vzdělávání, zaměstnanosti a ve společnosti

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 19. prosince 2007. Zpravodajem byl pan TRANTINA.

Na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 17. ledna 2008), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 137 hlasy pro a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Shrnutí doporučení

1.1 EHSV souhlasí s tím, že je třeba vytvořit opravdu evropskou průřezovou strategii pro mládež, a je připraven přispět k tomuto procesu svými prostředky, například přímými kontakty se základními organizacemi a zvyšováním informovanosti institucí EU o problémech a řešeních na místní úrovni.

1.2 EHSV se domnívá, že stálá struktura v rámci Komise (která by koordinovala práci různých zúčastněných GR) nebo interinstitucionální skupina by měly usnadnit proces vytváření úspěšné a udržitelné průřezové strategie pro děti a mládež, jehož základem by mělo být zřízení monitorovacího mechanismu s jasnými cíli a termíny.

1.3 EHSV se domnívá, že za účelem zvýšení míry zaměstnanosti v Unii je třeba upřednostnit dosažení vysoké zaměstnanosti mladých lidí před zaměstnaností starších pracovníků, protože zaměstnanost mladých lidí bude mít dlouhodobé sociologické (nezávislost, sociální důsledky, porodnost, rodina atd.) a hospodářské důsledky z hlediska růstu, financování sociálních služeb, spotřeby, spoření a investic (výstavba atd.). Vyzývá členské státy a evropské instituce, aby podnikly nezbytné kroky ke snížení nezaměstnanosti mládeže v Evropě především rychlejším a účinnějším prováděním Evropského paktu pro

mládež a národních programů reforem Lisabonské strategie v členských státech.

1.4 EHSV vyzývá k tomu, aby byla větší pozornost věnována situaci mladých lidí ve venkovských a chudých městských oblastech. EHSV vybízí členské státy, aby se ujal úkolu a snažily se vymýtit dětskou chudobu, a žádá, aby zavedly opatření pro zlepšení začlenění zdravotně postižených mladých lidí do společnosti za rovných podmínek.

1.5 EHSV doporučuje, aby Komise dále pracovala na uznávání dobrovolné činnosti mládeže prostřednictvím spolupráce s organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců, zástupců formálního vzdělávacího systému a příslušných nevládních organizací.

1.6 EHSV znovu uvádí své hlavní připomínky k tématu dobrovolné činnosti mládeže:

- Komise by měla vyhlásit rok dobrovolníků a zveřejnit bílou knihu o dobrovolné činnosti a aktivním občanství v Evropě.
- Komise a členské státy by měly zvýšit povědomí o přínosu práce mládeže pro rozvoj mladých lidí a jejich dovedností, hodnot a postojů získaných aktivním zapojením v organizacích a pracovních aktivitách mládeže.

1.7 Výbor odrazuje od způsobů zapojení mladých lidí do zaměstnání, které jsou nestálé a nemají perspektivu: není již možné doporučovat příležitostnou práci či stále nejistější pracovní dobu a smlouvy, neboť již byl dokázán jejich dopad na rostoucí počet mladých lidí pocházejících z různých sociálních prostředí. Příležitostná práce nabízená jako prozatímní řešení mezi odchodem z počátečního vzdělávání a vstupem do aktivního života zpomaluje profesní růst a převzetí trvalé odpovědnosti v sociálním a rodinném životě, jak bohužel dokazují studie a sledování Dublinské nadace, Mezinárodní organizace práce či Evropské agentury pro sledování zaměstnanosti.

1.8 EHSV podporuje rozvoj strukturovaného dialogu mezi tvůrci politik a mladými lidmi. Tento dialog by měl přispět k vytvoření evropské průřezové strategie pro mládež, kterou navrhla Komise ve svém sdělení. EHSV vítá návrh Komise vypracovat každé tři roky zprávu týkající se mládeže a doporučuje, aby do vypracovávání této zprávy byla zapojena občanská společnost mládeže, především národní rady mládeže.

1.9 EHSV je pro rozvoj pevného partnerství mezi EU a mladými lidmi v podobě prohlášení, které by mělo být podepsáno mezi evropskými institucemi a jejich partnerem na straně mládeže – Evropským fórem mládeže.

2. Úvod

2.1 EHSV se tematikou mládeže zabývá již více než deset let. Nejnovější stanoviska jsou stále relevantní a alespoň některá by zde mohla být uvedena ⁽¹⁾.

(1) Stanovisko EHSV ze dne 26. října 2005 ke sdělení Komise o evropských politikách týkajících se mládeže: Řešení problémů mladých lidí v Evropě – provádění Evropského paktu pro mládež a podpora aktivního občanství, zpravodajka: paní Van Turnhout (Úř. věst. C 28, 3.2.2006).

Stanovisko EHSV ze dne 13. prosince 2006 k tématu Dobrovolná činnost, její úloha v evropské společnosti a její vlivy, zpravodajka: paní Koller (Úř. věst. C 325, 30.12.2006).

Stanovisko EHSV ze dne 16. července 2006 ke sdělení Komise Plnění lisabonského programu Společenství: Podpora podnikatelského smýšlení prostřednictvím vzdělávání a školství – KOM(2006) 33 v konečném znění, zpravodajka: paní Jerneck (Úř. věst. C 309, 16.12.2006).

Stanovisko EHSV ze dne 12. července 2007 k tématu Pracovní příležitosti pro prioritní skupiny (Lisabonská strategie), zpravodaj: pan Greif (Úř. věst. C 256, 27.10.2007).

Stanovisko EHSV ze dne 14. září 2006 k tématu Evropské občanství a prostředky ke zvýšení jeho viditelnosti a účinnosti, zpravodaj: pan Vever (Úř. věst. C 318, 23.12.2006).

Stanovisko EHSV ze dne 10. března 2005 k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí program „MLÁDEŽ V AKCI“ na období 2007–2013 zpravodaj: pan Rodríguez-García Caro (Úř. věst. C 234, 22.9.2005).

Stanovisko EHSV ze dne 30. května 2007 ke sdělení Komise Strategie EU na podporu členských států při snižování škod souvisejících s alkoholem, zpravodajové: paní Van Turnhout a pan Janson (Úř. věst. C 175, 27.7.2007).

Stanovisko ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – K obecným zásadám flexikurvy: větší počet a vyšší kvalita pracovních míst prostřednictvím flexibility a jistoty – KOM(2007)359 v konečném znění, zpravodajové: pan Janson a pan Ardhe – SOC/283, ve fázi zpracování.

2.2 Evropská komise přijala dne 5. září 2007 sdělení k tématu Podpora plnohodnotné účasti mladých lidí na vzdělávání, zaměstnanosti a ve společnosti, které společně vypracovalo GR pro výchovu a kulturu a GR pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti. Na vypracování tohoto sdělení se podílela i jiná generální ředitelství. Sdělení se zabývá tématy jako vzděláváním mládeže, zaměstnaností, zdravím a občanstvím a snaží se je řešit meziodvětvovým způsobem. Toto sdělení doplňují dva pracovní dokumenty útvarů Komise – jeden o dobrovolné činnosti, druhý o zaměstnanosti mladých lidí.

2.3 Sdělení reaguje na některé zajímavé závěry zprávy *Investing in Youth: an empowerment strategy* (Investice do mládeže: strategie posílení), kterou vydal Výbor poradců pro evropskou politiku (BEPA) v dubnu 2007.

2.4 Celkově EHSV vítá přístup Evropské komise jak z hlediska postupu, tak z hlediska obsahu tohoto stanoviska. S potěšením konstatuje, že se na jeho vypracování podílelo několik generálních ředitelství.

2.5 EHSV je však znepokojen kvůli provádění plánů na vytvoření této průřezové strategie pro mládež. Komise nedoporučuje žádný postup k dosažení tohoto cíle. Podle první reakce Rady nemá dosud žádný členský stát v tomto směru plány.

3. Více lepšího vzdělání pro všechny mladé lidi

3.1 Tato kapitola pojednává téměř výhradně o formálním vzdělávání, i neformální vzdělávání však umožňuje získávat dovednosti a schopnosti nezbytné pro úspěšný proces celoživotního vzdělávání tím, že doplňuje práci školních systémů. Proto je mu třeba věnovat také odpovídající pozornost.

3.2 Obecně EHSV souhlasí s návrhy týkajícími se zlepšení kvality vzdělávání, protože jsou v souladu se současnými strategiemi a dokumenty.

3.3 EHSV také souhlasí s tím, že by měl být vytvořen prvek specifický pro mládež v rámci Europassu, který doplňuje pas mládeže (Youthpass), neboť Youthpass se zaměřuje pouze na činnosti vykonávané mladými lidmi v rámci programu Mládež v akci. Rozsah aktivit mládeže, které je třeba uznávat, je však mnohem širší.

3.4 EHSV doporučuje, aby Komise dále pracovala na uznávání dobrovolné činnosti mládeže prostřednictvím spolupráce s organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců, zástupců formálního vzdělávacího systému a příslušných nevládních organizací.

3.5 Mladí lidé, kteří nedokončí školu, by měli mít příležitost účastnit se neformálních školicích programů, které by je vybavily pro život dospělých a pro úspěšnou účast na trhu práce buď jako zaměstnance, nebo podnikatele.

4. Mládež a zaměstnanost: výzva pro Evropu

4.1 EHSV zdůrazňuje, že nezaměstnanost mládeže v Evropě ohrožuje budoucnost Evropy a vyzývá členské státy a evropské instituce, aby podnikly nezbytné kroky ke zlepšení situace. Tyto kroky by měly spočívat především v rychlejší a účinnější provádění Evropského paktu pro mládež, ve kterém má mnoho členských států velké rezervy. Dnes je Evropský pakt pro mládež spíše deklarací než skutečným pracovním plánem.

4.2 V předcházejícím stanovisku ⁽²⁾ EHSV požadoval, aby se zvažilo začlenění následujících cílů do lisabonských národních programů reformem:

- Každý členský stát by měl v období 2006-2010 snížit počet nezaměstnaných mladých lidí minimálně o 50 % (v současnosti je míra nezaměstnanosti v Evropské unii u osob mladších 25 let 17,4 %, ve většině zemí je vyšší než celková nezaměstnanost a ve většině států EU je přinejmenším dvakrát vyšší než v celkovém hospodářství).
- Zlepšení cíle pro zkrácení lhůty pro aktivaci mladých lidí hledajících práci příp. učňovské místo z šesti měsíců na čtyři.
- Rozvíjet systémy sociálního zabezpečení, které mladým lidem umožní být v pozici, kdy mohou sami rozhodovat o své budoucnosti.
- Snížit počet případů předčasného ukončení školní docházky o 50 % v období 2006-2010 a podporovat praxi v podnicích.

4.3 EHSV nedávno přijal průzkumné stanovisko k tématu flexikurty ⁽³⁾, které by mohlo poskytnout dobrý základ pro budoucí práci na tomto tématu. Uvádí se v něm mimo jiné, že „mladí lidé v mnoha členských státech se na trhu práce ocitají v nejistém postavení z důvodu vysoké nezaměstnanosti, existence smluv na dobu určitou, nedostatečného sociálního zabezpečení a nabídky práce, která neodpovídá jejich kvalifikaci.“

4.4 Sociální nestabilita, kterou jsme mohli až doposud považovat za vlastní a příznačnou pro věkové období, jež nazýváme mládež, se však v případě mnoha mladých lidí v Evropě a ve světě zvyšuje. Setkávají se s nejistotou zaměstnání či s materiálními potížemi; stačí nahlédnout do posledních zpráv Mezinárodní organizace práce, které jsou výmluvné. Rovněž starší generace by se měly zajímat o to, jakou budoucnost připraví svým potomkům.

4.5 EHSV již vybízel k posílení podnikání mladých prostřednictvím finanční a technické podpory a snížením byrokracie, nutné pro převzetí, převod a založení podniku, na minimum. Proto má EHSV zájem na navrhovaném pilotním projektu na podporu mobility mladých podnikatelů.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV ze dne 26. října 2005 ke sdělení Komise o evropských politikách týkajících se mládeže – Řešení problémů mladých lidí v Evropě – provádění Evropského paktu pro mládež a podpora aktivního občanství, zpravodajka: paní Van Turnhout (Úř. věst. C 28, 3.2.2006).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV k tématu Koncept flexikurty (kolektivní vyjednávání a úloha sociálního dialogu) – KOM(2007)359 v konečném znění, zpravodajové: pan Janson a pan Ardhe – SOC/283, ve fázi zpracování.

4.6 Co se týče iniciativy Komise zabývající se stáží, souhlasí EHSV s tím, že by měl být zaveden určitý druh evropského rámce kvality stáží, a nabídnuto podnikům, aby se zavázaly dodržovat jeho zásady uzavírání jasných smluv s mladými lidmi. Dnes jsou v mnoha případech mladí lidé na stážích zneužíváni jako levná pracovní síla místo toho, aby se učili a připravovali na budoucí zaměstnání.

4.7 V souladu s návrhem Komise, který vybízí členské státy, aby využívaly vnitrostátní politiky a fondy EU na podporu přechodu mladých lidí od vzdělávání k zaměstnání, vyzývá EHSV členské státy, aby snížily administrativní zátěž spojenou se žádostmi o financování z fondů EU, protože tím snižují šance dobrovolných nevládních organizací mládeže žádajících o tento typ financování. Předběžné financování projektů nevládních organizací by také pomohlo zlepšit šance jejich projektů.

5. Využití plného potenciálu všech

5.1 EHSV vyzývá k tomu, aby byla větší pozornost věnována mladým lidem ve venkovských a chudých městských oblastech. V mnoha venkovských a chudých městských oblastech nemají mladí lidé přístup k vysoce kvalitnímu vzdělání, odborné přípravě, mobilitě, zdravotnickým službám, zařízením pro volný čas, pracovním příležitostem nebo nemají možnost začlenit se do občanské společnosti.

5.2 EHSV vyzývá členské státy, aby se chopily výzvy a snažily se vymýtit chudobu dětí a mladých lidí, která má pro ně závažné důsledky v celé řadě oblastí, jako je zdraví, vzdělání, a dokonce jejich „životní šance“ dostat se v budoucnu vůbec z pasti chudoby.

5.3 Sdělení opomíjí zásadní spojitost, která existuje mezi rozsahem a úrovní zařízení péče o děti na jedné straně a pozdějšími studijními výsledky ve škole a úspěchem v profesním životě na druhé straně. EHSV doporučuje, aby byl v souladu s cíli stanovenými v Lisabonské strategii zdůrazněn význam zařízení denní péče o dítě v přípravě na školní docházku a na samostatný život a rovněž skutečnost, že tato zařízení jsou důležitým nástrojem k usnadnění sociální integrace a ke kompenzaci zaostávání.

5.4 EHSV žádá, aby byla zavedena další opatření ke zlepšení začlenění dětí a mladých lidí se zvláštními potřebami, znevýhodněním či handicapem do společnosti za rovných podmínek: rovnocenná účast na činnostech programu Mládež, rovnoprávný přístup k informacím o politice mládeže a o projektech pro mládež a dále opatření vedoucí ke zvyšování povědomí.

5.5 EHSV celkově souhlasí s analýzou Evropské komise týkající se otázek rovnosti žen a mužů. EHSV však s politováním konstatuje, že sdělení neobsahuje žádné nové návrhy na boj proti stereotypům v otázkách rovnosti žen a mužů.

5.6 EHSV již požádal Komisi, aby provedla opatření zaměřená na zdraví dětí a mladých lidí, a především na zdravý a vyvážený životní styl:

- EHSV vyzval ke kolektivnímu zapojení mladých lidí do platformy EU pro zdraví, stravování a tělesnou aktivitu;
- EHSV je znepokojen nárůstem škodlivé a nebezpečné konzumace alkoholu mezi mladými lidmi a dětmi v mnoha členských státech v období posledních deseti let, zejména pak nárůstem nárazového pití s vyloženým cílem se opít;
- EHSV upozorňuje na obchodní praktiky, jež spočívají v prodeji plechovek se směsí alkoholu a nealkoholických nápojů, s cílem podněcovat mladé lidi k pravidelné konzumaci alkoholu;
- EHSV vyzývá k intenzivnějšímu boji proti různým formám násilí na dětech a mládeži, stejně jako ke zvýšení informovanosti a vzdělávání v oblasti prevence a léčby.

5.7 Ve smyslu stanovisek Výboru z poslední doby k tématu Podporovat solidaritu mezi generacemi ⁽⁴⁾ se národní rady mládeže, pokud existují, nezabývají pouze solidaritou s mládeží; v rámci spolupráce a solidarity s ostatními věkovými skupinami občanské společnosti (malé děti, osoby středního věku, starší osoby) musí být národní rady mládeže zapojeny do horizontálních průřezových politik.

5.8 Proto EHSV vítá skutečnost, že Komise přijala novou strategii v oblasti zdraví.

6. Aktivní mladí občané

6.1 EHSV podporoval aktivní účast mladých lidí ve svých stanoviscích i tím, že nabídl své prostory pro uspořádání Evropského týdne mládeže v roce 2007.

6.2 V jednom z předcházejících stanovisek EHSV zdůraznil význam aktivní účasti a samostatnosti mladých lidí ve společnosti všeobecně. EHSV proto doporučil, aby:

- mladí lidé byli středem tohoto dění, aby byli povzbuzováni k aktivní účasti na vývoji politik a dostali prostor k vyjadřování svých názorů za pomoci všech nezbytných prostředků;
- členské státy a instituce poskytly potřebné zdroje, podporu a mechanismy, aby mladým lidem na všech úrovních pomohly zapojit se do rozhodování a činností, které ovlivňují jejich život. Pouze skutečný vliv povede ke skutečné odpovědnosti;
- Komise a členské státy vyvíjely a prováděly své politiky ve spolupráci s mladými lidmi a organizacemi mládeže a nadále je zapojovaly do všech kroků;

⁽⁴⁾ Stanovisko z vlastní iniciativy ze dne 16. prosince 2004 k tématu Mezigenerační vztahy, zpravodaj: pan Bloch-Lainé (Úř. věst. C 157, 28.6.2005).
Stanovisko EHSV k tématu Podporovat solidaritu mezi generacemi, zpravodaj: pan JAHIER (CESE 1711/2007 – SOC/277), přijaté na plenárním zasedání ve dnech 12. a 13. prosince 2007.

- s mladými lidmi, organizacemi mládeže a sociálními partnery probíhaly konzultace o tvorbě opatření pro tuto iniciativu s lisabonskými národními programy reforem a o následujícím provádění.

6.3 EHSV by uvítal, kdyby část sdělení pojednávající o dobrovolné činnosti mladých lidí (odstavec 5.2) byla mnohem důraznější a méně obecná. EHSV lituje, že žádné z jeho doporučení formulovaných v průzkumném stanovisku ⁽⁵⁾ nebylo do sdělení zahrnuto.

6.4 EHSV proto znovu uvádí své hlavní připomínky k tomuto tématu:

- měla by být přijata charta na evropské úrovni, která by stanovovala úlohu dobrovolných organizací, včetně jejich práv a povinností;
- Komise by měla vyhlásit rok dobrovolníků a zveřejnit bílou knihu o dobrovolné činnosti a aktivním občanství v Evropě;
- členské státy by měly vypracovat právní rámec, který by zaručil právo provádět dobrovolnou činnost nezávisle na právním nebo sociálním postavení jednotlivce a zavedl ustanovení týkající se pojištění a proplácení výdajů;
- Komise a členské státy by měly zvýšit povědomí o přínosu práce mládeže pro rozvoj mladých lidí a jejich dovedností, hodnot a postojů získaných aktivním zapojením v organizacích a pracovních aktivitách mládeže;
- EU by měla klást zvláštní důraz na uznávání schopností získaných dobrovolnou činností.

6.5 EHSV podporuje rozvoj pevného partnerství mezi EU a mladými lidmi v podobě prohlášení, které by mělo být podepsáno koncem tohoto roku mezi evropskými institucemi a jejich partnerem na straně mládeže – Evropským fórem mládeže. S uspokojením bere na vědomí, že Evropské fórum mládeže společně s partnery se zájmem uvažuje o odpovídajících prostředcích a nástrojích, jež by zajistily, že v rámci tohoto procesu budou vyslyšeny a brány v úvahu také názory především mladých lidí s menšími příležitostmi ⁽⁶⁾.

6.6 Dále EHSV podporuje rozvoj strukturovaného dialogu mezi tvůrci politik a mladými lidmi. Tento dialog by měl přispět k vytvoření evropské průřezové strategie pro mládež, kterou navrhla Komise ve svém sdělení. EHSV proto navrhuje, aby byla svolána schůzka k dialogu všech příslušných generálních ředitelství Komise, zástupců Rady a Evropského parlamentu a občanské společnosti mládeže a byl stanoven společný plán jak řešit

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV ze dne 13. prosince 2006 k tématu Dobrovolná činnost, její úloha v evropské společnosti a její vlivy (SOC 243), zpravodajka: paní Koller, spoluzpravodajka: paní Eulenburg (Úř. věst. C 325, 30.12.2006).

⁽⁶⁾ Reakce Evropského fóra mládeže na sdělení Evropské komise, 7.4.2007.

otázku mládeže meziodvětvovým způsobem. EHSV je toho názoru, že tento společný plán by byl konkrétním krokem k reakcím na požadavky mladých lidí a občanské společnosti mládeže vyjádřené při příležitosti summitu mládeže v Římě v březnu 2007.

6.7 Strukturovaný dialog s mladými lidmi by měl také řádně využít existujících prostředků, zvláště akcí mládeže v rámci předsednictví EU a Evropských týdnů mládeže. Tyto akce by se však měly využít pro diskuse o pokroku dosaženém v evropské

průřezové strategii pro mládež a jejich písemné výsledky by měly s tímto pokrokem souviset. Není třeba psát nová prohlášení, neměly by se znovu vymýšlet věci, které již existují.

6.8 EHSV vítá návrh Komise každé tři roky připravit zprávu EU o mládeži. Tato zpráva by měla souviset s průřezovou strategií pro mládež a jejími cíli s dobře definovanými ukazateli úspěchu nebo neúspěchu. Při vypracovávání této zprávy by mělo být zajištěno zapojení občanské společnosti mládeže, především národních rad mládeže.

V Bruselu dne 17. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Níže uvedené pozměňovací návrhy, které obdržely nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů, byly zamítnuty během diskuse (čl. 54 odst. 3 Jednacího řádu):

Odstavec 6.3

Upravit takto:

„EHSV by uvítal, kdyby část sdělení pojednávající o dobrovolné činnosti mladých lidí (odstavec 5.2) byla mnohem důraznější a méně obecná. Připomíná, aby se dobrovolná činnost nezaměňovala s dobrovolnictvím a aby mohla být dobrovolná činnost placena ⁽¹⁾“. EHSV lituje, že žádné z jeho doporučení formulovaných v průzkumném stanovisku nebylo do sdělení zahrnuto.“

Hlasování

Pro: 17 Proti: 30 Hlasování se zdrželo: 15

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV ze dne 13. prosince 2006 k tématu Dobrovolná činnost, její úloha v evropské společnosti a její vlivy (SOC 243), zpravodajka: paní Koller, spoluzpravodajka: paní Eulenburg (Úř. věst. C 325, 30.12.2006).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. [...] na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti

KOM(2007) 439 v konečném znění – 2007/0152 (CNS)

(2008/C 151/15)

Dne 5. října 2007 se Rada, v souladu s článkem 262 Smlouvy o založení Evropského společenství, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. [...] na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 19. prosince 2007. Zpravodajem byl pan RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO.

Na 441. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 16. a 17. ledna 2008 (jednání dne 16. ledna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko jednomyslně.

1. Závěry

1.1 Výbor vítá návrh nařízení, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a jeho prováděcího nařízení (ES) č. [...] na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti, neboť toto nařízení je krokem směrem k narovnání zacházení se státními příslušníky členských států a státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají na území EU.

1.2 Výbor v tomto smyslu doufá a přeje si, aby byly zohledněny následující připomínky, které jsou shrnutím příslušného oddílu tohoto stanoviska:

1.2.1 Je třeba zamezit jakékoliv situaci, která by měla za následek to, že zůstane v platnosti nařízení (ES) č. 859/2003 a tedy nařízení (EHS) č. 1408/71 a jeho prováděcí nařízení.

1.2.2 Znění předpisu nahrazujícího nařízení (ES) č. 859/2003 nesmí obsahovat přílohu se zvláštními ustanoveními, které by obsahovaly výjimky při provádění nařízení (ES) č. 883/2004.

1.2.3 Vyjádření Evropského hospodářského a sociálního výboru jako zástupce organizované občanské společnosti Evropské unie by mělo být požadováno vždy, když se jedná o vydávání ustanovení tohoto druhu.

2. Úvod

2.1 V dubnu 1991 Evropský hospodářský a sociální výbor ve stanovisku z vlastní iniciativy k tématu postavení migrujících pracovníků z třetích zemí ⁽¹⁾ vyjádřil podporu rovnému zacházení se státními příslušníky Společenství a státními příslušníky třetích zemí v sociální oblasti.

2.2 V říjnu 1999 se Evropská rada v Tampere vyslovila pro rovné zacházení se státními příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají v členských státech, prostřednictvím udělení práv

a povinností podobných těm, kterých požívají občané Evropské unie. K těmto právům logicky patří právo na volný pohyb, včetně dopadů, které tato mobilita má na socioprofesionální oblast.

2.3 Článek 63 Smlouvy o založení Evropského společenství stanoví, že Rada po vstupu v platnost Amsterdamské smlouvy přijme „opatření vymezující práva a podmínky, na základě kterých mohou státní příslušníci třetích zemí, kteří oprávněně pobývají v některém členském státě, pobývat v ostatních členských státech“ ⁽²⁾. Tato opatření se týkají práva pobytu a práva na mobilitu těchto osob.

2.4 V květnu 2003 bylo navrženo nařízení (ES) č. 859/2003 ⁽³⁾, které rozšířilo působnost nařízení (EHS) č. 1408/71 a nařízení (EHS) č. 574/72 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení do té doby nevztahovala pouze z důvodu jejich státní příslušnosti ⁽⁴⁾. Tímto bylo naplněno ustanovení čl. 63 Smlouvy o založení Evropského společenství a byla rozšířena působnost nařízení týkajících se systémů sociálního zabezpečení na státní příslušníky třetích zemí, jejich rodinné příslušníky a pozůstalé po nich, kteří jako státní příslušníci třetích zemí oprávněně pobývají v Evropské unii.

2.5 V roce 2004 bylo přijetím nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení stanoveno datum zrušení nařízení (EHS) č. 1408/71 na dobu, kdy bude přijato a zveřejněno prováděcí nařízení k nařízení (ES) č. 883/2004. Pokud by nebyl přijat návrh nařízení, který je předmětem předkládaného stanoviska, na státní příslušníky třetích zemí, kteří oprávněně pobývají v Evropské unii, by se nadále vztahovalo nařízení (EHS) č. 1408/71, nemohli by využít zjednodušení a zlepšení, které se zavádí nařízením (ES) č. 883/2004, a vznikla by paradoxní situace, ve které by existovaly dvě nařízení o sociálním zabezpečení, přičemž jedno by se uplatňovalo pouze na státní příslušníky třetích zemí.

⁽²⁾ Konsolidovaná verze Smlouvy o založení Evropského společenství.

⁽³⁾ Úř. věst. L 124, 20.5.2003.

⁽⁴⁾ Již jsou kryti nařízením 883/2004 osoby bez státní příslušnosti, uprchlíci a členové rodin a pozůstalí občanů EU.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 339, 31.12.1991, zpravodaj: pan Amato.

3. Shrnutí návrhu

3.1 Návrh nařízení má tři články a obsahuje pravděpodobně stejně jako předchozí nařízení přílohu, která není přiložena k předloženému návrhu. Znění článků téměř doslova opakuje obsah nařízení, které nahrazuje.

3.2 První článek definuje oblast působnosti, kterou jsou logicky státní příslušníci třetích zemí, jejich rodinní příslušníci a pozůstalí po nich, kteří oprávněně pobývají na území jednoho členského státu a na které se nevztahuje nařízení (ES) č. 883/2004.

3.3 Druhý článek uvádí stejné výjimky, které obsahuje současné platné nařízení (ES) č. 859/2003 a které se týkají uplatnitelných nároků pro období před 1. červnem 2003, kdy současné nařízení vstoupilo v platnost.

3.4 Třetí článek stanovuje vstup v platnost tohoto nařízení a zrušení nařízení (ES) č. 859/2003 s účinkem od stejného dne.

4. Připomínky

4.1 Výbor vítá návrh nařízení a znovu vyjadřuje svou bezvýhradnou podporu pro rozšíření rovného zacházení se státními příslušníky členských států a se státními příslušníky třetích zemí v sociální oblasti a je přesvědčen, že toto rovné zacházení usnadní postupnou integraci migrantů z třetích zemí do členských států EU.

4.2 Výbor vítá, že ho Rada požádala o stanovisko v souvislosti s projednáváním návrhu nařízení, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a jeho prováděcího nařízení na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti. Výbor však nechápe, proč ke stejné žádosti nedošlo při projednávání nařízení (ES) č. 859/2003 a EHSV se nemohl vyjádřit k tak významnému tématu.

4.3 Nezávisle na tématech, ke kterým se Výbor musí povinně vyjadřovat, by bylo dle Výboru vhodné, aby byl jeho názor brán v potaz při projednávání všech otázek, které mají sociální dopad, zejména pokud se jedná o otázky související s prováděním ustanovení, která se týkají sociálních dávek poskytovaných v rámci sociálního zabezpečení.

4.4 V jednom z bodů odůvodnění nařízení (ES) č. 859/2003 se uvádí, že Spojené království a Irsko si v souladu s článkem 3 Protokolu o postavení Spojeného království a Irska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o založení Evropského společenství, přejí zúčastnit se přijímání a provádění tohoto nařízení.

4.5 Návrh nařízení, které nahradí nařízení (ES) č. 859/2003, zatím neobsahuje žádný bod odůvodnění k dané skutečnosti, a Výbor tedy předpokládá, že ani jeden z členských států sdělení zatím nevypracoval. Výbor se v tomto smyslu důrazně vyslovuje pro to, aby k přijetí došlo u příležitosti přijetí nového nařízení, aby nenastala situace popsaná v odstavci 2.5 tohoto stanoviska, tedy že nařízení (EHS) č. 1408/71 zůstane platné pouze v jednom nebo dvou členských státech a bude uplatňováno pouze na státní příslušníky třetích zemí.

4.6 Současné nařízení (ES) č. 859/2003 obsahuje přílohu, ve které se uvádějí výjimky z uplatňování nařízení ve dvou členských státech v případě velmi konkrétních dávek. Ve znění návrhu, který byl předložen Výboru, tato příloha chybí. To může znamenat, že žádný členský stát nechtěl uplatnit žádnou výjimku k nařízení, nebo že se členské státy k tomuto aspektu ještě nevyjádřily.

4.7 Ať už je důvod chybějící přílohy jakýkoliv, Výbor v souladu s názorem, který vyjádřil před více než 15 lety ve stanovisku z vlastní iniciativy o postavení migrujících pracovníků z třetích zemí⁽⁵⁾, opět vyzývá k rovnému zacházení se státními příslušníky členských států a státními příslušníky třetích zemí v sociální oblasti, a proto si přeje, aby k novému nařízení nebyla připojena žádná příloha.

V Bruselu dne 16. ledna 2008.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 339, 31.12.1991, zpravodaj: pan Amato.